สถานภาพการบริโภค สุรา

พ.ศ.2550

ดำเนินการโดย

มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สถาบันวิจัยสังคม
วิทยาลัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข

บริหารจัดการโดย

คณะกรรมการบริหารเครือข่ายองค์กรวิชาการสารเสพติด
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม

สนับสนุนทุน

ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา
CENTER FOR ALCOHOL STUDIES

สถานภาพการบริโภคสุรา พ.ศ.2550

จากการสำรวจครัวเรือนตัวแทนทั่วประเทศ

รายงานผลการศึกษาคุณภาพชีวิตและ
สุขภาพของประชาชนเพื่อประมาณการ
จำนวนผู้เกี่ยวข้องกับสารเสพติดและผู้ดื่ม
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในประเทศไทย พ.ศ.2550

ดำเนินการโดย

มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สถาบันวิจัยสังคม
วิทยาลัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข

บริหารจัดการโดย

คณะกรรมการบริหารเครือข่ายองค์กรวิชาการสารเสพติด

สนับสนุนทุน

ศวส ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา
CENTER FOR ALCOHOL STUDIES

คณะบริหารโครงการ

อภินันท์ อร่ามรัตน์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มานพ คณะโต
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สาวิตรี อัษณางค์กรชัย
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

นพดล กรรณิกา
สำนักวิจัยเอแบคโพลล์
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

อาภา ศิริวงศ์ ณ อยุธยา
สถาบันวิจัยสังคม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อุษณีย์ พึ่งปาน
วิทยาลัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะทำงาน

กรุงเทพมหานคร
สำนักวิจัยเอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

หัวหน้าคณะ
นพดล กรรณิกา

งานภาคสนาม
พรพรรณ จ.รักตระกูล อุบลรัตน์ ด่านพรประเสริฐ
เบญจพร รักษะโป๊ะ ภัทรวิชญ์ มั่งคั่ง คำพัน ราศี

งานวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล
อมตา เลิศนาคร พรภพ แสงทอง สิรินพร เริงพงศ์พันธ์

ภาคเหนือ
หัวหน้าคณะ
อภินันท์ อร่ามรัตน์
คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

งานภาคสนาม
กนิษฐา ไทยกล้า *สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*
ลำเนา เอี่ยมสะอาด *มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลย์สงคราม*
สุโข เสมมหาศักดิ์ *มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*

งานวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล
กนิษฐา ไทยกล้า *สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*

ภาคกลาง (ปปส.ภาค 2,7)
หัวหน้าคณะ
อาภา ศิริวงศ์ ณ อยุธยา และรัตนา จารุเบญจ
สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

งานภาคสนาม
อรรถพ สนธิไชย *วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จ.สุพรณณบุรี*
กมล อาจดี *วิทยาลัยสาธารณสุขสิรินธร จ.ชลบุรี*
สุชิน บัวงาม *สถาบันการพลศึกษาประจำวิทยาเขตชลบุรี*
ทักษิณา สวาทพงศ์ *สถาบันพลศึกษาประจำวิทยาเขตสมุทรสาคร*
กิตติพันธ์ ทิพย์สกุลชัย *มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จ.จันทบุรี*
สุธี วรรณา *สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว*
ปิยพงษ์ ด้วงเฮี้ยม *นักวิจัยอิสระ*
อังคณา ชินเดช *สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*

งานวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล
อังคณา ชินเดช *สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*

ภาคกลาง (ปปส.ภาค 1)
วิทยาลัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวหน้าคณะ
อุษณีย์ พึ่งปาน

งานภาคสนาม
สโรชินี แจ้งมงคล ศุภสรณ์ ชาติมนตรี จิตรลดา อารีย์สันติชัย
โภคภุช สุกใส วิไล ชินเวชกิจวานิชย์ อนุสรณ์ รังสิโยธิน

งานวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล
จิตรลดา อารีย์สันติชัย

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
หัวหน้าคณะ
มานพ คณะโต
คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

งานภาคสนาม
มานพ คณะโต *คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*
กิตติยาภรณ์ โชคสวัสดิ์ภิญโญ *มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*
เจตต์นภิศ ระยับกุล *คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*
ณัฏฐ์ ธันยภรสกล *มหาวิทยาลัยขอนแก่น*

งานวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล
มานพ คณะโต *คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*
เจตต์นภิศ ระยับกุล *คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*

ภาคใต้
หัวหน้าคณะ
สาวิตรี อัษณางค์กรชัย
คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

งานภาคสนาม
ถนอมศรี อินทนนท์ *คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*
ศรีสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี *คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*
สุรวุฒน์ ช่อไม้ทอง *คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*
อุไรวรรณ พัฒนสัตยวงศ์ *คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*
อโนชา หมื่กทอง *คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*

งานวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล
นิศานต์ สำอางศรี *คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*

สนับสนุนทุน

ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม

สารบัญ

หน้า

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร.....1

Executive Summary.....7

บทที่ 1 บทนำ.....11

บทที่ 2 วิธีการศึกษา.....17

บทที่ 3 ผลการศึกษา.....43

บทที่ 4 สรุปผลการศึกษา.....75

บรรณานุกรม.....79

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

โครงการสำรวจครัวเรือนระดับชาติเพื่อประมาณการจำนวนผู้เกี่ยวข้องกับสารเสพติด และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปี พ.ศ. 2550 ดำเนินการโดยเครือข่ายองค์กรวิชาการสารเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) กระทรวงยุติธรรม ในส่วนของการสำรวจการใช้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (สุรา) ได้รับทุนสนับสนุนจากศูนย์วิจัยปัญหาสุรา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และสำนักงาน ป.ป.ส. เป็นการสำรวจประชากรอายุระหว่าง 12-65 ปีในครัวเรือนทั่วประเทศ การสำรวจนี้เป็นครั้งที่ 3 ครั้งแรกสำรวจในปี พ.ศ. 2544 ครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2546 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประมาณการจำนวนประชากรที่เคยใช้สารเสพติดชนิดต่างๆ รวมทั้งยารักษาโรคบุหรี่และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (สุรา) ในชีวิต ใน 1 ปี และ 30 วันที่ผ่านมา และลักษณะของการใช้สารเสพติดเหล่านี้

ในส่วนของโครงการศึกษาด้านการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งในรายงานนี้จะใช้คำว่า “สุรา” อันหมายถึงเครื่องดื่มทุกชนิดที่มีแอลกอฮอล์เป็นส่วนผสม มีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อศึกษาจำนวนและความชุกของการดื่มสุราและภาวะความผิดปกติจากการดื่ม (alcohol use disorders) รวมทั้งแบบแผนการดื่มและผลกระทบจากการดื่มสุราในประชากรไทย

ระเบียบวิธีวิจัย แหล่งประชากรและลักษณะประชากรตัวอย่าง

โครงการประมาณการฯ พ.ศ. 2550 ใช้วิธีการสำรวจประชากรในครัวเรือนทั่วประเทศ (National household survey) โดยการสุ่มตัวอย่างแบ่งหลายชั้นภูมิ (multistage sampling scheme) โดยแบ่งพื้นที่เป้าหมายออกเป็น 3 พื้นที่ใหญ่ คือ กรุงเทพมหานคร ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล จากนั้นแบ่งพื้นที่ย่อยออกเป็น ป.ป.ส. ภาค รวมกรุงเทพฯ เป็นทั้งหมด 10 ภาค และสุ่มเลือกจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้านหรือชุมรุมอาคารลงมาเป็นลำดับขั้น จากนั้นสุ่มเลือกครัวเรือน และเลือกตัวอย่างซึ่งเป็นสมาชิกในแต่ละครัวเรือน ที่มีอายุอยู่ระหว่าง 12-65 ปีทุกคนที่อยู่อาศัยในครัวเรือนนั้นนานมากกว่า 3 เดือน

จากวิธีการสุ่มดังกล่าวได้จังหวัดทั้งหมด 29 จังหวัด ได้ขนาดตัวอย่าง 11,348 ครัวเรือน แบ่งเป็นในเขตเทศบาล 2,744 ครัวเรือนและนอกเขตเทศบาล 7,356 ครัวเรือน รวมคนตัวอย่าง 26,633 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 0.67 ของจำนวนประชากรทั้งประเทศในกลุ่มอายุ 12-65 ปี (46,528,894 คน) เป็นชาย 11,983 คน หญิง 14,650 คน (ร้อยละ 45 และ 55 ตามลำดับ) เป็นตัวอย่างจากกรุงเทพฯ 2,084 คน ภาคกลาง 9,329 คน ภาคเหนือ 4,654 คน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7,404 คน และภาคใต้ 3,161 คน

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการสำรวจในปีนี้มี 2 ชุด คือ ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามและบันทึกข้อมูลจากหัวหน้าครัวเรือน สำหรับบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของครัวเรือน ชุดที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์สมาชิกครัวเรือนรายคน ประกอบด้วย 10 หมวดใหญ่ ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปด้านลักษณะประชากรของผู้ตอบ แบบสำรวจสุขภาพทั่วไป ประสบการณ์ใช้ยารักษาโรค 4 กลุ่ม ความรู้และทัศนคติต่อสารเสพติด ประสบการณ์ใช้สารเสพติด 11 ชนิด (บุหรี่/ยาเส้น กระท่อม กัญชา ฝิ่น ยาอี/ยาเลิฟ ยาเค (คีตามีน) โคเคน ผงขาว/เฮโรอีน สารระเหย ยาบ้า และไอซ์) การดื่มสุรา การบำบัดรักษาสุราและสารเสพติด และการถูกจับหรือลงโทษ ในหมวดคำถามเรื่องการดื่มสุราประกอบด้วยชุดคำถาม 3 ชุดย่อย ได้แก่

คำถามเกี่ยวกับแบบแผนการดื่มสุรา (Patterns of drinking) แบบสอบถาม Alcohol Use Disorder Identification Test (AUDIT) ซึ่งเป็นแบบคัดกรองภาวะความผิดปกติจากการดื่มสุรา (alcohol use disorders) และคำถามเกี่ยวกับผลกระทบจากการดื่มสุราในด้านต่างๆ

การเก็บข้อมูลใช้การสัมภาษณ์แบบต่อหน้า (Face-to-face interview) โดยพนักงานสนามจะอ่านคำถามตามแบบสัมภาษณ์และให้ผู้ตอบตอบโดยวาจา แล้วพนักงานสนามบันทึกคำตอบลงในแบบสัมภาษณ์นั้น การสัมภาษณ์ได้พยายามทำในที่ซึ่งมีความเป็นส่วนตัว เพื่อผู้ตอบจะได้มีความสะดวกใจในการให้ข้อมูลบางอย่างซึ่งอาจจะเป็นความลับส่วนบุคคล

เนื่องจาก ในการสำรวจในปีนี้ได้เปลี่ยนแปลงเนื้อหาและรูปแบบของเครื่องมือวิจัยหมวดการดื่มสุรา และการกำหนดกรอบประชากรสำหรับแบ่งชั้นภูมิสุ่มตัวอย่าง จากการสำรวจสองครั้งแรก ในปี 2544 และ 2546 ทำให้ไม่สามารถเปรียบเทียบผลการศึกษาของครั้งนี้กับผลการศึกษาของสองครั้งแรกได้

ผลการศึกษาการดื่มสุราของประชาชนไทย

1. ประสบการณ์ดื่มสุรา

จากการประมาณค่าประชากรทั่วประเทศอายุ 12-65 ปีทั้งหมดประมาณ 29.42 ล้านคนหรือร้อยละ 63 ไม่เคยดื่มสุราเลยในชีวิต เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่าประชากรชายประมาณ 8 ล้านคน (ร้อยละ 41 ของประชากรชาย) ไม่เคยดื่มสุราเลยในชีวิต ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประชากรกลุ่มอายุ 12-25 ปี (ประมาณ 3 ล้านคนหรือร้อยละ 67 ของประชากรชายที่ไม่เคยดื่ม) ประชากรหญิงส่วนมากไม่เคยดื่มสุราเลยในชีวิต (ประมาณมากกว่า 20 ล้านคนหรือร้อยละ 80 ของประชากรหญิง) นอกจากนั้น ประชากรทั่วประเทศอายุ 12-65 ปีทั้งหมดประมาณ 3,659,400 คนหรือร้อยละ 7.9 เคยดื่มสุราแต่หยุดดื่มไปแล้วนานมากกว่า 1 ปี

ประชากรทั่วประเทศอายุ 12-65 ปีทั้งหมดประมาณ 13.23 ล้านคนหรือร้อยละ 28.4 ดื่มสุราภายใน 1 ปีที่ผ่านมา และ 10.54 ล้าน คนหรือร้อยละ 22.7 ดื่มสุราภายใน 30 วันที่ผ่านมา ซึ่งจัดว่าเป็นผู้ดื่มในปัจจุบัน (current drinkers) โดยคิดเป็นประชากรชายประมาณ 8.5 ล้านคน (ร้อยละ 41) และประชากรหญิงประมาณ 2 ล้านคน (ร้อยละ 7.8) และในจำนวนนี้ประชากรทั้งชายและหญิงมากกว่าครึ่งหนึ่งคงดื่มสุราภายใน 7 วันที่ผ่านมา นอกจากนั้นประชากรทั้งหมดประมาณ 6.76 ล้าน คนหรือ ร้อยละ 14.5 รายงานว่าในบางครั้งที่ดื่มสุราภายใน 1 ปีที่ผ่านมานี้ เคยดื่มหนักมาก เช่น ดื่มเบียร์มากกว่า 6 กระป๋องหรือ 3 ขวดใหญ่ หรือเหล้ามากกว่า 5 แก้วหรือครึ่งแบน หรือไวน์มากกว่า 5 แก้วหรือครึ่งขวด ต่อครั้ง (binge drinking) ซึ่งในจำนวนนี้ส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย โดยประชากรหญิงน้อยกว่า 1 ล้านคนเท่านั้นที่เคยดื่มหนักใน 1 ปีที่ผ่านมา

เมื่อพิจารณาแยกตามภูมิภาค ประชากรภาคใต้มีอัตราของผู้ไม่เคยดื่มสุราเลยสูงที่สุดเมื่อเทียบกับภาคอื่นๆ โดยผู้ชายในภาคใต้มากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ56) ไม่เคยดื่มสุราเลยในชีวิต และผู้หญิงภาคใต้ประมาณ ร้อยละ 96 ไม่เคยดื่มสุราเลยในชีวิต ประชากรในกรุงเทพฯมีอัตราการดื่มสุราในปัจจุบันสูงที่สุด รวมทั้งยังมีอัตราของผู้ที่เคยดื่มแต่หยุดดื่มไปแล้วนานมากกว่า 1 ปีและผู้ที่เคยดื่มหนักต่อครั้งภายใน 1 ปีที่ผ่านมาสูงที่สุดอีกด้วยในทั้งชายและหญิง สำหรับในภูมิภาคต่างๆ นอกกรุงเทพมหานครแล้วประชากรชายในภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอัตราการดื่มในปัจจุบันสูงพอๆ กัน แต่ประชากรหญิงในภาคเหนือมีอัตราการดื่มในปัจจุบันสูงที่สุด

เมื่อพิจารณารายชนิดของสุรา พบว่าเบียร์เป็นเครื่องดื่มฯ ที่ประชากรทั้งชายและหญิงเคยดื่มมากที่สุด รองลงมาได้แก่ เหล้าขาว เหล้าแดง ยาดองเหล้า เหล้าพื้นบ้านและไวน์ ตามลำดับ ประชากรประมาณแปดล้านคนรายงานว่าดื่มเบียร์ภายใน 30 วันก่อนการสัมภาษณ์ และประมาณห้าล้านคนได้ดื่มเหล้าขาว ผู้ชายเคยดื่มสุราเกือบทุกชนิดมากกว่าผู้หญิง ยกเว้น น้ำผลไม้ผสมแอลกอฮอล์ ไวน์ และเครื่องดื่มผสมเสร็จ (RTD–Ready-To-Drink) ซึ่งอัตราการเคยดื่มและการดื่มในปัจจุบันของผู้หญิงสูงกว่าในผู้ชาย นอกจากนี้ ผู้ชายประมาณสี่ล้านคนหรือร้อยละ 40 เคยดื่มเหล้าเถื่อนและประมาณ 1.1-1.8 ล้านคนหรือร้อยละ 9-15 เคยดื่มเหล้า เบียร์หรือไวน์นอกหนีภาษี หากพิจารณาตามกลุ่มอายุ น้ำผลไม้ผสมแอลกอฮอล์และเครื่องดื่มผสมเสร็จ (RTD) จะเป็นเครื่องดื่มฯของคนหนุ่มสาว อัตราการเคยดื่มเบียร์สูงพอๆ กันในทุกกลุ่มอายุ ผู้ที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ตอนปลายเคยดื่มเหล้าขาว เหล้าพื้นบ้าน เหล้าเถื่อน เหล้าจีนและยาดองเหล้ามากกว่าคนหนุ่มสาวหรือวัยรุ่น และอัตราการดื่มเหล้าแดง บรั่นดีและไวน์สูงที่สุดในกลุ่มคนอายุ 25-44 ปี

ใน 1 ปีที่ผ่านมา ประชากรชายดื่มสุราเฉลี่ย 34.38 กรัมต่อวัน ผู้หญิงดื่มเฉลี่ย 12.98 กรัมต่อวัน (grams/day – average daily drinking) เมื่อจำแนกตามกลุ่มอายุ ประชากรชายกลุ่มอายุ 25-44 ปีดื่มปริมาณเฉลี่ยสูงที่สุด และผู้ชายอายุ 45-65 ปีดื่มเฉลี่ยต่อวันน้อยที่สุด ผู้หญิงวัยกลางคนและสูงอายุดื่มปริมาณเฉลี่ยต่อวันสูงกว่าผู้หญิงกลุ่มอายุน้อยกว่า เมื่อพิจารณาปริมาณการดื่มเฉพาะต่อวันที่ดื่ม (grams/drinking day - drinking intensity) กลับพบว่าปริมาณเฉลี่ยดังกล่าวสูงมากทั้งในผู้ชายและผู้หญิง (88.91 กรัมต่อวันที่ดื่มในผู้ชายและ 51.99 กรัมต่อวันที่ดื่มในผู้หญิง) ซึ่งเป็นปริมาณที่สูงจนถึงระดับการดื่มที่สัมพันธ์กับความเสี่ยงสูง (มากกว่า 60 กรัมในผู้ชายและมากกว่า 40 กรัมในผู้หญิง) โดยผู้ชายร้อยละ 63 และผู้หญิง ร้อยละ 61 จะถูกจัดเป็นผู้ดื่มในระดับที่สัมพันธ์กับความเสี่ยงระดับปานกลางขึ้นไป และอัตราดังกล่าวสูงที่สุดในกลุ่มประชากรวัยรุ่นถึงวัยหนุ่มสาว (12-24 ปี)

2. **ความผิดปกติจากการดื่มสุรา** (Alcohol-use disorders)

จากคะแนนของแบบคัดกรอง Alcohol Use Disorders Identification Test (AUDIT) ในระยะเวลา 12 เดือนที่ผ่านมา ประชากรไทยอายุ 12-65 ปีประมาณ 2.79 ล้าน คน หรือร้อยละ 22.7 จัดได้ว่าเป็นผู้ดื่มแบบเสี่ยง (hazardous drinker) ประมาณ 0.39 ล้าน คนหรือร้อยละ 3.1 จัดได้ว่าเป็นผู้ดื่มสุราแบบอันตราย (harmful drinker) และอีกประมาณ 0.23 ล้าน คนหรือร้อยละ 1.9 เป็นผู้ดื่มแบบอันตรายมากหรืออาจจะมีภาวะเสพติดแอลกอฮอล์ก็ได้ (alcohol dependence) อัตราความชุกของภาวะผิดปกติจากการดื่มสุราในประชากรชายสูงกว่าในประชากรหญิงมากถึงประมาณ 3 เท่า โดยในกลุ่มประชากรชายความชุกสูงสุดในกลุ่มอายุ 25-44 ปี และ 12-24 ปี (ร้อยละ 32 และ 31 ของประชากรชายทั้งหมดในแต่ละกลุ่มอายุนี้) ในประชากรผู้หญิง ความชุกของภาวะความผิดปกติจากการดื่มสุราสูงที่สุดในกลุ่มประชากรหญิงวัยรุ่นหรือผู้ใหญ่ตอนต้น (อายุ 12-24 ปี) ซึ่งเท่ากับร้อยละ 11.6 และในประชากรกลุ่มนี้มีถึงประมาณ 7,411 คน ที่มีความเสี่ยงระดับอันตรายมากซึ่งอาจจัดได้ว่าเป็นผู้ติดแอลกอฮอล์

เมื่อจำแนกตามภูมิภาคที่อยู่อาศัย ในระยะเวลา 12 เดือนที่ผ่านมา ประชากรกรุงเทพฯ จะมีความชุกของภาวะความผิดปกติจากการดื่มสุราสูงที่สุด (ร้อยละ 38.4 ในผู้ชายและร้อยละ 10.7 ในผู้หญิง) รองลงมาได้แก่ ประชากรภาคเหนือ (ร้อยละ 37.2 ในผู้ชายและร้อยละ 7.4 ในผู้หญิง)

3. **ปัญหาและผลกระทบจากการดื่มสุรา** (Alcohol-related problems and consequences)

ประชากรชายมีอัตราการมีปัญหาและผลกระทบจากการดื่มสุราสูงกว่าประชากรหญิง ปัญหา/ผลกระทบที่มีการตอบสูงสุดในเพศชาย ได้แก่ การเคยรู้สึกผิดหรือเสียใจหลังดื่มสุรา (ร้อยละ 15.7) และปัญหาการเงิน (ร้อยละ 15.3) รองลงมาได้แก่ ปัญหาทางสุขภาพร่างกาย (ร้อยละ 13.5) ในเพศหญิงได้แก่ ปัญหาทางสุขภาพร่างกาย (ร้อยละ 9.6) รองลงมาได้แก่ การเคยรู้สึกผิดหรือเสียใจหลังดื่มสุรา (ร้อยละ 9.0) ส่วนปัญหา/ผลกระทบที่พบน้อยที่สุดทั้งในผู้ชายและผู้หญิงได้แก่ การเคยตกงานหรือเกือบออกจากงาน (ร้อยละ 1.8 ในผู้ชาย และร้อยละ 0.3 ในผู้หญิง) และปัญหาทางกฎหมายจากการดื่มสุรา (ร้อยละ 1.8 ในผู้ชาย และร้อยละ 0.6 ในผู้หญิง) เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มอายุ พบว่าในประชากรกลุ่มอายุ 12-24 ปีมีปัญหาในด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนฝูงหรือชีวิตสังคม การทะเลาะวิวาทหลังดื่มสุรา ปัญหาการเงิน ผลเสียต่อการทำงาน การเรียนหรือโอกาสที่จะได้งานทำมากกว่าประชากรกลุ่มอายุอื่นอย่างชัดเจน นอกจากนี้ประชากรชายร้อยละ 18.3 มีปัญหา/ผลกระทบ 1-2 ข้อ และอีกร้อยละ 19.2 มีตั้งแต่ 3 ข้อขึ้นไป

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนข้อของปัญหา/ผลกระทบจากการดื่มกับความรุนแรงของภาวะความผิดปกติจากการดื่มสุรา ซึ่งจำแนกโดยคะแนน AUDIT จะเห็นว่ามีความสัมพันธ์แบบ dose-response relationship นั่นคือผู้ที่ดื่มแบบอันตรายมากจนอาจจะติดแอลกอฮอล์ (alcohol dependents) มีอัตราการมีปัญหา/ผลกระทบ 3 ข้อขึ้นไปสูงกว่าผู้ที่ดื่มแบบอันตราย (harmful drinkers) ซึ่งผู้ที่ดื่มแบบนี้ก็มีอัตราการมีปัญหาสูงกว่าผู้ที่ดื่มแบบเสี่ยง (hazardous drinkers) หรือผู้ที่เสี่ยงน้อยมาก (low risk drinkers) เช่นกัน

สรุป

ผลการศึกษาแสดงว่า ประชากรไทยทั่วประเทศอายุ 12-65 ปีทั้งหมดประมาณ 13.23 ล้าน คนหรือร้อยละ 28.4 ดื่มสุราภายใน 1 ปีที่ผ่านมาและ 10.54 ล้าน คนหรือร้อยละ 22.7 ดื่มสุราภายใน 30 วันที่ผ่านมา ซึ่งจัดว่าเป็นผู้ดื่มในปัจจุบัน (current drinkers) โดยคิดเป็นประชากรชายประมาณ 8.5 ล้านคน (ร้อยละ 41) และประชากรหญิงประมาณ 2 ล้านคน (ร้อยละ 7.8) เบียร์เป็นเครื่องดื่มฯที่ประชากรทั้งชายและหญิงเคยดื่มมากที่สุด รองลงมาได้แก่เหล้าขาว เหล้าแดง ยาดองเหล้า เหล้าพื้นบ้านและไวน์ ตามลำดับ น้ำผลไม้ผสมแอลกอฮอล์และเครื่องดื่มผสมเสร็จ (RTD) จะเป็นเครื่องดื่มฯของคนหนุ่มสาวและผู้หญิง สำหรับผู้ที่ดื่มสุราใน 1 ปีที่ผ่านมา ประชากรชายดื่มเฉลี่ย 34.38 กรัมต่อวัน ผู้หญิงดื่มเฉลี่ย 12.98 กรัมต่อวัน (หรือ 88.91 กรัมต่อวันที่ดื่มในผู้ชายและ 51.99 กรัมต่อวันที่ดื่มในผู้หญิง ประชากรไทยอายุ 12-65 ปีประมาณ 2.79 ล้านคน หรือร้อยละ 22.7 จัดได้ว่าเป็นผู้ดื่มแบบเสี่ยง (hazardous drinker) ประมาณ 0.39 ล้านคนหรือร้อยละ 3.1 จัดได้ว่าเป็นผู้ดื่มสุราแบบอันตราย (harmful drinker) และอีกประมาณ 0.23 ล้านคนหรือร้อยละ 1.9 เป็นผู้ดื่มแบบอันตรายมากหรืออาจจะมีภาวะเสพติดแอลกอฮอล์ก็ได้ (alcohol dependence) อัตราความชุกของภาวะผิดปกติจากการดื่มสุราทั้งสามระดับนี้ในประชากรชายสูงกว่าในประชากรหญิงมากถึงประมาณ 3 เท่า นอกจากนี้ ประชากรชายมีอัตราการมีปัญหาและผลกระทบจากการดื่มสุราสูงกว่าประชากรหญิง ปัญหา/ผลกระทบที่พบมากที่สุด ได้แก่ การเคยรู้สึกผิดหรือเสียใจหลังดื่มสุรา ปัญหาการเงิน ปัญหาทางสุขภาพร่างกาย ส่วนปัญหา/ผลกระทบที่พบน้อยที่สุดได้แก่ การเคยตกงานหรือเกือบออกจากงาน และปัญหาทางกฎหมายจากการดื่มสุรา

โดยสรุปผลจากการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาอื่นๆ ในประเทศไทยและในต่างประเทศ คือ ผู้ชายไทยดื่มสุรามากกว่าผู้หญิง โดยดื่มปริมาณมากกว่า มีความชุกของภาวะความผิดปกติจากการดื่มสุรามากกว่า และมีผลกระทบหรือ

ปัญหาจากการดื่มมากกว่าผู้หญิงอีกด้วย อย่างไรก็ตาม การสำรวจนี้ก็พบว่าผู้หญิงไทยจำนวนมากดื่มสุราในปัจจุบัน และมีอัตราการดื่มสุราชนิดใหม่ๆ เช่น น้ำผลไม้ผสมแอลกอฮอล์ ไวน์และเครื่องดื่มผสมเสร็จสูงมากกว่าอัตราในผู้ชาย นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ดื่มวัยรุ่นนิยมดื่มสุราชนิดใหม่เหล่านี้มากเช่นกัน ข้อมูลเหล่านี้อาจจะแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของลักษณะสังคมไทย การศึกษาวิจัยยังคงเป็นเครื่องมือที่สำคัญ ในการทำความเข้าใจกับลักษณะการดื่มสุรา และปัญหาที่เกี่ยวข้อง และเป็นพื้นฐานในการวางแผนนโยบายเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเหล่านี้ การสำรวจการดื่มสุราระดับชาติอย่างต่อเนื่องจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ควรดำเนินการต่อไป

Executive Summary

The National Household Survey for Substance and Alcohol Use (NHSSA) is a periodic survey of the Thai population aged 12-65 years. It was conducted by the Administrative Committee for Substance Abuse Research Network (ACSAN) of the Office of Narcotics Control Board (ONCB), Ministry of Justice. The survey part of the study on alcohol consumption was supported by the Centre for Alcohol Study, Office of Health Promotion Foundation and ONCB. The first survey was carried out in 2001 and the second in 2003. This year's survey is the third one in the series. The main objective of the project was to estimate the number of people in Thailand who ever used substances, including alcohol, tobacco and some prescription drugs in their lifetime, in the last year and 30 days prior to the survey and their patterns of use.

Regarding the alcohol section of the survey, specific objectives include estimating the number and prevalence of alcohol drinkers and alcohol use disorders, and studying patterns of alcohol consumption and alcohol related consequences.

Study methods, source population and sample

This 2007 survey used a multistage sampling scheme. The country was divided into Bangkok, municipality and non-municipality, which were subsequently divided into 10 ONCB administrative areas. Provinces, districts, sub-districts and villages or town blocks were then randomly selected in sequence. The final sampling unit was the household. All residents aged 12-65 years who had lived in that household for more than three months were selected.

Altogether, 29 provinces were selected with a final sample of 11,348 households, 2744 in the municipality and 7356 in the non-municipality. The number of respondents was 26,633 (11,983 males - 45% and 14,650 females – 55%), which accounted for 0.67% of the total Thai population aged 12-65 years in 2007. Of these, 2,084 were from Bangkok, 9,329, 4,654, 7,404 and 3,161 were from central, northern, northeastern and southern regions, respectively.

Two sets of questionnaires were used. The first questionnaire was for interviewing the head of the household and comprised information about household location and number of household members. The second questionnaire comprised 10 sections, including respondents' demographic characteristics, general health status, experiences of prescription drug use, knowledge and attitude towards substance use, experiences of substance use (11 substances, including tobacco, kratom, cannabis, opium, ecstasy, ketamine, cocaine, heroin, inhalants, amphetamine-type stimulants and ice), alcohol consumption, experiences of treatment for alcohol and substance-related problems, and experiences of arrest or

imprisonment. There were three sub-sections in the alcohol section, which were patterns of alcohol consumption, Alcohol Use Disorder Identification Test (AUDIT) and consequences of drinking.

A face-to-face structured interview was administered by a trained interviewer. The interview was carried out in a private place to help respondents feel comfortable to answer the questions, some of which were sensitive.

As the sampling frame and the alcohol section of the questionnaire of this year's survey has changed from those used in the 2001 and 2003 surveys, the results cannot be compared with those of the last two surveys.

Results

1. Patterns of alcohol consumption

It was estimated that 29.42 million people of 12-65 years (63%) in Thailand were abstainers (about eight million men (41%) and more than 20 million women (80%)). Most of these abstainers were in the age group of 12-25 years (about 3 million men or 67%). About 3.66 million people (7.8%) were ex-drinkers who had stopped drinking for more than one year.

There were about 13.23 million people (28.4%) who had drank alcohol in the 12 month-period of the survey and 10.54 million (22.7%) had done so in the past 30 days. This group who had done so in the past 30 days could be considered to be current drinkers (about 8.5 million men (41%) and 2 million women (7.8%). Among these current drinkers, more than half had also drunk alcohol in the seven days prior to interview. Furthermore, 6.76 million people (14.5%) reported they sometimes binge drank at some points in the past 12 months before the survey. Binge drinking was defined here as drinking more than six cans or three bottles of beer, or more than five glasses or half a thin bottle of whiskey, or more than five glasses or half a bottle of wine on one occasion. The majority of the binge drinkers were men, less than one million women did so.

People in the southern region had the highest rate of abstention, compared to other regions. About 56% of men in the south never drank alcohol in their lifetime. The prevalence of current drinking, ex-drinking and binge drinking were highest in Bangkok. Among other regions, the rate of current drinking was similarly high in men in north and northeast regions but the rate in women was highest in the north.

Beer was the most popular beverage for both men and women, followed by white spirits, whiskey, medicinal alcohol, homemade alcohol and wine, respectively. The numbers of current beer drinkers and white spirits drinkers were about eight million men and five million women. The rates of lifetime and current drinking were higher in men for almost all kinds of beverages, except for fruit cocktails (alcopops), wine, and ready-to-drink (RTD) alcohol, the rates of which were higher in women than in men. About four million men (40%) agreed that they ever drank illegal homemade alcohol and 1.1-1.8 million (9-15%) ever drank duty-free

imported whiskey, beer and wine. Categorizing by age group, fruit cocktails and RTD seemed to be the beverages of preference for teenagers and young adults (12-24 years). Beer drinking was common for all age groups. People in late adulthood (45-65 years) ever drank white spirits, homemade alcohol, illegal alcohol, Chinese whiskey and medicinal alcohol more than those in the younger age groups. Furthermore, the rates of whiskey, brandy and wine were highest among the middle age group (25-44 years).

The average daily consumption was 34.38 grams for men and 12.98 grams for women. Men in the 25-44 year age group drank the highest amount per day while those in the 45-65 year age group drank the lowest amount per day. In contrast, women in the 45-65 year-age group drank higher amounts of alcohol per day than women in the younger age groups. The drinking intensity (average amount of alcohol consumed only on the day of drinking) was very high at 88.91 grams per drinking day in men and 51.99 grams in women. These levels of intake could be considered as moderate to high risk levels for alcohol-related harm (more than 60 grams per day in men and more than 40 grams for women). Using these levels, 63% of men and 61% of women could be classified as having moderate to high risk for alcohol-related harm. This rate was highest among people in the teenage and young adult age group (12-24 years).

2. Prevalence of alcohol-use disorders

About 2.79 million people (22.7%) could be classified by the Alcohol Use Disorders Identification Test (AUDIT) as hazardous drinkers, o.39 million (3.1%) as harmful drinkers and 0.23 million (1.9%) as alcohol dependents. The prevalence of alcohol use disorders was about three times higher in men than in women. The highest prevalence was in the age groups of 25-44 years (32%) and 12-24 years (31%). Among women, the highest prevalence was in the age group of 12-24 years (11.6%), and among them, 7,411 women could be classified as having severe alcohol use disorder or alcohol dependence.

People in Bangkok had the highest prevalence of alcohol use disorders (38.4% in men and 10.7% in women), followed by people in the north (37.2% in men and 7.4% in women).

3. Alcohol-related problems and consequences

Men had higher rates of alcohol-related problems and consequences than did women. The top three problems with highest endorsement rates in men were feeling guilty or remorse after drinking (15.7%), financial problems (15.3%), and health problems (13.5%). Among women, they were health problems (9.6%) and guilt or remorse after drinking (9.0%). The problems with lowest affirmative responses were loss of employment (1.8% in men and 0.3% in women) and legal problems (1.8% in men and 0.6% in women). Comparing age groups, people in the age group of 12-24 years had higher rates of problems in social relationships, drinking-related fights, financial problems and problems related to work, study and employment

than did people in the older age groups. In addition, 18.3% of men had 1-2 problems and 19.2% had at least three problems.

Looking at the association between alcohol use disorders and alcohol-related problems, a dose-response relationship was found. Those with alcohol dependence had higher rates of having at least three problems than did harmful drinkers, who in sequence had higher rates than did hazardous drinkers, who also had higher rates than at risk drinkers.

Summary

The results of this study reveal that about 13.23 million Thais (28.4%) drank alcohol in the 12 month-period of the survey and 10.54 (22.7%) did so in 30 days prior to the survey (8.5 million (41%) in men and 2 million (7.8%) in women. Beer was the most popular beverage for all Thais regardless of gender and age group. The order of popularity was white spirits, whiskey, medicinal alcohol, homemade alcohol and wine, respectively. Fruit cocktails (alcopops) and ready-to-drink alcohol were beverages of choice for young people. Among those who drank in the 12 month period before the interview, men drank on average 34.88 grams per day, women drank on average 12.98 grams per day (88.91 grams and 51.99 grams per drinking day in men and women, respectively). About 2.79 million Thais (22.7%) could be classified as hazardous drinkers, 0.39 million (3.1%) as harmful drinkers and 0.23 million (1.9%) as alcohol dependents. The prevalence of alcohol use disorders was about three times higher in men than in women. Furthermore, men had higher rates of alcohol-related problems than did women. The most common alcohol-related consequences in Thai people were guilt and remorse after drinking, financial and health problems, while the least were loss of employment and legal problems.

In conclusion, the results of this study were in keeping with those of other studies in Thailand and other countries that men drank more than women and had higher rates of alcohol use disorders and alcohol-related problems than did women. However, this study found that a number of Thai women at present also drank alcohol and had higher rates of drinking modern types of beverages, such as fruit cocktails, wine and RTD than did men. In addition, young drinkers seem to prefer this type of beverage. These data may reflect some changes in Thai society. Research remains the essential tool in understanding patterns of drinking and related problems and forms the basis for planning policy for prevention and management of the problems. The national alcohol survey should therefore be continued.

บทที่ 1 บทนำ

แนวคิดในการศึกษาเพื่อประมาณการจำนวนผู้ดื่มและมีปัญหาจากการดื่มสุรา

ในประเทศไทย การผลิตและการจำหน่ายสุราเริ่มขยายตัวมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2530 คู่ขนานไปกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ตลาดสุราที่ขยายตัวเร็วในสมัยนั้นเป็นตลาดเครื่องดื่มใหม่ซึ่งประกอบด้วย เบียร์ ไวน์ และสุราต่างประเทศเป็นหลัก (กรมสรรพสามิต 2540) ในปัจจุบันการผลิตและการจำหน่ายสุราเพิ่มมากขึ้นจากนโยบายระดับชาติสองนโยบาย คือ นโยบายการเปิดเสรีการผลิตและจำหน่ายสุราหลังจากสัมปทานสุราสิ้นสุดลงในวันที่ 31 ธันวาคม 2542 (กระทรวงการคลัง 2543) และนโยบายการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ประจำตำบล หรือหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่สนับสนุนอุตสาหกรรมเหล้าพื้นบ้าน นับตั้งแต่รัฐบาลเปิดเสรีสุราแช่ที่มีความแรงแอลกอฮอล์ไม่เกิน 15 ดีกรี เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2544 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2546 มีผู้ได้รับอนุญาตให้ทำและขายสุราแช่ชุมชนรวม 1,018 ราย (กรมสรรพสามิต 2546) มีการรวมตัวของชาวบ้านทั่วภูมิภาคจัดตั้งเป็น “เครือข่ายเหล้าพื้นบ้านแห่งประเทศไทย (คลท.)” และมีการรณรงค์การเปิดเสรีการผลิตและจำหน่ายเหล้าพื้นบ้านอย่างไม่มีเงื่อนไข ซึ่งทำให้ชาวบ้านสามารถผลิตสุราเพื่อการบริโภคได้ หรือผลิตเพื่อการจำหน่ายรายย่อยได้และสามารถกลั่นเหล้าเพื่อให้เก็บนานขึ้นได้ นอกจากนี้รัฐบาลยังได้เปิดเสรีสุรากลั่นชุมชนแล้วเมื่อวันที่ 21 มกราคม 2546 โดยกำหนดให้สุราที่ผลิตต้องมีความแรงไม่เกิน 40 ดีกรี จากทั้งสองนโยบายนี้ทำให้มีการผลิตสุราแช่และสุรากลั่นในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคเหนือตอนบนและภาคอีสานบางจังหวัดมีแหล่งผลิตมากกว่า 40 แหล่งต่อประชากรหนึ่งแสนครัวเรือน (อุษณีย์ พึ่งปาน 2547)

จากการขยายตัวทางด้านอุปทานดังได้กล่าวมานี้ ได้ส่งผลให้อัตราการบริโภคสุราของประชากรไทยเพิ่มมากขึ้น จากรายงานการบริโภคสุราต่อหัวประชากร (per capita consumption) ขององค์การอนามัยโลก พบว่าปริมาณการดื่มสุราของประชากรไทยอายุ 15 ปีขึ้นไปเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในระยะ 20 ปีที่ผ่านมา โดยเพิ่มจาก 5.51 ลิตรต่อคนต่อปีในปี 2523 เป็น 7.46 ลิตรในปี 2533 และ 8.47 ลิตรในปี 2544 ตามลำดับ ซึ่งทำให้ประเทศไทยถูกจัดเป็นอันดับที่ 40 ของสถิติโลกของการดื่มสุราในปี 2544 และหากจำแนกตามประเภทของเครื่องดื่มก็พบว่า ประเทศไทยเป็นอันดับที่ 85 ของโลกสำหรับการดื่มเบียร์ (1.31 ลิตรต่อคนต่อปี) อันดับที่ 124 สำหรับการดื่มไวน์ (0.04 ลิตรต่อคนต่อปี) และอันดับที่ 5 สำหรับการดื่มวิสกี้หรือเหล้า (7.13 ลิตรต่อคนต่อปี) ซึ่งแสดงว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่มีคนนิยมดื่มเหล้ามากที่สุด (ตารางรางที่ 1.1)

ตารางที่ 1.1 การบริโภคสุราต่อคนต่อปี พ.ศ. 2541-2544 (อันดับและปริมาณแอลกอฮอล์เป็นลิตรต่อคนต่อปี)

ปี	*รวมทั้งหมด*		*เบียร์*		*ไวน์*		*เหล้า*	
	อันดับ	**ปริมาณ**	**อันดับ**	**ปริมาณ**	**อันดับ**	**ปริมาณ**	**อันดับ**	**ปริมาณ**
2541	50	7.71	102	1.09	146	0.01	6	6.61
2542	44	8.31	102	1.13	138	0.03	6	7.16
2543	43	8.40	92	1.25	132	0.03	6	7.12
2544	40	8.47	85	1.31	124	0.04	5	7.13

แหล่งข้อมูล (World Health Organization 2001)

การสำรวจต่างๆ ในประเทศไทย เช่น การสำรวจการบริโภคสุราและยาสูบของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2548) การประมาณการผู้ดื่มสุรา ทั่วประเทศ พ.ศ. 2544 และ 2546 (คณะกรรมการบริหารเครือข่ายองค์กรวิชาการสารเสพติด 2547) และการสำรวจทางระบาดวิทยาของโรคจิตเวชและโรคจากการดื่มสุรา ของกรมสุขภาพจิต พ.ศ. 2546 (พรเทพ สิริวนารังสรรค์, ธรณินทร์ กองสุข et al. 2547) ต่างได้ผลตรงกันว่าการดื่มสุราและความผิดปกติจากการดื่มสุรา มีอัตราสูงขึ้นอย่างมากในปัจจุบัน จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจการดื่มสุราของประชากรไทยอายุ 11 ปีขึ้นไป ของสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี พ.ศ.2534, 2539 และ 2544 พบว่า การดื่มสุราเพื่อเข้าสังคม (1-2 ครั้งต่อสัปดาห์) มีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะในประชากรชาย นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กรุ่นใหม่มีแนวโน้มการดื่มสุราเพิ่มมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับเด็กรุ่นก่อน และประชากรชายและหญิงมีแนวโน้มการดื่มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตั้งแต่เริ่มย่างเข้าสู่วัยรุ่น จนถึงวัยทำงาน และดื่มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตามอายุ (Chongsuvivatwong and Samangsri 2002) จากการประมาณการจำนวนผู้ดื่มสุรา โดยการสำรวจครัวเรือนทั่วประเทศในปี พ.ศ.2546 พบว่า ประชากรอายุ 12-65 ปีร้อยละ 58.5 หรือประมาณ 26,566,000 คน เคยดื่มสุรา ในชีวิต โดยประชากรเหล่านี้ประมาณ 21,083,200 คนหรือร้อยละ 48.4 รายงานว่าดื่มสุรา ในช่วงหนึ่งปีที่ผ่านมา และประมาณ 15,786,500 คนหรือร้อยละ 34.8 ดื่มในช่วง 30 วันก่อนการสำรวจ ซึ่งในจำนวนประชากรที่ยังคงดื่มสุราอยู่ใน 30 วันก่อนการสำรวจ ประชากรร้อยละ 11.9 รายงานว่าดื่มมากกว่า 20 วันในช่วง 30 วันที่ผ่านมา ซึ่งจัดได้ว่าเป็นลักษณะการดื่มแบบเป็นประจำหรืออาจเป็นการติดสุราก็เป็นได้ อย่างไรก็ตาม เมื่อเทียบกับการสำรวจเช่นเดียวกันนี้ในปี 2544 พบว่าอัตราการดื่มสุราทุกชนิดของประชากรในปี 2546 ลดต่ำลงมาเล็กน้อย แต่เมื่อเปรียบเทียบเฉพาะอัตราการดื่มมากกว่า 20 วันใน 30 วันที่ผ่านมา กลับพบว่า ประชากรในปี 2546 มีอัตราการดื่มสุราทุกประเภทมากกว่า 20 วันใน 30 วันที่ผ่านมาสูงกว่าประชากรในปี 2544 ซึ่งอาจแสดงว่าประชากรที่เคยดื่มหนักในปี 2544 ยังคงดื่มอยู่ในปี 2546 ก็ได้ นอกจากนั้นยังพบอีกด้วยว่าผู้หญิงมีแนวโน้มดื่มสุรา เพิ่มมากขึ้น โดยเครื่องดื่มที่ผู้หญิงนิยมดื่มมากกว่าผู้ชาย ได้แก่ น้ำผลไม้ผสมแอลกอฮอล์ ไวน์พื้นบ้านและสปาย/ไวน์คูลเลอร์ (คณะกรรมการบริหารเครือข่ายองค์กรวิชาการสารเสพติด 2547)

ในการสำรวจความชุกของการดื่มสุราแบบเสี่ยงและแบบอันตราย (hazardous-harmful drinking) ในประชากรอายุ 35 ปีขึ้นไปในชุมชนเมืองและชุมชนชนบทในภาคใต้ ในปี พ.ศ. 2544 โดยใช้แบบสัมภาษณ์ Alcohol Use Disorder Identification Test (AUDIT) (Saunders, Aasland et al. 1993) พบว่าประชากรร้อยละ 10 (ผู้ชายร้อยละ 27 ผู้หญิงร้อยละ 1) ดื่มสุรา แบบเสี่ยงหรือแบบอันตราย โดยประชากรที่ดื่มแบบเสี่ยงอันตรายครึ่งหนึ่งดื่ม 43 กรัมขึ้นไปต่อวันที่ดื่ม (median intensity of drinking) ในขณะที่ประชากรที่ดื่มแบบไม่เสี่ยง (non-problem drinkers) ครึ่งหนึ่งดื่ม 25 กรัมต่อวันที่ดื่ม (Assanangkornchai, Pinkaew et al. 2003) และผลจากการสำรวจของกรมสุขภาพจิต พ.ศ. 2547 พบความชุกของปัญหาจากการดื่มสุราในประชากรทั่วไปถึงร้อยละ 28.5 (ชายร้อยละ 46.8 หญิงร้อยละ 9.96) (พรเทพ สิริวนารังสรรค์, ธรณินทร์ กองสุข et al. 2547)

การเพิ่มขึ้นทั้งในด้านอุปทานและอุปสงค์ของการดื่มสุรา ย่อมทำให้เกิดผลกระทบสูงตามมาด้วย การดื่มสุราจึงทำให้เกิดปัญหาสำคัญทั้งทางสาธารณสุขและสังคมในประเทศไทย ปัญหาจากการดื่มสุรา อาจจะเกิดขึ้นได้หลังจากการดื่มเพียงครั้งเดียว หลายครั้ง หรือในผู้ที่ติดแอลกอฮอล์เรื้อรังก็ได้ การดื่มสุรามีผลต่อสุขภาพของผู้ดื่มโดยตรง เช่น ทำให้เป็นโรคตับและทางเดินอาหาร โรคเกี่ยวกับประสาทสมอง และเป็นปัจจัยเสี่ยงของมะเร็งของอวัยวะต่างๆ นอกจากนั้นยังเกี่ยวข้องกับอุบัติเหตุต่างๆ เช่น อุบัติเหตุจราจรบนท้องถนน อุบัติเหตุในการทำงาน ปัญหาครอบครัว ปัญหาการเงิน และปัญหาในการทำงาน เช่น ทำให้ขาดงาน มาทำงานสาย หรือทำงานผิดพลาด ไม่มีประสิทธิภาพ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม

ปัญหาจากการดื่มสุราไม่ได้มีผลเฉพาะกับตัวผู้ดื่มเท่านั้น แต่ยังมีผลต่อผู้อื่นด้วย เช่น ครอบครัว เพื่อนฝูง หรือบุคคลใกล้เคียงต่างๆ การขับรถขณะเมาสุราเป็นปัญหาหนึ่งที่ได้รับความสนใจมากในประเทศ เนื่องจากการเกิดอุบัติเหตุจราจรที่เกี่ยวเนื่องกับการดื่มสุรามีอัตราสูงมากในปี พ.ศ.2538 อัตราความชุกในช่วงหกเดือนของผู้ขับขี่ยานพาหนะที่มีระดับแอลกอฮอล์ในเลือดสูงมากกว่า 50 mg/dl เท่ากับร้อยละ 12.6 (พิสัย 4.5-23.7% ในภาคต่างๆ) (Chongsuvivatwong, Ritsmitchai et al. 1999) ในจำนวนผู้ป่วยที่ได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุจราจรที่มาที่ห้องฉุกเฉินในโรงพยาบาลร้อยละ 44 มีระดับแอลกอฮอล์ในเลือดมากกว่า 0.1% (Suriyawongpaisarn, Plitapolkarnpim et al. 2002) ในปี พ.ศ. 2549 มีรายงานการรับแจ้งอุบัติเหตุจราจรทางบก 124,530 ราย ซึ่งเพิ่มจากปี 2546 ถึง 16,965 ราย เป็นผู้เสียชีวิต 13,766 ราย และบาดเจ็บ 94,164 ราย ซึ่งทำให้เกิดความสูญเสียด้านทรัพย์สินถึง 1,623,081,112 บาท และในจำนวนนี้เป็นอุบัติเหตุที่เกิดจากการเมาสุราถึง 9279 ราย ซึ่งเป็นจำนวนที่เพิ่มขึ้นถึง 5 เท่าในระยะเวลาสิบปี (จำนวนคดีในปี 2538 เท่ากับ 1868 คดี) (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 2543)

นอกจากปัญหาด้านอุบัติเหตุจราจรแล้ว การดื่มสุรายังมีส่วนทำให้เกิดผลกระทบต่อความไม่สงบในครอบครัวและสังคม ซึ่งเกิดขึ้นในลักษณะการทะเลาะวิวาท ความร้าวฉานในครอบครัวไปจนถึงการหย่าร้าง แยกทางกัน อัตราของการมีปัญหาสุขภาพจากการดื่มมากเกินไป การทะเลาะเบาะแว้งขณะเมาสุรา และอุบัติเหตุจราจรเท่ากับร้อยละ 11, 15 และ 8 ตามลำดับ โดยครอบครัวร้อยละ 68 ที่มีหัวหน้าครอบครัวหรือคู่สมรสดื่มสุราเป็นประจำรายงานว่ามีการทะเลาะเบาะแว้งเกิดขึ้นในครอบครัว และมักจะนำไปสู่การทำร้ายร่างกายและการหย่าร้างตามมา ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหารุนแรงในสังคมที่มักจะถูกมองข้ามไป (วิชัย โปษยะจินดา และ อาภา ศิริวงศ์ ณ อยุธยา 2542)

จากการศึกษาของสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข พบว่าการติดแอลกอฮอล์ และการดื่มสุรา แบบอันตราย (alcohol dependence and harmful use) เป็นสาเหตุสำคัญอันดับ 1 และ 2 ในเพศชายของการสูญเสียคุณภาพชีวิตจากความเจ็บป่วยและพิการ (Years Lived in Disabilities, YLD) และจากดัชนีปีสุขภาวะปรับด้วยความพิการ (Disability adjusted life years, DALYs) ซึ่งเป็นการรวมการสูญเสียด้านสุขภาพทั้งจากการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร (Years of Life Lost, YLL) และการสูญเสียคุณภาพชีวิตจากความป่วยและพิการ (YLD) เข้าด้วยกันพบว่าการติดแอลกอฮอล์และการดื่มแบบอันตราย (alcohol dependence and harmful use) เป็นสาเหตุของการสูญเสียปีสุขภาวะปรับด้วยความพิการอันดับที่ 11 ของโรคและความเจ็บป่วยทั้งหมด (เฉวตสรร นามวาท และ จิรภัทร กัลยาณพจน์พร 2547) การดื่มสุราทำให้มีการตาย 1.7 หมื่นราย (ร้อยละ 4.0) และสูญเสียปีสุขภาวะจากการตายและพิการ 5.0 แสน DALYs ซึ่งจัดเป็นปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญอันดับสามของการเกิดภาระโรครวมทั้งหมดในปี 2542 (ร้อยละ 5.8 ของทั้งหมด) รองลงมาจากการมีเพศสัมพันธ์แบบไม่ปลอดภัยและการสูบบุหรี่ (คณะทำงานศึกษาภาระโรคในประชาชนไทย 2547)

เนื่องจากผลกระทบที่มากมายของการดื่มสุรา ทำให้มีการทุ่มเทความพยายามในการหามาตรการที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันและแก้ไขปัญหาจากการดื่มสุรา ก่อนที่จะวางแผนโครงการเพื่อการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาเหล่านี้ ควรจะต้องมีความเข้าใจในตัวปัญหาในด้านต่างๆ ก่อนได้แก่ ขนาดของปัญหาในช่วงเวลาต่างๆ การเปลี่ยนแปลงของขนาดและลักษณะของปัญหา ลักษณะของผู้ที่มีปัญหา รวมทั้งกลุ่มเสี่ยงที่จะเกิดปัญหาการดื่มสุรา สาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหา การเปลี่ยนแปลงรูปแบบปัญหา และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหาดังกล่าว พฤติกรรมการดื่มสุราเป็นพฤติกรรมหนึ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอตามกระแสสังคม ข้อมูลเรื่องขนาดและลักษณะของปัญหา ณ ช่วงเวลาใดๆ จะสามารถบอกถึงสภาพของปัญหา ณ เวลานั้นๆ ได้เท่านั้น การสำรวจขนาดและลักษณะปัญหาเพียงครั้งเดียวคงจะได้ผล

การศึกษาที่จำกัด เพื่อให้รู้จัก เข้าใจ ทำนายแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง และก้าวทันสถานการณ์ของปัญหา จึงควรมีการสำรวจซ้ำเป็นระยะๆ ในประชากรกลุ่มเดิม

ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีโครงการสำรวจครัวเรือนระดับชาติ เพื่อเฝ้าระวังแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของประชากร (National Survey on Drug Abuse 1971-2001, National Survey on Drug Use and Health 2002-2005) โครงการนี้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2514 เป็นการสำรวจรายปี ในประชากรทั่วไปทั่วประเทศ เกี่ยวกับการใช้สารเสพติดรวมทั้งสุราและบุหรี่ การรับรู้ถึงอันตรายของสารเสพติดแต่ละชนิด การยอมรับการใช้สารเสพติด การรับรู้ถึงความยากง่ายในการแสวงหาสารเสพติด การใช้บริการรักษาพยาบาล การเจ็บป่วยด้วยโรคทางจิตเวช และสิ่งแวดล้อมทางชุมชนและสังคม โครงการนี้จัดเป็นหนึ่งในสามโครงการสำรวจระดับชาติของประเทศสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับเรื่องสารเสพติด และพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ จัดเป็นระบบข้อมูลที่สำคัญที่ใช้ในการเฝ้าระวังปัญหาด้านนี้และเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะให้ข้อมูล ที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายระดับชาติอีกด้วย (Substance Abuse and Mental Health Services Administration 2004)

ในประเทศไทย นอกจากโครงการสำรวจครัวเรือนระดับชาติ เพื่อประมาณการจำนวนผู้ดื่มสุราและใช้สารเสพติดแล้ว ยังมีโครงการสำรวจระดับชาติที่ทำซ้ำอย่างต่อเนื่อง (Repeated series) ซึ่งมีข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการดื่มสุราในประชากรไทยอีกบางโครงการ ตัวอย่างเช่น

การสำรวจอนามัยและสวัสดิการของสำนักงานสถิติแห่งชาติซึ่งดำเนินการอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 โดยในช่วงแรกได้สำรวจทุกปีจนถึงปี พ.ศ.2521 และตั้งแต่ พ.ศ.2524-2544 ได้สำรวจทุก 5 ปี หลังจากนั้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2546 ถึง 2550 ได้กลับมาสำรวจทุกปีอีก การสำรวจในปี พ.ศ.2550 นับเป็นครั้งที่ 15 ซึ่งเป็นการสำรวจครัวเรือนโดยการสุ่มตัวอย่างแบบสองขั้นตอนเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างอายุ 11 ปีขึ้นไป วัตถุประสงค์หลักเป็นการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการได้รับสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลการเจ็บป่วยและการเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลของประชาชนไทย(สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2550) ตั้งแต่ปี 2519 ได้ผนวกการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราเข้าไปในการสำรวจอนามัยและสวัสดิการอีกด้วย ทำให้ทราบจำนวนและความชุกของการดื่มสุรา โดยจำแนกเป็นผู้ดื่มประจำ (คือการดื่มทุกวันหรือเกือบทุกวัน ดื่ม 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ และดื่ม 1-2 ครั้งต่อเดือน) ผู้ดื่มนานๆ ครั้ง และผู้ไม่ดื่ม แบ่งได้ตามเพศกลุ่มอายุและประเภทของสุรา (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2548)

การสำรวจสภาวะสุขภาพอนามัยประชาชนไทย โดยการตรวจร่างกาย ดำเนินการโดยสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) ร่วมกับสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ (สนย.) กระทรวงสาธารณสุข ได้สำรวจครั้งที่ 3 ไปเมื่อ พ.ศ. 2546 และกำลังเตรียมการเพื่อการสำรวจครั้งที่ 4 ในปี 2551 ในการสำรวจของโครงการนี้ นอกจากจะมีการเก็บข้อมูลด้านปัญหาสุขภาพ โรคและความเจ็บป่วยทางร่างกายแล้ว ยังมีการถามข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราอีกด้วย

นอกจากนี้ ยังมีโครงการวิจัยในประชากรกลุ่มต่างๆ อีกหลายโครงการ ซึ่งงานวิจัยส่วนใหญ่เน้นในเรื่องการสำรวจความชุก และปัจจัยเสี่ยงทางสังคมและครอบครัว เป็นงานวิจัยแบบตัดขวางครั้งเดียวเป็นส่วนใหญ่ มิได้มีการติดตามกลุ่มตัวอย่างระยะยาว หรือการสำรวจซ้ำๆ ในประชากรกลุ่มเดิม และใช้คำจำกัดความของพฤติกรรมการดื่มสุราแตกต่างกัน ทำให้ไม่สามารถเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างการศึกษาหรือข้อมูลต่อเนื่องได้ นอกจากนี้ถึงแม้ว่าจะมีการสำรวจต่อเนื่องระดับชาติในประชากรทั่วประเทศของสำนักงานสถิติแห่งชาติที่ดำเนินการมาหลายครั้งแล้วก็ตาม แต่ในโครงการ

ดังกล่าวในส่วนของการสำรวจสุรา ก็มิได้มีข้อมูลรายละเอียดครอบคลุมการดื่มสุรา ทุกชนิด หรือปริมาณการดื่มที่ชัดเจน และใช้ตัวแปรพฤติกรรมการดื่มที่ค่อนข้างกว้างและแตกต่างกันในแต่ละปี เช่น การดื่มเป็นประจำและการดื่มเป็นครั้งคราว หรือการดื่ม 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์หรือ 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ ทำให้ไม่สามารถใช้ข้อมูลในการวางแผนมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาจากการดื่มสุราได้อย่างชัดเจน

สำหรับโครงการสำรวจครัวเรือนระดับชาติ เพื่อประมาณการจำนวนผู้ดื่มสุราและใช้สารเสพติด ได้ดำเนินการมาแล้ว 2 ครั้ง คือในปี พ.ศ. 2544 และ พ.ศ. 2546 ในส่วนของการสำรวจการดื่มสุรา ได้จำแนกเป็นการดื่มสุรา 8 ชนิด ได้แก่ น้ำผลไม้ผสมแอลกอฮอล์ ไวน์สปายไวน์คูลเลอร์ เบียร์ เหล้าสี เหล้าขาว เหล้าจีน ยาดอง และเหล้าพื้นบ้าน โดยถามถึงประสบการณ์ดื่มในชีวิตที่ผ่านมา ในหนึ่งปีและใน 30 วันที่ผ่านมา ในการถามประสบการณ์ใน 30 วันที่ผ่านมา จะมีรายละเอียดเกี่ยวกับปริมาณ ความถี่ สถานที่และแหล่งที่ซื้อหาสุราด้วย ดังผลการศึกษาโดยสรุปที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น (คณะกรรมการบริหารเครือข่ายองค์กรวิชาการสารเสพติด 2547) ด้วยเล็งเห็นความสำคัญของการเฝ้าระวังปัญหาพฤติกรรมสุขภาพ การดื่มสุราและการใช้สารเสพติดของประชากรไทย และเพื่อให้เข้าใจถึงสภาพปัญหาอย่างลึกซึ้ง เครือข่ายองค์กรวิชาการสารเสพติดจึงเห็นควรที่จะสำรวจต่อเนื่อง สำหรับการศึกษาในปี 2550 นี้คณะผู้วิจัยได้เพิ่มเติมการสำรวจแบบแผนการดื่มสุรา ที่ละเอียดมากขึ้น การสำรวจความชุกของการดื่มสุรา แบบเสี่ยงและแบบอันตราย รวมทั้งผลกระทบจากการดื่มสุรา ด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จำเป็นและชัดเจน สำหรับการกำหนดนโยบายด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการดื่มสุราในระดับชาติ

การสำรวจในปี 2550 นี้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) กระทรวงยุติธรรม และศูนย์วิจัยปัญหาสุรา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ และความร่วมมือจากนักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ในนามของ “คณะกรรมการบริหารเครือข่ายองค์กรวิชาการสารเสพติด” อันประกอบด้วย หน่วยวิจัยสารเสพติดและผลกระทบทางสังคม สถาบันวิจัยสังคม และศูนย์วิจัยยาเสพติด วิทยาลัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศูนย์วิจัยเอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ศูนย์วิชาการสารเสพติดภาคเหนือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เครือข่ายพัฒนาวิชาการและข้อมูลสารเสพติด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และเครือข่ายวิชาการวิจัยและข้อมูลด้านสารเสพติดภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วัตถุประสงค์ของโครงการ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการประมาณการจำนวนผู้เกี่ยวข้องกับสารเสพติดและผู้ดื่มสุรา ในประเทศไทยครั้งที่ 3 เพื่อศึกษาจำนวนผู้ที่มีประสบการณ์การใช้สุราและสารเสพติด จำแนกตามภูมิภาคที่อยู่อาศัย กลุ่มประชากรเพศและวัยต่างๆ

ในส่วนของการสำรวจการดื่มสุรา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

1. จำนวนและความชุกของการดื่มสุรา ของประชากรไทย โดยจำแนกตาม

    1.1 กรอบเวลาประสบการณ์เป็นการเคยดื่ม/ไม่เคยดื่มในชีวิต และการดื่มสุรา ในปัจจุบัน (ใน 1 ปี และใน 30 วัน)
    1.2 แบบแผนการดื่ม ได้แก่ ปริมาณและความถี่ของการดื่ม โอกาส เวลา สถานที่และเหตุผลในการดื่มสุรา
    1.3 ประเภทของสุรา เช่น ไวน์ เบียร์ เหล้าแดง เหล้าขาว สุรา หนีภาษี และสุรา ผสมเสร็จพร้อมดื่ม เป็นต้น

2. จำนวนและความชุกของผู้ที่มีความผิดปกติจากการดื่มสุรา (alcohol use disorders) ซึ่งแบ่งเป็น**การดื่มแบบเสี่ยง** (hazardous drinking) **การดื่มแบบอันตราย** (harmful drinking) และ**การดื่มแบบอันตรายมากหรือภาวะติดแอลกอฮอล์** (alcohol dependence) รวมทั้งปริมาณและความถี่ของการดื่มของผู้ที่มีความผิดปกติแต่ละกลุ่ม

3. ผลกระทบจากการดื่มสุรา ในด้านต่างๆ ได้แก่ ครอบครัว สัมพันธภาพ การทำงาน การเรียน และกฎหมาย

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการสำรวจครัวเรือนระดับชาติ เก็บข้อมูลจากผู้ที่อาศัยในครัวเรือนตัวอย่างทั่วประเทศ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีเนื้อหาประกอบด้วย พฤติกรรมการดื่มสุรา ของสมาชิกในครัวเรือนที่มีอายุตั้งแต่ 12 ปีถึง 65 ปีทุกคน เป็นเนื้อหาหลัก และมีเนื้อหาที่เป็นองค์ประกอบสนับสนุนพฤติกรรมการดื่มสุรา และผลกระทบทางสุขภาพเป็นเนื้อหารอง ซึ่งประกอบด้วย

ลักษณะประชากรของสมาชิกในครัวเรือน

สภาพเศรษฐกิจ สังคมของสมาชิกในครัวเรือน

การปฏิบัติด้านสุขภาพของสมาชิกครัวเรือน

ความรู้ และทัศนคติของสมาชิกครัวเรือนต่อสิ่งเสพติด/สิ่งมึนเมา

พฤติกรรมการดื่มสุรา

ผลกระทบจากการดื่มสุรา ในแง่ของสุขภาพของผู้ดื่ม และวิธีการดื่ม

บทที่ 2 วิธีการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

โครงการประมาณการจำนวนผู้เกี่ยวข้องกับสารเสพติดและผู้ดื่มสุรา ในประเทศไทย พ.ศ. 2550 ใช้วิธีการสำรวจประชากรในครัวเรือนทั่วประเทศ (National household survey) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิหลายขั้น (Stratified Multi-stage Sampling) นำข้อมูลจากตัวอย่างที่ได้มาประมาณการเป็นจำนวนจริงในประชากรทั่วประเทศ

วิธีการสุ่มตัวอย่างเพื่อประมาณการ

เพื่อให้สามารถประมาณการจำนวนจริงจากจำนวนตัวอย่างที่ถูกถามเพียงจำนวนน้อยได้ จำเป็นต้องมีการสุ่มที่ถูกต้องตามหลักวิชาการทางสถิติ ซึ่งในทางปฏิบัติ จำเป็นต้องนำเงื่อนไขต่างๆ ในการสำรวจ รวมถึงงบประมาณที่มีอยู่มาร่วมพิจารณาด้วยอย่างรอบคอบ เพื่อให้เกิดความมั่นใจได้ว่าจะสามารถควบคุมความคลาดเคลื่อนของการสำรวจให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ให้ประโยชน์สูงสุดต่อการนำผลการประมาณการไปใช้ ในการกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานแก้ไขปัญหาต่างๆ ทั้งในระดับประเทศ และ ระดับภาค โดยเลือกฐานข้อมูลประชากรที่จะใช้เป็นกรอบในการสุ่มที่เหมาะสม ฐานข้อมูลดังกล่าวควรมีความถูกต้อง ครบถ้วนและทันสมัย เช่น ฐานข้อมูลประชากรจากทะเบียนราษฎร

ก. ความครบถ้วนของการเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างให้ได้ตามจำนวนที่สุ่ม

จากการสำรวจประชากรในประเทศไทยที่ผ่านมา พบว่าการสำรวจครัวเรือน ไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มเยาวชนและผู้ชายได้ครบถ้วน เนื่องจากมีการเคลื่อนไหว เดินทาง ไม่อยู่ประจำครัวเรือนบ่อยมากกว่ากลุ่มผู้หญิงและผู้สูงอายุ เนื่องจากกลุ่มนี้มีพฤติกรรมที่ต้องการสำรวจ คือ การดื่มสุราหรือการใช้สารเสพติดบ่อยมากกว่า ผลการสำรวจที่ได้จึงอาจจะต่ำกว่าความเป็นจริง อย่างไรก็ตาม เนื่องจากมีความเป็นไปได้น้อยมากที่จะสามารถสำรวจได้ครบถ้วน ในการวิเคราะห์ผลการสำรวจ จึงได้พยายามคัดแยกตามจำนวนครั้งของการเข้าสำรวจ เพื่อปรับผลการประมาณการให้ใกล้เคียงความจริงได้ดีขึ้น

ข. การแปลผลการสำรวจ

การแปลผลการสำรวจประมาณการ จำเป็นต้องทำความเข้าใจในประเด็นทางวิชาการข้างต้น และระวังการขยายผลการสำรวจออกไปเกินกรอบที่ใช้ในการสุ่มตัวอย่าง ในการสำรวจของปี 2550 นี้ได้ใช้การแบ่งภาคพื้นที่บริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาค เป็นกรอบในการสุ่มตัวอย่าง ผลการสำรวจจึงไม่สามารถสะท้อนรายละเอียดในระดับจังหวัดได้ถูกต้อง นอกจากนั้น การสุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างที่แตกต่างจากการสำรวจในปี 2544 และ 2546 การแปลผลในเชิงเปรียบเทียบเพื่อศึกษาแนวโน้มของปัญหา จึงต้องพิจารณาด้วยความระมัดระวัง

การคัดเลือกประชากรตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้สำรวจตัวอย่างประชากรในแต่ละครัวเรือน โดยกำหนดอายุอยู่ระหว่าง 12-65 ปี เท่านั้น ทั้งนี้เพราะโอกาสซึ่งประชากรอายุต่ำกว่า 12 ปี จะมีประสบการณ์การดื่มแอลกอฮอล์หรือใช้สารเสพติดมีน้อย และอยู่ในวัยซึ่งอาจมีอุปสรรคในการสื่อสารข้อมูล จำแนกตัวอย่างประชากรเป็น 3 กลุ่มอายุ คือ 12-24 ปี 25-44 ปี และ 45-65 ปี เก็บข้อมูลจากประชากรทุกคนที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่สุ่มเลือกได้นานมากกว่า 3 เดือน

แผนการสุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมายของงานวิจัยครั้งนี้คือประชากรที่มีอายุ 12-65 ปี ที่อยู่ในทะเบียนราษฎร์ทั่วประเทศ แผนการสุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิหลายขั้น (Stratified Multi-stage Sampling) โดยมี คือ กรุงเทพมหานคร ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล เป็นชั้นภูมิหลัก มีระดับขั้นของการสุ่มตัวอย่างแตกต่างกันไปตามลักษณะการปกครอง ดังนี้

กรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 3 พื้นที่ย่อย คือ ชั้นใน ชั้นกลาง และชั้นนอก

การสุ่มตัวอย่างขั้นที่หนึ่ง คือสุ่มตัวอย่างเขต ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบกำหนดความน่าจะเป็น ให้เป็นสัดส่วนกับขนาดของจำนวนประชากรที่มีอายุ 12-65 ปีทั้งสิ้น ของพื้นที่นั้นในกรุงเทพมหานคร (Systematic Sampling with Probability Proportional to Size)

การสุ่มตัวอย่างขั้นที่สอง คือสุ่มตัวอย่างแขวง ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบกำหนดความน่าจะเป็น ให้เป็นสัดส่วนกับขนาดของจำนวนประชากรที่มีอายุ 12-65 ปีทั้งสิ้น ของเขตนั้น การสุ่มตัวอย่างขั้นที่สาม คือสุ่มตัวอย่างบล็อค ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบกำหนดความน่าจะเป็น ให้เป็นสัดส่วนกับขนาดของจำนวนประชากรที่มีอายุ 12-65 ปีทั้งสิ้น ของแขวงนั้น การสุ่มตัวอย่างขั้นที่สี่ คือสุ่มตัวอย่างครัวเรือนแบบมีระบบ โดยใช้บัญชีรายชื่อครัวเรือน/แผนที่ ซึ่งได้จากการนับจดของตัวอย่างบล็อคนั้น (Systematic Sampling)

เก็บข้อมูลจากสมาชิกในครัวเรือนที่สุ่มได้ที่มีอายุ 12-65 ปีทุกคนที่อยู่อาศัยในครัวเรือนนั้นนานตั้งแต่ 3 เดือนขึ้นไป (ภาพที่ 2.1)

ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล

ได้ทำการแบ่งออกเป็น 4 ชั้นภูมิย่อย คือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ โดยแต่ละภาคแบ่งพื้นที่ย่อยออกเป็น ปปส.ภาค (ภาค 1 ถึง ภาค 9)

การสุ่มตัวอย่างขั้นที่หนึ่ง คือสุ่มตัวอย่างจังหวัด ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบกำหนดความน่าจะเป็น ให้เป็นสัดส่วนกับขนาดของจำนวนประชากรที่มีอายุ 12-65 ปี ในปปส. ภาคนั้นๆ การสุ่มตัวอย่างขั้นที่สอง คือสุ่มตัวอย่างเทศบาล (ในเขตเทศบาล)/อำเภอ (นอกเขตเทศบาล) ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบกำหนดความน่าจะเป็น ให้เป็นสัดส่วนกับขนาดของจำนวนประชากรที่มีอายุ 12-65 ปี ในจังหวัดนั้น การสุ่มตัวอย่างขั้นที่สาม คือสุ่มตัวอย่างตำบลที่อยู่ในเขตเทศบาล/อำเภอ (นอกเขตเทศบาล) ที่สุ่มมาจากขั้นที่สอง ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบกำหนดความน่าจะเป็นให้เป็นสัดส่วนกับขนาดของประชากรที่มีอายุ 12-65 ปี ตำบลที่อยู่ในเทศบาล (ในเขตเทศบาล)/ตำบลที่อยู่ในอำเภอ (นอกเขตเทศบาล) นั้น การสุ่มตัวอย่างขั้นที่สี่ คือสุ่มตัวอย่างบล็อค (ในเขตเทศบาล) /หมู่บ้าน (นอกเขตเทศบาล) ใช้การสุ่มตัวอย่าง

แบบมีระบบกำหนดความน่าจะเป็น ให้เป็นสัดส่วนกับขนาดของจำนวนประชากรที่มีอายุ 12-65 ปี ในตำบล นั้น การสุ่มตัวอย่างขั้นที่ห้า คือสุ่มตัวอย่างครัวเรือนแบบมีระบบ โดยใช้บัญชีรายชื่อครัวเรือน/แผนที่ ซึ่งได้จากการนับจดในตัวอย่างบล็อค (ในเขตเทศบาล)/หมู่บ้าน (นอกเขตเทศบาล)

เก็บข้อมูลจากสมาชิกในครัวเรือนที่สุ่มได้ที่มีอายุ 12-65 ปีทุกคนที่อยู่อาศัยในครัวเรือนนั้นนานตั้งแต่ 3 เดือนขึ้นไป (ภาพที่ 2.1)

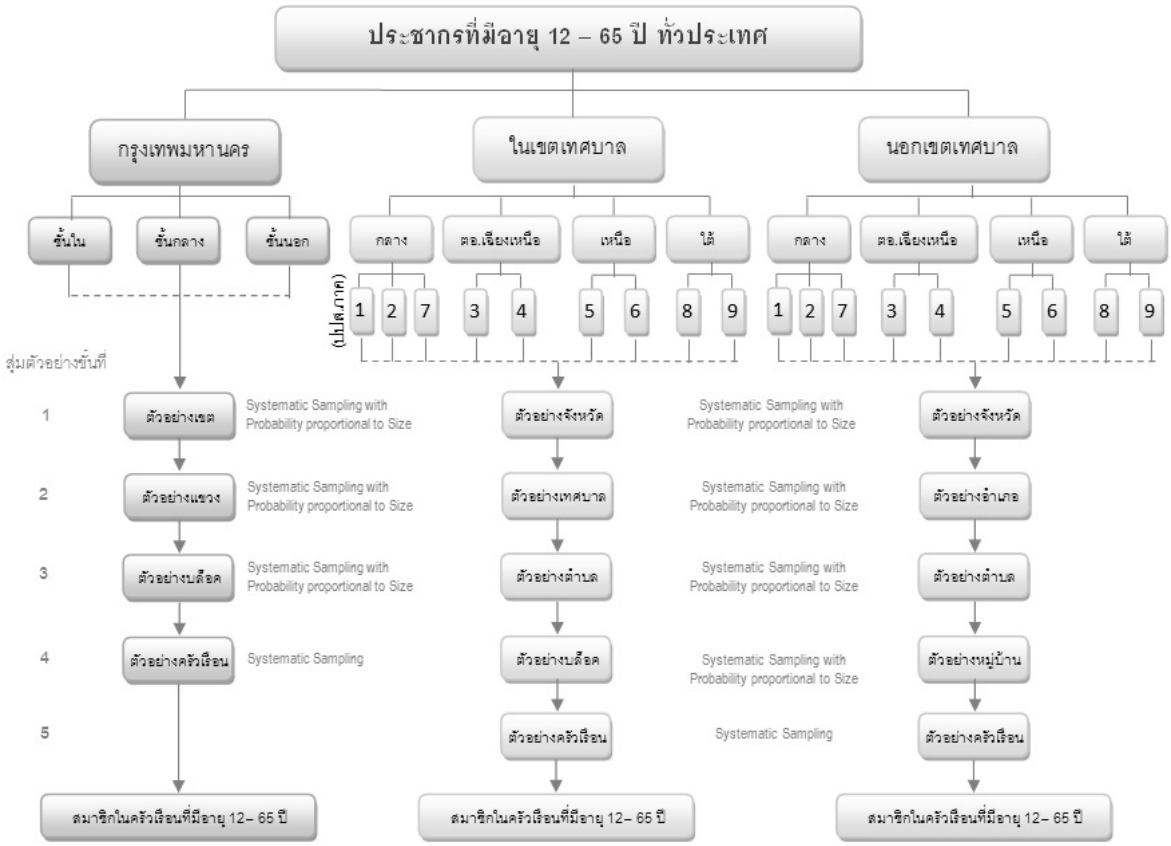

ภาพที่ 2.1 การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิหลายขั้น (Stratified multi-stage sampling) ที่ใช้ในโครงการนี้

กลุ่มตัวอย่าง

จากการคำนวณขนาดตัวอย่างตามเงื่อนไขดังกล่าว ได้กำหนดพื้นที่สำรวจทั่วประเทศของ 10 ภาค ปปส. สุ่มเลือกมา 29 จังหวัด ได้ขนาดตัวอย่าง 11,348 ครัวเรือน แบ่งเป็นในเขตเทศบาล 3,992 ครัวเรือนและนอกเขตเทศบาล 7,356 ครัวเรือน รวมคนตัวอย่าง 26,633 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 0.67 ของจำนวนประชากรทั้งประเทศในกลุ่มอายุ 12-65 ปี (46,528,894 คน) (ตารางที่ 2.1 และ 2.2) โดยมีจำนวนตัวอย่างที่มีอายุ 12 – 65 ปี ที่เข้าข่ายจำนวน 31,480 คน ซึ่งจากจำนวนตัวอย่างนี้เก็บได้จำนวน 26,633 คน คิดเป็นอัตราการตอบร้อยละ 84.6 (ตารางที่ 2.3)

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 26,633 คน เป็นชาย 11,983 คน หญิง 14,650 คน (ร้อยละ 45 และ 55 ตามลำดับ) เป็นตัวอย่างจากกรุงเทพฯ 2,084 คน ภาคกลาง 9,329 คน ภาคเหนือ 4,654 คน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7,404 คน และภาคใต้ 3,161 คน เนื่องจากกำหนดขนาดตัวอย่างเป็นสัดส่วนกับจำนวนประชากรจริง ตามลักษณะการกระจายของประชากรไทย มีผู้อยู่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลมากกว่าในเขต และครัวเรือนนอกเขตเทศบาลมีผู้อยู่อาศัยต่อครัวเรือนจำนวนมากกว่าครัวเรือนในเขตเทศบาล จึงได้ตัวอย่างจากนอกเขตเทศบาลมากกว่าในเขตเทศบาล คิดเป็นอัตราส่วนประมาณ 2:1 ตัวอย่างร้อยละ 40 และ 36 อยู่ในกลุ่มอายุ 25-44 ปีและ 45-65 ปี ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 96) ภาคใต้มีสัดส่วนของตัวอย่างที่นับถือศาสนาอิสลามมากที่สุด (ร้อยละ 20) กลุ่มตัวอย่างประมาณครึ่งหนึ่งจบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีเพียงร้อยละ 21 ที่ได้รับการศึกษาสูงกว่าระดับมัธยมศึกษา ประมาณสองในสามแต่งงานแล้ว กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นแรงงานและงานฝีมืออย่างละประมาณร้อยละ 31 มีรายได้เฉลี่ย 9,074 บาทต่อเดือน (ตารางที่ 2.4)

ตารางที่ 2.1 จำนวนครัวเรือนตัวอย่างที่สุ่มได้จำแนกตามภาค ป.ป.ส. และภูมิภาค

ภาค	ภาค	จำนวนจังหวัด		ตัวอย่างจังหวัดที่สุ่มได้	ครัวเรือนทั้งหมด	จำนวนตัวอย่างครัวเรือน		
	ป.ป.ส.	ทั้งหมด	ตัวอย่าง			รวม	ในเขต	นอกเขต
กลาง	1	9	3	ลพบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ	2,124,011	1,267	539	728
กลาง	2	8	3	สระแก้ว จันทบุรี ชลบุรี	1,636,173	977	373	604
กลาง	7	8	3	สมุทรสาคร สุพรรณบุรี ราชบุรี	1,561,558	932	280	652
ตอ/เหนือ	3	8	3	ยโสธร บุรีรัมย์ อุบลราชธานี	2,657,680	1,584	280	1,304
ตอ/เหนือ	4	11	4	เลย หนองคาย อุดรธานี ขอนแก่น	2,692,652	1,607	342	1,265
เหนือ	5	8	3	น่าน เชียงราย เชียงใหม่	1,939,603	1,158	290	868
เหนือ	6	9	3	ตาก พิษณุโลก นครสวรรค์	1,928,658	1,092	220	872
ใต้	8	7	3	ภูเก็ต ชุมพร สุราษฎร์ธานี	1,301,797	777	210	567
ใต้	9	7	3	ปัตตานี ตรัง สงขลา	1,183,094	706	210	496
กทม.	กทม.	1	1	กรุงเทพฯ	2,091,558	1,248	1,248	-
รวม		76	29		19,116,784	11,348	3,992	7,356

ตารางที่ 2.2 จำนวนครัวเรือนตัวอย่างทั้งหมดและครัวเรือนตัวอย่าง รวมทั้งตัวอย่างประชากรที่เก็บได้จำแนกรายจังหวัดและใน-นอกเขตเทศบาล

	ครัวเรือนในเขตเทศบาล		ครัวเรือนนอกเขตทศบาล		จำนวนประชากรตัวอย่างที่เก็บได้		
	ทั้งหมด	ตัวอย่าง	ทั้งหมด	ตัวอย่าง	ในเขต	นอกเขต	รวม
กรุงเทพฯ	8,105	1,043	-	-	2,084	-	2,084
ปทุมธานี	800	197	4,773	258	793	1,368	2,161
ลพบุรี	493	63	4,134	228	167	735	902
สมุทรปราการ	1,177	282	2,846	241	808	1,153	1,961
รวมภาค 1	2,470	542	11,753	727	1,768	3,256	5,024
จันทบุรี	262	51	1,594	135	152	396	548
ชลบุรี	1,529	270	11,311	280	476	590	1,066
สระแก้ว	361	22	1,348	161	39	338	377
รวมภาค 2	2,152	343	14,253	576	667	1,324	1,991
สมุทรสาคร	952	106	6,162	162	312	491	803
ราชบุรี	664	85	2,443	207	213	479	692
สุพรรณบุรี	530	57	2,240	257	142	677	819
รวมภาค 7	2,146	248	10,845	626	667	1,647	2,314
รวมภาคกลาง	6,768	1,133	36,851	1,929	3,102	6,227	9,329
เชียงใหม่	1,372	170	3,274	424	388	980	,368
น่าน	314	22	1,096	117	35	208	243
เชียงราย	1,412	98	2,164	326	199	546	745
รวมภาค 5	3,098	290	6,534	867	622	1,734	2,356
นครสวรรค์	604	102	2,170	379	231	916	1,147
ตาก	435	50	1,482	174	90	388	478
พิษณุโลก	559	55	1,838	310	97	576	673
รวมภาค 6	1598	207	5490	863	418	1,880	2,298
รวมภาคเหนือ	4,696	497	12,024	1,730	1,040	3,614	4,654

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

	ครัวเรือนในเขตเทศบาล		ครัวเรือนนอกเขตทศบาล		จำนวนประชากรตัวอย่างที่เก็บได้		
	ทั้งหมด	ตัวอย่าง	ทั้งหมด	ตัวอย่าง	ในเขต	นอกเขต	รวม
หนองคาย	541	56	1,942	243	131	581	712
เลย	347	39	1,316	185	80	434	514
ขอนแก่น	755	132	2,448	439	175	875	1,050
อุดรธานี	755	130	2,483	367	427	1,149	1,576
รวมภาค 4	2,398	357	8,189	1,234	813	3,039	3,852
ยโสธร	394	35	1,403	197	56	376	432
อุบลราชธานี	926	139	3,282	602	368	1,399	1,767
บุรีรัมย์	984	111	2,645	505	237	1,116	1,353
รวมภาค 3	2,304	285	7,330	1,304	661	2,891	3,552
รวมภาคตอ.เหนือ	4,702	642	15,519	2,538	1,474	5,930	7,404
สุราษฎร์ธานี	931	109	2,422	250	249	607	856
ชุมพร	732	33	1,722	167	83	386	469
ภูเก็ต	196	32	5,965	89	74	220	294
รวมภาค 8	1,859	174	10,109	506	406	1,213	1,619
สงขลา	938	119	5,581	195	245	511	756
ตรัง	598	36	940	129	90	325	415
ปัตตานี	401	27	1,202	93	56	316	372
รวมภาค 9	1,937	182	7,723	417	391	1,152	1,543
รวมภาคใต้	3,796	356	17,832	923	797	2,365	3,162

ตารางที่ 2.3 อัตราการตอบของตัวอย่างประชากรที่มีอายุ 12 – 65 ปีรายภาค

ภาค	ตัวอย่างประชากรที่มีอายุ 12 – 65 ปี		อัตราการตอบ (ร้อยละ)
	เข้าข่าย	ที่เก็บได้	
กรุงเทพฯ	3,025	2,084	68.9
ภาคกลาง	9,797	9,329	95.2
ภาคเหนือ	5,941	4,654	78.3
ภาคตอ.เหนือ	9,429	7,404	78.5
ภาคใต้	3,288	3,162	96.2
รวมทั้งสิ้น	31,480	26,633	84.6

ตารางที่ 2.4 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

	กรุงเทพฯ		ภาคกลาง		ภาคตอ.เหนือ		ภาคเหนือ		ภาคใต้		รวมทั้งหมด	
เขตเทศบาล												
ในเขต	2,084	100.0	3,102	33.3	1,474	19.9	1,040	22.3	797	25.2	8,497	31.9
นอกเขต			6,227	66.7	5,930	80.1	3,614	77.7	2,365	74.8	18,136	68.1
เพศ												
ชาย	908	43.6	4,210	45.1	3,304	44.6	2,049	44.0	1,512	47.8	11,983	45.0
หญิง	1,176	56.4	5,119	54.9	4,100	55.4	2,605	56.0	1,650	52.2	14,650	55.0
กลุ่มอายุ												
12-24	573	27.5	2,540	27.2	1,516	20.5	885	19.0	866	27.4	6,380	24.0
25-44	978	46.9	3,783	40.6	2,790	37.7	1,733	37.2	1,443	45.6	10,727	40.3
45-65	533	25.6	3,006	32.2	3,098	41.8	2,036	43.7	853	27.0	9,526	35.8
ศาสนา												
พุทธ	1,867	93.2	9,179	98.4	6,905	99.5	4,464	97.4	2,468	79.5	24,883	95.9
อิสลาม	119	5.9	102	1.1	2	0.0	28	0.6	625	20.1	876	3.4
อื่นๆ	17	0.8	48	0.5	32	0.5	89	1.9	10	0.3	196	0.8

ตารางที่ 2.4 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

	กรุงเทพฯ		ภาคกลาง		ภาคตอ.เหนือ		ภาคเหนือ		ภาคใต้		รวมทั้งหมด	
การศึกษา												
ไม่ได้เรียน	31	1.5	170	1.8	21	.6	425	9.2	122	3.9	858	3.3
≤6 ปี	644	31.3	3,627	39.2	2,398	62.8	2,269	49.2	1,293	41.6	12,364	46.9
7-12 ปี	601	29.2	3,144	34.0	817	21.4	1,181	25.6	894	28.7	7,498	28.4
>12 ปี	780	37.9	2,303	24.9	580	15.2	738	16.0	801	25.8	5,642	21.4
สถานภาพ												
สมรส	1,072	51.6	5,365	57.5	4,940	67.5	1,566	33.7	1,991	63.0	16,447	62.0
โสด/หม้าย	1,007	48.4	3,964	42.5	2,377	32.5	4,645	100.0	1,171	37.0	10,085	38.0
อาชีพ												
ไม่ทำงาน	105	5.1	658	7.1	237	3.2	292	6.3	129	4.1	1,421	5.3
นักเรียน	380	18.3	1,697	18.2	996	13.5	615	13.2	552	17.5	4,240	15.9
แรงงาน	719	34.7	3,105	33.3	1,948	26.3	1,602	34.4	968	30.6	8,342	31.4
งานฝีมือ	245	11.8	1,530	16.4	3,667	49.6	1,669	35.9	1,089	34.5	8,200	30.8
งานธุรการ	617	29.8	2,223	23.8	442	6.0	431	9.3	368	11.6	4,081	15.3
นักวิชาชีพ	5	0.2	116	1.2	103	1.4	44	0.9	54	1.7	322	1.2
การทำงาน*												
ไม่เป็นกะ	1,203	81.9	5,346	78.3	3,625	85.6	3,240	87.4	1,588	83.9	15,002	82.7
เป็นกะ	160	10.9	827	12.1	372	8.8	173	4.7	176	9.3	1,708	9.4
ไม่ทำงาน	105	7.2	658	9.6	237	5.6	292	7.9	129	6.8	1,421	7.8
รายได้												
เฉลี่ย	17,490.83		10,899.34		6,660.26		5,804.10		10,247.73		9,074.39	
ค่าเบี่ยงเบน	34,428.34		15,116.25		12,521.97		8,837.17		11,584.38		15,723.11	
มัธยฐาน	10,000.00		8,000.00		4,000.00		4,000.00		7,250.00		6,000.00	

หมายเหตุ ตารางนี้มิได้แสดงจำนวนผู้ที่ไม่ให้ข้อมูล คิดร้อยละจากผู้ที่ตอบหรือให้ข้อมูลเท่านั้น

เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจ

ก. แบบสอบถาม

ในการสำรวจครั้งนี้ใช้เครื่องมือสำรวจเป็นแบบสอบถามแบบถามตอบต่อหน้า แบบสอบถามประกอบด้วย 2 ชุด คือ

ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามและบันทึกข้อมูลจากหัวหน้าครัวเรือน สำหรับบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของครัวเรือน เช่น สถานที่ตั้ง สภาพบ้าน วัสดุที่ใช้ทำตัวบ้าน จำนวนผู้อยู่อาศัยที่มีอายุระหว่าง 12-65 ปี และข้อมูลรายบุคคลของสมาชิกในครัวเรือนทุกคน ซึ่งประกอบด้วย อายุ เพศ ความสัมพันธ์กับหัวหน้าครอบครัว สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา ความร่วมมือในการให้ข้อมูล จำนวนครั้งของการเข้าถึง สภาพแวดล้อมรอบบ้านในชุมชนนั้น และบันทึกข้อมูลสำคัญที่พนักงานสนามสังเกตเห็น แบบบันทึกชุดนี้ใช้บันทึกข้อมูลครัวเรือนละ 1 ฉบับ

ชุดที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์สมาชิกครัวเรือนรายคน บันทึกข้อมูลโดยไม่ระบุชื่อของผู้ตอบ แบบสัมภาษณ์ชุดนี้ประกอบด้วย10 หมวดใหญ่ ได้แก่

หมวดที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปด้านลักษณะประชากรของผู้ตอบ เช่น อายุ เพศ สถานที่เกิด ภาษาที่ใช้ในครัวเรือน สถานภาพสมรส การศึกษา รายได้ อาชีพ และลักษณะการทำงาน

หมวดที่ 2 เป็นแบบสำรวจสุขภาพทั่วไป ถามเกี่ยวกับการรับรู้สภาวะสุขภาพในปัจจุบันของผู้ตอบ ผลกระทบของสภาวะสุขภาพต่อการประกอบกิจกรรมต่างๆ เช่น การออกกำลังกาย การประกอบอาชีพ การดำเนินชีวิตประจำวัน และการเข้าสังคม เป็นคำถามปลายปิดทั้งหมด

หมวดที่ 3 เกี่ยวกับประสบการณ์ใช้ยา 4 กลุ่ม ได้แก่ ยาแก้ไข้แก้ปวด ยาแก้ไอ ยากล่อมประสาท/คลายเครียด และยานอนหลับ โดยถามประสบการณ์เคยใช้ในชีวิต การใช้ใน 1 ปี และ 30 วันที่ผ่านมา พร้อมทั้งความถี่ และปริมาณของการใช้ในช่วง 30 วันที่ผ่านมา สถานที่ใช้และแหล่งที่ได้ยา

หมวดที่ 4 เกี่ยวกับความรู้และทัศนคติต่อสารเสพติด โดยให้ผู้ตอบระบุชื่อสารเสพติดที่รู้จัก เคยเห็นของจริงและสถานที่เห็น รวมทั้งความคิดเห็นต่อผู้ใช้สารเสพติดแต่ละชนิดรวม 15 ชนิด (รวมเหล้าบุหรี่ ยาแก้ไอ ยากล่อมประสาท ยานอนหลับ และสารเสพติดผิดกฎหมายอีก 10 ชนิด) ทุกข้อเป็นคำถามปลายปิดซึ่งถามว่า เขาคิดว่าผู้ที่ติดสารเสพติดแต่ละตัวจะเลิกใช้สารนั้นได้หรือไม่ การใช้สารแต่ละตัวเพียง 1-2 ครั้งจะมีผลเสียต่อสุขภาพหรือไม่ เขาคิดว่าบุคคลในครอบครัวจะรังเกียจเขาหรือไม่หากเขาเป็นผู้ติดสารเสพติดแต่ละชนิด และหากเขาต้องการจะ ซื้อ/หาสารเสพติดแต่ละชนิดเขาคิดว่าจะซื้อ/หาได้หรือไม่

หมวดที่ 5 เป็นประสบการณ์ใช้สารเสพติด 11 ชนิดและเครื่องดื่มบำรุงกำลัง สารเสพติดเหล่านี้ ได้แก่ บุหรี่/ยาเส้น กระท่อม กัญชา ฝิ่น ยาอี/ยาเลิฟ ยาเค โคเคน ผงขาว/เฮโรอีน สารระเหย ยาบ้า และไอซ์ ในการถามประสบการณ์ใช้สารแต่ละชนิด ใช้คำถามลักษณะเดียวกันกับการถามในหมวดที่ 3 โดยถามประสบการณ์เคยใช้ในชีวิต การใช้ใน 1 ปี และ 30 วันที่ผ่านมา พร้อมทั้งความถี่ และปริมาณของการใช้ในช่วง 30 วันที่ผ่านมา สถานที่ใช้และแหล่งที่ได้ยา แยกคำถามสำหรับสารฯทีละตัว โดยถามประสบการณ์เคยใช้ในชีวิต การใช้ใน 1 ปี และ 30 วันที่ผ่านมา พร้อมทั้งความถี่ และปริมาณของการใช้ในช่วง 30 วันที่ผ่านมา สถานที่ใช้และแหล่งที่ได้ยา ส่วนใหญ่เป็นคำถามปลายปิด ยกเว้นข้อที่ให้ระบุปริมาณที่ใช้ต่อครั้ง

ข้อคำถามในหมวดที่ 3, 4 และ 5 ใช้เหมือนกับข้อคำถามที่ใช้ในการสำรวจในปี 2544 และ 2546 ทั้งหมด

หมวดที่ 6 เกี่ยวกับการดื่มสุรา ประกอบด้วยชุดคำถาม 3 ชุดย่อย ชุดที่ 1 เป็นการถามเกี่ยวกับแบบแผนการดื่มสุรา (Patterns of drinking) ได้แก่ การเคยดื่มในชีวิต อายุที่เริ่มดื่มเป็นครั้งแรก การเคยดื่มสุราประเภทต่างๆ เช่น เบียร์ไวน์ เหล้าแดง เหล้าขาว ยาดองเหล้า เหล้าจีน เหล้าพื้นบ้าน เหล้าเถื่อน และเบียร์/ไวน์/เหล้านอกหนีภาษี ปริมาณและความถี่ของการดื่มสุราใน 1 ปีที่ผ่านมา จำนวนครั้งของการดื่มหนัก (เบียร์มากกว่า 6 กระป๋องหรือ 3 ขวดใหญ่ หรือเหล้ามากกว่า 5 แก้วหรือครึ่งแบนในการดื่มครั้งเดียว) และสถานที่ โอกาส และเวลาที่ดื่มเป็นประจำ และแหล่งที่ได้สุรามา ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถาม Alcohol Use Disorder Identification Test (AUDIT) ซึ่งเป็นแบบคัดกรองภาวะความผิดปกติจากการดื่ม (alcohol use disorders) ชุดที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับผลกระทบจากการดื่มสุราในด้านต่างๆ เช่น การงาน การเรียน สัมพันธภาพ ปัญหาทางกฎหมาย และการเงิน

หมวดที่ 7 และ 8 เกี่ยวกับการบำบัดรักษาสุราและสารเสพติด โดยถามถึงจำนวนครั้งและสถานที่ที่เคยได้รับการบำบัดรักษา

หมวดที่ 9 การถูกจับหรือการต้องโทษ เป็นการถามเกี่ยวกับจำนวนครั้งที่เคยถูกจับ/ต้องโทษ อายุที่เคยถูกจับ/ต้องโทษเป็นครั้งแรก ประเภทของคดีที่เคยถูกจับ/ต้องโทษ

ข. แนวคิดในการพัฒนาแบบสอบถามหมวดการดื่มสุรา

คำถามในหมวดนี้ทั้งชุดได้เปลี่ยนแปลงใหม่จากแบบสอบถามที่ใช้ในการสำรวจในปี 2544 และ 2546 ทั้งนี้เพราะการสำรวจในปี 2550 นี้ต้องการผลลัพธ์ของการสำรวจประสบการณ์ดื่มสุราที่แตกต่างจากการสำรวจในปีก่อน ในการสำรวจ 2 ครั้งก่อนมีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อต้องการประมาณการจำนวนประชากรไทยที่เคยดื่มสุราแต่ละประเภท จึงใช้คำถามที่เหมือนกับการถามประสบการณ์ใช้สารเสพติดชนิดอื่นๆ คือ ประสบการณ์เคยใช้ในชีวิต การใช้ใน 1 ปี และ 30 วันที่ผ่านมา พร้อมทั้งความถี่ และปริมาณของการใช้ในช่วง 30 วันที่ผ่านมา ผลลัพธ์ที่ได้จึงเป็นค่าประมาณการจำนวนคนที่ดื่มเครื่องดื่มแต่ละชนิด เช่น จำนวนประชากรที่เคยดื่มไวน์ หรือเบียร์หรือเหล้าขาว แยกรายชนิด และในการหาจำนวนผู้ที่เคยดื่มสุราชนิดใดชนิดหนึ่งในชีวิต (lifetime drinker) จึงต้องใช้การรวมข้อมูลผู้ที่เคยดื่มเครื่องดื่มแต่ละชนิดเข้าด้วยกันแล้วเอาจำนวนผู้ที่เคยดื่มสุรา อย่างน้อยหนึ่งชนิดมาเป็นจำนวนผู้ที่เคยดื่มในชีวิต ข้อจำกัดของคำถามในการสำรวจสองครั้งที่แล้ว คือทำให้ไม่สามารถหาปริมาณแอลกอฮอล์ที่ตัวอย่างแต่ละคนดื่มต่อวันหรือต่อโอกาสของการดื่มได้ เพราะเวลาถามปริมาณที่ดื่มจะถามแยกรายเครื่องดื่มฯแต่ละชนิด เนื่องจากในการดื่มแต่ละครั้งผู้ดื่มอาจจะดื่มสุราเพียงชนิดเดียวหรือหลายชนิดพร้อมกันก็ได้ จึงไม่สามารถคำนวณปริมาณการดื่มรวมต่อครั้งหรือต่อวันได้ จึงเป็นข้อจำกัดที่ทำให้ไม่สามารถคัดแยกจำนวนผู้มีความเสี่ยงหรือปัญหาจากการดื่มสุราได้

ในการสำรวจในปีนี้ คณะผู้วิจัยจึงได้พัฒนาคำถามในหมวดนี้ใหม่ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยซึ่งต้องการทราบจำนวนและความชุกของการดื่มสุรา รวมทั้งการคัดแยกผู้ดื่มแบบเสี่ยงอันตรายจากปริมาณการดื่มต่อวันและความถี่ของการดื่มอีกด้วย การสร้างแบบสอบถามเพื่อหาปริมาณและความถี่ของการดื่ม จึงใช้การดัดแปลงจากวิธีการ Graduated quantity frequency method (GQF) เนื่องจากคนไทยไม่คุ้นเคยกับหน่วยวัดปริมาณการดื่มสุรามาตรฐาน (standard drink) การถามเป็นจำนวนหน่วยของแอลกอฮอล์ที่ดื่มจึงไม่สามารถทำได้ นอกจากนั้นภาชนะที่ใช้บรรจุแอลกอฮอล์สำหรับดื่มยังแตกต่างกันมากตามชนิดของเครื่องดื่ม กลุ่มคนดื่ม และภูมิภาคที่อยู่อาศัย ผู้ดื่มสุราส่วนใหญ่ที่ไม่ใช่ผู้ติดแอลกอฮอล์มักจะดื่มแต่ละครั้งปริมาณไม่เท่ากัน บางครั้งดื่มมาก บางครั้งดื่มน้อย และอาจจะดื่มสุราแตกต่าง

ชนิดกัน หรือดื่มสุราหลายชนิดในหนึ่งครั้งของการดื่ม จึงเป็นที่มาของการพัฒนาคำถามในหมวดนี้ใหม่ โดยการถามปริมาณที่ดื่มเป็น 3 ระดับ (Tri-level method) ได้แก่ ปริมาณที่ผู้ดื่มจัดว่าเป็นการดื่มมากของตนเอง การดื่มปานกลาง และการดื่มน้อย ในการดื่มแต่ละครั้งใน 1 ปีที่ผ่านมา ให้ผู้ตอบระบุชนิดของสุรารวมทั้งยี่ห้ออย่างละเอียด และใช้หน่วยวัดปริมาณสุราตามที่ผู้ตอบคุ้นเคย เช่น เบียร์เป็นแก้ว เหยือก กระป๋องหรือขวด เหล้าขาวเป็นเป๊ก ก๊ง แก้ว หรือแบน เป็นต้น และถามจำนวนครั้งของการดื่มแต่ละระดับใน 1 ปีที่ผ่านมา โดยแบ่งความถี่ออกเป็น 10 ระดับ คือ ทุกวัน 5-6 วันต่อสัปดาห์ 3-4 วันต่อสัปดาห์ 1-2 วันต่อสัปดาห์ 2-3 วันต่อเดือน 1 วันต่อเดือน 7-11 วันใน 12 เดือนที่ผ่านมา 4-6 วันใน 12 เดือนที่ผ่านมา 2-3 วันใน 12 เดือนที่ผ่านมา และ 1 วันใน 12 เดือนที่ผ่านมา การถามปริมาณและความถี่ของการดื่มสุรารวมทุกชนิดที่บุคคลนั้นดื่มในแต่ละครั้ง ทำให้สามารถนำมาคำนวณเป็นดัชนีการดื่ม (drinking indices) ซึ่งนำมาใช้คัดแยกระดับความเสี่ยงจากปริมาณการดื่มต่อครั้งได้ ซึ่งนำมาใช้ประโยชน์ทางสาธารณสุขได้ดีกว่าการทราบจำนวนผู้ดื่มเครื่องดื่มฯแต่ละชนิด

***ดัชนีการดื่มสุรา** (Drinking indices)*

ปริมาณและความถี่ของการดื่มสุราเป็นดัชนีที่บ่งชี้ถึงความเสี่ยงต่อการเกิดอันตรายทั้งด้านสุขภาพ และสังคมที่ผู้ดื่มจะได้รับจากการดื่มสุรา (Drinking indices) โดยทั่วไปนิยมรายงานเป็นข้อมูลต่อไปนี้

ปริมาณแอลกอฮอล์ที่ดื่มเฉลี่ยต่อวัน (Average daily intake) เป็นตัวบอกลักษณะการดื่มของบุคคลนั้นโดยเฉลี่ยเท่าๆ กันทุกวัน ทั้งในวันที่ดื่มและไม่ดื่ม ในระยะเวลาที่ศึกษา ซึ่งในโครงการนี้ใช้ที่ 1 ปี จึงเป็นค่าปริมาณแอลกอฮอล์อย่างต่ำที่บุคคลได้รับโดยเฉลี่ยต่อวัน

ปริมาณแอลกอฮอล์ต่อวันที่ดื่ม เป็นตัวบอกขนาดของการดื่มในวันที่คนๆ นั้นดื่มสุราเท่านั้น โดยไม่ได้นับวันที่ไม่ได้ดื่มมาเป็นตัวหารด้วย จึงเป็นค่าที่บอกความรุนแรงของการดื่มของบุคคลนั้นในวันที่เขาดื่มสุรา (Average drinking intensity)

ในประเทศไทยยังไม่มีข้อมูลเพียงพอที่จะบอกถึงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเฉลี่ยต่อวันกับระดับความเสี่ยงจากการดื่ม การรายงานผลในโครงการนี้จึงใช้ค่าของต่างประเทศซึ่งแนะนำโดยองค์การอนามัยโลก เป็นแนวทาง ดังนี้

ตารางที่ 2.5 ปริมาณแอลกอฮอล์ที่ดื่มเฉลี่ยต่อวัน (Average daily intake) กับระดับความเสี่ยงต่อการเกิดอันตราย

ระดับความเสี่ยง	ชาย (ผู้ใหญ่อายุ 25-60 ปี)	หญิง (ผู้ใหญ่อายุ 25-60 ปี)
เสี่ยงน้อย	1-40 กรัมต่อวัน	1-20 กรัมต่อวัน
เสี่ยงปานกลาง	41-60 กรัมต่อวัน	21-40 กรัมต่อวัน
เสี่ยงมาก	61-100 กรัมต่อวัน	41-60 กรัมต่อวัน
เสี่ยงรุนแรง	>100 กรัมต่อวัน	>60 กรัมต่อวัน

หมายเหตุ วัยรุ่นและผู้สูงอายุใช้ค่าปริมาณแอลกอฮอล์ครึ่งหนึ่งของค่าที่ใช้ในผู้ใหญ่เพศเดียวกัน ส่วนผู้ที่มีโรคทั้งทางร่างกายและจิตเวช และสตรีตั้งครรภ์ไม่ควรดื่มเลย

ความถี่ของการดื่ม ได้แก่จำนวนวันที่ดื่มสุราภายในระยะเวลาที่กำหนด นิยมรายงานเป็นความถี่ต่อสัปดาห์ ต่อเดือน หรือต่อปี ตามข้อแนะนำของ National Institute on Alcohol and Alcoholism ผู้ใหญ่ทั้งชายและหญิงควรดื่มไม่เกินสัปดาห์ละ 4-5 วัน โดยควรมีวันที่ไม่ดื่มเลย 2-3 วันต่อสัปดาห์ (National Institute on Alcohol Abuse and Alcoholism 2006)

จำนวนวันที่ดื่มหนัก (Binge drinking) หมายถึงการดื่มสุรา มากกว่า 5 หน่วยมาตรฐานขึ้นไปต่อครั้ง ซึ่งในโครงการนี้เทียบเป็นปริมาณเบียร์มากกว่า 6 กระป๋องหรือ 3 ขวดใหญ่ หรือเหล้ามากกว่า 5 แก้วหรือครึ่งแบน หรือไวน์มากกว่า 5 แก้วหรือครึ่งขวด ต่อครั้ง การดื่มปริมาณมากเช่นนี้ในหนึ่งวันจะเพิ่มความเสี่ยงของบุคคลฯ นั้นในการเกิดอันตรายได้สูงมาก ถึงแม้ว่าจะดื่มเช่นนี้นานๆ ครั้งก็ตาม

ปริมาณแอลกอฮอล์ที่ดื่มต่อปี (Total annual consumption) เป็นปริมาณแอลกอฮอล์รวมที่คนฯ นั้นดื่มทั้งปี มักใช้เป็นค่าที่บอกปริมาณการดื่มของประชากรทั้งหมดของประเทศหรือชุมชนนั้น ไม่ได้บ่งถึงความรุนแรงของความเสี่ยงจากการดื่มและระดับการดื่มของบุคคลแต่ละคน

ในการสำรวจครั้งนี้ นอกจากจะต้องการผลลัพธ์เรื่องปริมาณและความถี่ของการดื่มต่อคนแล้ว ยังต้องการทราบจำนวนและความชุกของผู้ที่มีภาวะความผิดปกติจากการดื่มสุราอีกด้วย ดังนั้นจึงได้บรรจุแบบสอบถาม Alcohol Use Disorder Identification Test (AUDIT) ลงในชุดเครื่องมือหมวดนี้ด้วย AUDIT เป็นแบบคัดกรองภาวะความผิดปกติจากการดื่มสุราที่พัฒนาโดยคณะทำงานขององค์การอนามัยโลก ได้รับความนิยมใช้ทั่วโลก เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่ง่าย มีความแม่นยำและเที่ยงตรงสูง (Saunders, Aasland et al. 1993) และเคยผ่านการทดสอบและการใช้ในการศึกษาวิจัยในประเทศไทยมาแล้ว (Assanangkornchai, Pinkaew et al. 2003) คำถามชุดนี้มี 10 ข้อ แต่ละข้อใช้มาตรวัดเป็นคะแนน 0-4 (ไม่เคยเลย – ทุกวันหรือเกือบทุกวัน) คะแนนจากการตอบคำถามของ AUDIT สามารถนำมาใช้คัดแยกผู้ตอบออกเป็น 4 ระดับตามความรุนแรงของปัญหาจากการดื่มสุราคือ

คะแนน 0-7 คือผู้ที่ไม่ดื่มสุราเลยหรือผู้ที่มีความเสี่ยงต่ำจากการดื่มสุรา (non-drinker or low risk drinker)

คะแนน 8 ขึ้นไปจัดว่าเป็นผู้มีความผิดปกติจากการดื่มสุรา (alcohol-use disorders) โดยแบ่งเป็น 3 ระดับย่อยคือ

คะแนน 8-15 คือผู้ที่ดื่มสุราแบบเสี่ยง (hazardous drinker) หรือผู้ที่มีความเสี่ยงระดับปานกลางจากการดื่มสุรา (moderate risk drinker)

คะแนน 16-19 คือผู้ที่ดื่มสุราแบบอันตราย (harmful drinker) หรือผู้ที่มีความเสี่ยงสูงมากจากการดื่มสุรา (high risk drinker)

คะแนน $\geq$20 คือผู้ที่ดื่มสุราแบบอันตรายมาก หรืออาจเป็นผู้มีภาวะเสพติดแอลกอฮอล์ (dependent drinker) (Room, R; Babor, T. et al. 2005)

นอกจากนี้ในการสำรวจครั้งนี้ ยังได้บรรจุชุดคำถามเรื่องผลกระทบจากการดื่มสุราลงไปด้วย คำถามชุดนี้ดัดแปลงมาจากคำถามที่ใช้ในโครงการสำรวจนานาชาติในประเทศกำลังพัฒนา 8 ประเทศ Gender, Alcohol and Culture: an International Study (GENACIS) ซึ่งสนับสนุนโดยองค์การอนามัยโลก European Union และ U.S. National Institute on Alcoholism and Alcohol Abuse (NIAAA) (Obot, I. and Room, R. 2005) คำถามชุดนี้เป็นคำถามปลายปิดรวม 14 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ก. ทีมงานสำรวจ

ในการสำรวจของปี 2550 ได้จัดแบ่งงานการเก็บข้อมูลเป็น 6 ทีม คือ

ทีมงานจากศูนย์วิชาการสารเสพติด ภาคเหนือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รับผิดชอบการเก็บข้อมูลใน 6 จังหวัดตัวอย่างในภาคเหนือ

ทีมงานจากสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รับผิดชอบการเก็บข้อมูลใน 6 จังหวัดตัวอย่างในพื้นที่ภาคกลาง (ปปส.ภาค 2 และปปส.ภาค 7)

ทีมงานจากศูนย์วิจัยยาเสพติด วิทยาลัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รับผิดชอบการเก็บข้อมูลใน 3 จังหวัดตัวอย่างในพื้นที่ภาคกลาง (ปปส.ภาค 1)

ทีมงานจากสถาบันวิจัยเอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ รับผิดชอบการเก็บข้อมูลในกรุงเทพฯ

ทีมงานจากเครือข่ายพัฒนาวิชาการและข้อมูลสารเสพติด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยขอนแก่น รับผิดชอบการเก็บข้อมูลใน 7 จังหวัดตัวอย่างในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ทีมงานจากเครือข่ายวิชาการ วิจัยและข้อมูลด้านสารเสพติดภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ รับผิดชอบการเก็บข้อมูลใน 6 จังหวัดตัวอย่างในพื้นที่ภาคใต้

ข. การเตรียมการเก็บข้อมูล

ก่อนการเก็บข้อมูล ได้มีการอบรมความรู้เรื่องสารเสพติด วัตถุประสงค์ของโครงการ รายละเอียดของเครื่องมือเก็บข้อมูล วิธีการสัมภาษณ์ รวมถึงวิธีการลงรหัสข้อมูลแก่พนักงานสนามและผู้ควบคุมงานสนาม พร้อมทั้งจัดให้มีการฝึกปฏิบัติทดลองเก็บข้อมูลในพื้นที่ใกล้เคียง และตรวจสอบแก้ไขการเก็บข้อมูลแก่ทุกทีม เพื่อให้เกิดความเข้าใจและทักษะการเก็บข้อมูลที่ตรงกัน

ค. การเตรียมพื้นที่และการสุ่มครัวเรือนตัวอย่าง

เจ้าหน้าที่สำรวจของแต่ละทีมจะได้รับรายละเอียดของตำแหน่ง และองค์ประกอบของหมู่บ้าน หรือชุมรุมอาคาร (block) ที่สุ่มได้ ซึ่งเป็นข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ก่อนการเก็บข้อมูลพนักงานสนามจะเข้าไปสำรวจหมู่บ้าน/ชุมรุมอาคารเหล่านั้น เพื่อสร้างแผนที่การสำรวจ และนับจำนวนครัวเรือน เพื่อนำไปใช้กำหนดรายละเอียดของการสุ่มครัวเรือน รวมทั้งการประสานงานเพื่อขออนุญาตผู้นำท้องถิ่นในการสำรวจ และขอความร่วมมือในการสำเนารายชื่อครัวเรือนซึ่งจำเป็นต้องใช้ในการสุ่มครัวเรือนตัวอย่าง และวางแผนการสำรวจและการนัดหมายแต่ละครัวเรือนไว้ล่วงหน้า ก่อนเข้าไปเก็บข้อมูลในครัวเรือนนั้นๆ

ง. การสัมภาษณ์ตัวอย่าง

ในแต่ละ block พนักงานเก็บข้อมูลจำนวน 6–8 คน ที่ผ่านการฝึกอบรมแล้ว จะดำเนินการเก็บข้อมูลจากครัวเรือนตัวอย่างจนแล้วเสร็จภายใน 1 – 2 วัน การเก็บข้อมูลจากตัวอย่างในปีนี้ ใช้การสัมภาษณ์แบบต่อหน้า (face-to-

face interview) โดยพนักงานสนามจะอ่านคำถามตามแบบสัมภาษณ์และให้ผู้ตอบตอบโดยวาจา แล้วพนักงานสนามบันทึกคำตอบลงในแบบสัมภาษณ์นั้น การสัมภาษณ์ได้พยายามทำในที่ซึ่งมีความเป็นส่วนตัว เพื่อผู้ตอบจะได้มีความสะดวกใจในการให้ข้อมูลบางอย่างซึ่งอาจจะเป็นความลับส่วนบุคคล

ในการถามปริมาณการดื่มสุรา พนักงานสนามจะแสดงรูปของสุราชนิดต่างๆ พร้อมทั้งชนิดและขนาดของภาชนะบรรจุให้ผู้ตอบดู แล้วให้ผู้ตอบระบุว่าเขาใช้ภาชนะแบบใดขนาดใด แล้วพนักงานสนามจึงบันทึกปริมาณของสุราเป็นมิลลิลิตรตามที่แสดงไว้ในรูปลงไปในแบบบันทึกข้อมูล

จ. การควบคุมคุณภาพการเก็บข้อมูลในพื้นที่

ในการเก็บข้อมูลแต่ละพื้นที่จะมีผู้ควบคุมงานสนาม 1 คน ต่อพนักงานสนาม 6 – 8 คน ในแต่ละวันหลังจากเก็บข้อมูลแล้ว พนักงานสนามจะลงรหัสและตรวจสอบความถูกต้อง ส่งมอบข้อมูล พร้อมรายงานปัญหา และอภิปราย แนวทางแก้ไขแก่ผู้ควบคุมงานสนามผู้ควบคุมงานสนามจะคอยวางแผนการดำเนินงานวันต่อวัน และดูแลแก้ปัญหาต่างๆ ที่พบในระหว่างการดำเนินการเก็บข้อมูล นอกจากนั้น คณะทำงานของแต่ละทีมวิจัยจะเดินทางไปเยี่ยมดูแลการเก็บข้อมูลในพื้นที่เป็นประจำทุกสัปดาห์อีกด้วย

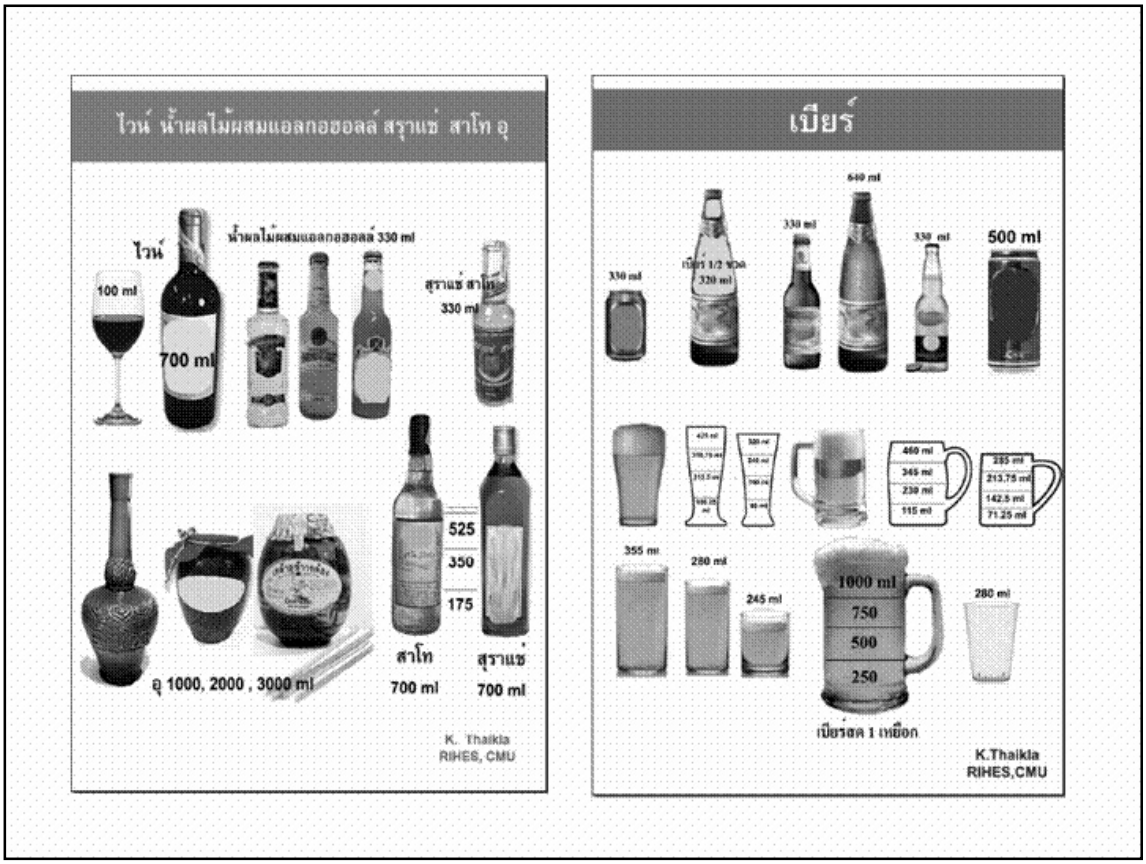

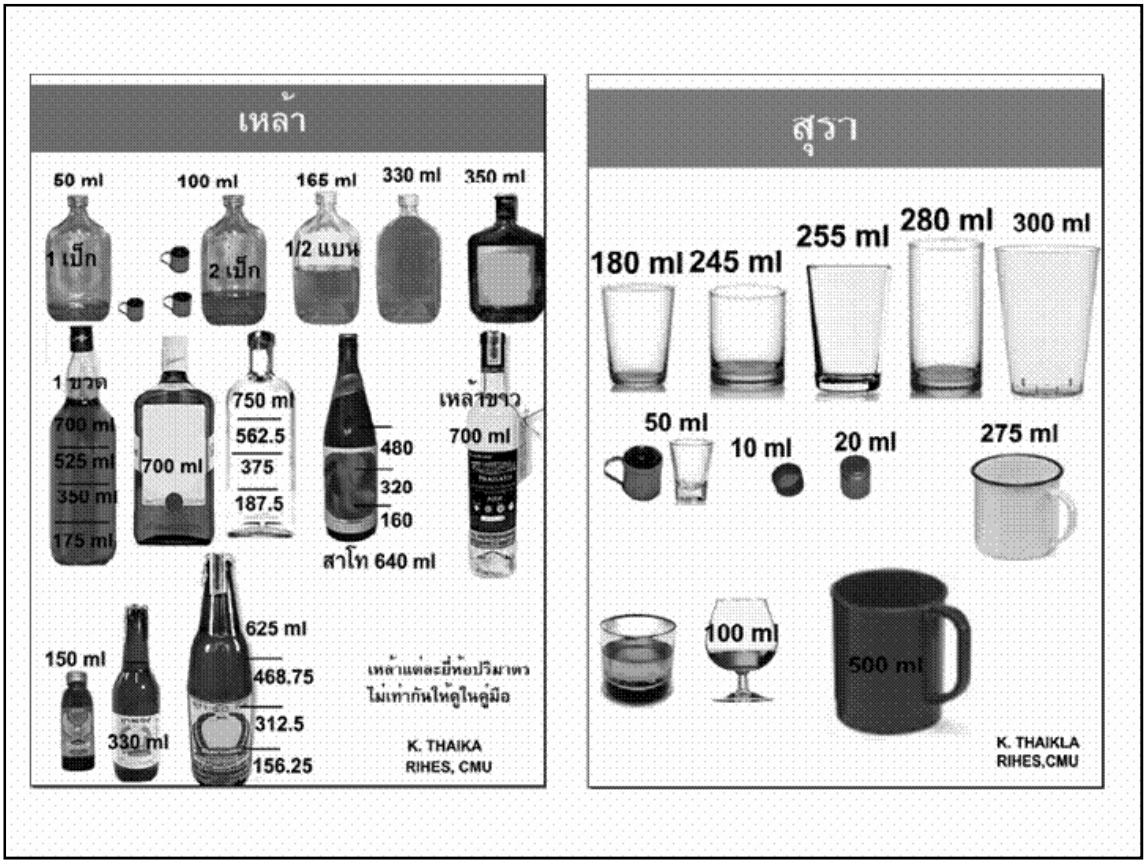

ภาพที่ 2.2 แผ่นภาพแสดงชนิดและปริมาณของเครื่องดื่มสำหรับใช้ประกอบการสัมภาษณ์ผู้ดื่มสุรา

การดูแลและพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

แบบเสนอโครงร่างวิจัยของโครงการนี้ได้ผ่านการรับรองให้ดำเนินการได้ จากคณะกรรมการพิจารณาด้านจริยธรรมของการวิจัยในมนุษย์ของสถาบันต้นสังกัดของทีมวิจัยในแต่ละภาค โครงการนี้เป็นการวิจัยแบบสังเกตโดยไม่มีการใส่มาตรการใดๆ (intervention) ให้กับกลุ่มตัวอย่าง ตัวอย่างทุกคนมีสิทธิปฏิเสธไม่เข้าร่วมในการศึกษาได้ ก่อนจะเข้าไปยังครัวเรือน หัวหน้าทีมภาคสนามได้แจ้งให้ประชาชนในชุมชนที่สุ่มเลือกได้ทราบก่อน โดยผ่านทางหัวหน้าชุมชนนั้นก่อนจะสัมภาษณ์สมาชิกครัวเรือน พนักงานสนามได้ชี้แจงวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการของโครงการให้สมาชิกครัวเรือนทราบก่อน การตอบแบบสอบถามของสมาชิกครัวเรือนเป็นไปโดยความสมัครใจ โดยผู้ตอบไม่ต้องใส่ชื่อหรือเลขประจำตัวประชาชนลงในแบบสอบถาม เนื่องจากประสบการณ์ใช้สารเสพติดและแอลกอฮอล์เป็นเรื่องอ่อนไหว และเป็นสิ่งปกปิดเพราะอาจถูกสังคมเพ่งเล็งรังเกียจได้ ซึ่งผู้ตอบอาจไม่ต้องการจะเปิดเผย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การถามเรื่องการใช้สารเสพติดที่ผิดกฎหมาย พนักงานสนามทุกคนจึงได้รับการอบรมเรื่องเทคนิคการสัมภาษณ์ และกิริยามารยาทที่เหมาะสม การสัมภาษณ์ทำในเวลาที่ผู้ตอบสะดวก และในสถานที่ที่มีความส่วนตัว ข้อมูลทั้งหมดได้ถูกเก็บไว้เป็นความลับ การรายงานผลการศึกษาจะแสดงเป็นภาพรวมของประเทศ โดยไม่มีการเปิดเผยข้อมูลรายบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

การจัดการและวิเคราะห์ข้อมูล

ก. การจัดการข้อมูล

แบบสอบถามที่เก็บได้ทั้งหมดจะถูกตรวจสอบจากพนักงานสนามและผู้ควบคุมงานเป็นเบื้องต้น แล้วนำไปเข้าเครื่อง scanner เพื่อคัดลอกตรวจความถูกต้อง และคัดแยกออกมาบรรณาธิกรณ์ (edit) ด้วยเจ้าหน้าที่ที่มีความชำนาญ จากนั้นจึงบันทึกลงในคอมพิวเตอร์ ตรวจสอบความเป็นไปได้ และความแนบนัยของข้อมูล จะมีการบันทึกซ้ำถึง 2 ครั้ง ข้อมูลของแต่ละภาคจะถูกตรวจสอบโดยนักสถิติที่เชี่ยวชาญ นำมาประมวลผลเบื้องต้นก่อนที่จะนำมารวมกันเป็นข้อมูลของประเทศ

ข. วิธีการประมาณการจำนวน

สูตรการประมาณการผู้ดื่มสุราในกรุงเทพมหานคร

ในการประมาณค่า กำหนดให้

j = 1,2,3,……., M_{arlk} (ตัวอย่างครัวเรือน)

k = 1,2,3,……., M_{arl} (ตัวอย่างบล็อค)

l = 1,2,3,……., M_{ar} (ตัวอย่างแขวง)

r = 1,2,3,……., M_{a} (ตัวอย่างเขต)

a = 1 กทม.ชั้นใน

2 กทม.ชั้นกลาง

3 กทม.ชั้นนอก

สูตรการประมาณค่ายอดรวม จากการสุ่มตัวอย่าง 4 ขั้น

1)

$$Y'_a = \frac{1}{M_a}\sum_{r=1}^{M_a}\frac{1}{P_{ar}}\left[\frac{1}{M_{ar}}\sum_{l=1}^{M_{ar}}\frac{1}{P_{arl}}\left[\frac{1}{M_{arl}}\sum_{k=1}^{M_{arl}}\frac{1}{P_{arlk}}\left[\frac{1}{M_{arlk}}\sum_{j=1}^{M_{arlk}}\frac{1}{P_{arlkj}}\left[\frac{N_{arlkj}}{n_{arlkj}}\left(\sum_{i=1}^{I}Y_{arlkji}\right)\right]\right]\right]\right]$$

Y'_a = ค่าประมาณยอดรวมการสุ่มตัวอย่าง 4 ขั้น ของลักษณะที่ต้องการศึกษา Y ของประชากรที่มีอายุ 12-65 ปีของพื้นที่ชั้น a ในกรุงเทพฯ

$\sum_{i=1}^{I}Y_{arlkji}$ = ค่าลักษณะที่ต้องการศึกษา Y ที่แจงนับได้ของประชากรที่มีอายุ 12-65 ปีที่สุ่มในครัวเรือน j บล็อค k แขวง l เขต r ของพื้นที่ชั้น a ในกรุงเทพฯ

n_{arlkj} = จำนวนตัวอย่างประชากรที่มีอายุ 12-65 ปี ที่ในครัวเรือน j บล็อค k แขวง l เขต r ของพื้นที่ชั้น a ในกรุงเทพฯ

N_{arlkj} = จำนวนประชากรที่มีอายุ 12-65 ปีทั้งหมดในครัวเรือน j บล็อค k แขวง l เขต r ของพื้นที่ชั้น a ในกรุงเทพฯ

N_{arlk} = จำนวนประชากรที่มีอายุ 12-65 ปีทั้งหมดใน บล็อค k แขวง l เขต r ของพื้นที่ชั้น a ในกรุงเทพฯ

N_{arl} = จำนวนประชากรที่มีอายุ 12-65 ปีทั้งหมดใน แขวง l เขต r ของพื้นที่ชั้น a ในกรุงเทพฯ

N_{ar} = จำนวนประชากรที่มีอายุ 12-65 ปีทั้งหมดใน เขต r ของพื้นที่ชั้น a ในกรุงเทพฯ

N_a = จำนวนประชากรที่มีอายุ 12-65 ปีทั้งหมดของพื้นที่ชั้น a ในกรุงเทพฯ

P_{arlkj} = ค่าความน่าจะเป็นที่ประชากรที่มีอายุ 12-65 ปีในครัวเรือน j จะถูกสุ่มจากประชากรที่มีอายุ 12-65 ปี ใน บล็อค k แขวง l เขต r ของพื้นที่ชั้น a ในกรุงเทพฯ

$$= \frac{N_{arlkj}}{N_{arlk}}$$

P_{arlk} = ค่าความน่าจะเป็นที่ประชากรที่มีอายุ 12-65 ปีใน บล็อค k จะถูกสุ่มจากประชากรที่มีอายุ 12-65 ปีใน แขวง l เขต r ของพื้นที่ชั้น a ในกรุงเทพฯ

$$= \frac{N_{arlk}}{N_{arl}}$$

P_{arl} = ค่าความน่าจะเป็นที่ประชากรที่มีอายุ 12-65 ปีในแขวง l จะถูกสุ่มจากประชากรที่มีอายุ 12-65 ปี ในเขต r ของพื้นที่ชั้น a ในกรุงเทพฯ

$= \frac{N_{arl}}{N_{ar}}$

P_{ar} = ค่าความน่าจะเป็นที่ประชากรที่มีอายุ 12-65 ปีในเขต r จะถูกสุ่มจากประชากรที่มีอายุ 12-65 ปี ของพื้นที่ชั้น a ในกรุงเทพฯ $= \frac{N_{ar}}{N_a}$

M_{arlk} = จำนวนครัวเรือนที่สุ่มใน บล็อค k แขวง l เขต r ของพื้นที่ชั้น a ในกรุงเทพฯ

M_{arl} = จำนวนบล็อค ที่สุ่มใน แขวง l เขต r ของพื้นที่ชั้น a ในกรุงเทพฯ

M_{ar} = จำนวนแขวงที่สุ่มใน เขต r ของพื้นที่ชั้น a ในกรุงเทพฯ

M_a = จำนวนเขตที่สุ่มของพื้นที่ชั้น a ในกรุงเทพฯ

$$H'_a = \frac{1}{M_a}\sum_{r=1}^{M_a}\frac{1}{P_{ar}}\left[\frac{1}{M_{ar}}\sum_{l=1}^{M_{ar}}\frac{1}{P_{arl}}\left[\frac{1}{M_{arl}}\sum_{k=1}^{M_{arl}}\frac{1}{P_{arlk}}\left[\frac{1}{M_{arlk}}\sum_{j=1}^{M_{arlk}}\frac{1}{P_{arlkj}}\left[\frac{N_{arlkj}}{n_{arlkj}}\left(n'_{arlkj}\right)\right]\right]\right]\right]$$

2)

H'_a = ค่าประมาณยอดรวมจากการสุ่มตัวอย่าง 4 ขั้น ของจำนวนประชากรที่มีอายุ 12-65 ปี ทั้งหมดของพื้นที่ชั้น a ในกรุงเทพฯ

n'_{arlkj} = จำนวนประชากรที่มีอายุ 12-65 ปี ที่แจงนับได้ ในครัวเรือน j บล็อค k แขวง l เขต r ของพื้นที่ชั้น a ใน กรุงเทพฯ

3) $Y''_a = \frac{Y'_a}{H'_a} * H''_a$

Y''_a = ค่าประมาณยอดรวม จากการสุ่มตัวอย่าง 4 ขั้น ที่ปรับแล้วของลักษณะที่ต้องการศึกษา Y ของประชากรที่มีอายุ12-65 ปี พื้นที่ชั้น a ในกรุงเทพฯ

H''_a = จำนวนประชากรที่มีอายุ 12-65 ปี ทั้งหมดของพื้นที่ชั้น a ในกรุงเทพฯ

สูตรการประมาณค่ายอดรวมที่ปรับแล้วของลักษณะที่ต้องการศึกษา y ของครัวเรือนในกรุงเทพมหานคร

$$Y''_a = \sum_{a=1}^{3} Y''_a$$ a = 1 กทม.ชั้นใน
2 กทม.ชั้นกลาง
3 กทม.ชั้นนอก

สูตรการประมาณการผู้ดื่มสุราในระดับ ปปส.ภาค (ภาค 1-9) ภาค (กลาง ตะวันออกเฉียงเหนือ

เหนือ และใต้) และเขตการปกครอง (ในเขตเทศบาล และ นอกเขตเทศบาล)

ในการประมาณค่า กำหนดให้

j = 1,2,3,……., $M_{aronmlk}$ (ตัวอย่างครัวเรือน)

k = 1,2,3,……., M_{aronml} (ตัวอย่าง บล็อค/หมู่บ้าน)

l = 1,2,3,……., M_{aronm} (ตัวอย่างตำบล)

m = 1,2,3,……., M_{aron} (ตัวอย่างเทศบาล/อำเภอ)

n = 1,2,3,……., M_{aro} (ตัวอย่างจังหวัด)

o = 1 (ปปส.ภาค 1)

= 2 (ปปส.ภาค 2)

= 3 (ปปส.ภาค 3)

= 4 (ปปส.ภาค 4)

= 5 (ปปส.ภาค 5)

= 6 (ปปส.ภาค 6)

= 7 (ปปส.ภาค 7)

= 8 (ปปส.ภาค 8)

= 9 (ปปส.ภาค 9)

r = 1 (ภาคกลาง)

= 2 (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)

= 3 (ภาคเหนือ)

= 4 (ภาคใต้)

a = 1 (ในเขตเทศบาล)

= 2 (นอกเขตเทศบาล)

สูตรการประมาณการผู้ดื่มสุราในเขต / นอกเขตเทศบาล

สูตรการประมาณค่ายอดรวม จากการเลือกตัวอย่าง 5 ขั้น

1)

$$Y'_{aro}=\frac{1}{M_{aro}}\sum_{n=1}^{M_{aro}}\frac{1}{p_{aron}}\left[\frac{1}{M_{aron}}\sum_{m=1}^{M_{aron}}\frac{1}{p_{aronm}}\left[\frac{1}{M_{aronm}}\sum_{l=1}^{M_{aronm}}\frac{1}{p_{aronml}}\left[\frac{1}{M_{aronml}}\sum_{k=1}^{M_{aronml}}\frac{1}{p_{aronmlk}}\left[\frac{1}{M_{aronmlk}}\sum_{j=1}^{M_{aronmlk}}\frac{1}{p_{aronmlkj}}\left[\frac{N_{aronmlkj}}{n_{aronmlkj}}\times\left(\sum_{i=1}^{I}y_{aronmlkji}\right)\right]\right]\right]\right]\right]$$

Y'_{aro} = ค่าประมาณยอดรวม จากการสุ่มตัวอย่าง 5 ขั้น ของลักษณะที่ต้องการศึกษา y ของประชากรที่มีอายุ 12-65 ปี ในปปส.ภาค o ภาค r เขตการปกครอง a

$\sum_{i=1}^{I} y_{aronmlkji}$ = ค่าลักษณะที่ต้องการศึกษา Y ที่แจงนับได้ของประชากรที่มีอายุ 12-65 ปี ที่สุ่มในครัวเรือน j บล็อค/ หมู่บ้าน k ตำบล l เทศบาล / อำเภอ m จังหวัด n

ปปส.ภาค o ภาค r เขตการปกครอง a

$n_{aronmlkj}$ = จำนวนตัวอย่างประชากรที่มี 12-65 ปี ในครัวเรือน j บล็อค / หมู่บ้าน k ตำบล l เทศบาล / อำเภอ m จังหวัด n ปปส.ภาค o ภาค r เขตการปกครอง a

$N_{aronmlkj}$ = จำนวนประชากรที่มีอายุ 12-65 ปี ทั้งหมด ในครัวเรือน j บล็อค / หมู่บ้าน k ตำบล l เทศบาล / อำเภอ m จังหวัด n ปปส.ภาค o ภาค r เขตการปกครอง a

$N_{aronmlk}$ = จำนวนประชากรที่มีอายุ 12-65 ปี ทั้งหมด ใน block / หมู่บ้าน k ตำบล l เทศบาล / อำเภอ m จังหวัด n ปปส.ภาค o ภาค r เขตการปกครอง a

N_{aronml} = จำนวนประชากรที่มีอายุ 12-65 ปี ทั้งหมด ในตำบล l เทศบาล / อำเภอ m จังหวัด n ปปส.ภาค o ภาค r เขตการปกครอง a

N_{aronm} = จำนวนประชากรที่มีอายุ 12-65 ปี ทั้งหมด ในเทศบาล / อำเภอ m จังหวัด n ปปส.ภาค o ภาค r เขตการปกครอง a

N_{aron} = จำนวนประชากรที่มีอายุ 12-65 ปี ทั้งหมด ในจังหวัด n ปปส.ภาค o ภาค r เขตการปกครอง a

$P_{aronmlkj}$ = ค่าความน่าจะเป็นที่ประชากรที่มีอายุ 12-65 ปีใน ครัวเรือน j จะถูกสุ่มจากประชากรที่มีอายุ 12-65 ปี ใน บล็อค/ หมู่บ้าน k ตำบล l เทศบาล / อำเภอ m จังหวัด n

ปปส.ภาค o ภาค r เขตการปกครอง a

$$= \frac{N_{aronmlkj}}{N_{aronmlk}}$$

$P_{aronmlk}$ = ค่าความน่าจะเป็นที่ประชากรที่มีอายุ 12-65 ปีใน block / หมู่บ้าน k จะถูกสุ่มจากประชากรที่มีอายุ 12-65 ปี ในตำบล l เทศบาล / อำเภอ m จังหวัด n ปปส.ภาค o ภาค r เขตการปกครอง a

$$= \frac{N_{aronmlk}}{N_{aronml}}$$

P_{aronml} = ค่าความน่าจะเป็นที่ประชากรที่มีอายุ 12-65 ปีใน ตำบล l จะถูกสุ่มจากประชากรที่มีอายุ 12-65 ปีในเทศบาล / อำเภอ m จังหวัด n ปปส.ภาค o ภาค r เขตการปกครอง a

$$= \frac{N_{aronml}}{N_{aronm}}$$

P_{aronm} = ค่าความน่าจะเป็นที่ประชากรที่มีอายุ 12-65 ปีในเทศบาล / อำเภอ m จะถูกสุ่มจากประชากรที่มีอายุ 12-65 ปี ในจังหวัด n ปปส.ภาค o ภาค r เขตการปกครอง a

$$= \frac{N_{aronm}}{N_{aron}}$$

P_{aron} = ค่าความน่าจะเป็นที่ประชากรที่มีอายุ 12-65 ปีในจังหวัด n จะถูกสุ่มจากประชากรที่มีอายุ 12-65 ปีในปปส.ภาค o ภาค r เขตการปกครอง a

$$= \frac{N_{aron}}{N_{aro}}$$

$M_{aronmlk}$ = จำนวนครัวเรือนที่สุ่ม block / หมู่บ้าน k ตำบล l เทศบาล / อำเภอ m จังหวัด n ปปส.ภาค o ภาค r เขตการปกครอง a

M_{aronml} = จำนวน block / หมู่บ้านที่สุ่มใน ตำบล l เทศบาล / อำเภอ m จังหวัด n ปปส.ภาค o ภาค r เขตการปกครอง a

M_{aronm} = จำนวนตำบล ที่สุ่มใน เทศบาล / อำเภอ m จังหวัด n ปปส.ภาค o ภาค r เขตการปกครอง a

M_{aron} = จำนวนอำเภอที่สุ่มใน จังหวัด n ปปส.ภาค o ภาค r เขตการปกครอง a

M_{aro} = จำนวนจังหวัด ที่สุ่มในปปส.ภาค o ภาค r เขตการปกครอง a

2)

$$H'_{aro}=\frac{1}{M_{aro}}\sum_{n=1}^{M_{aro}}\frac{1}{p_{aron}}\left[\frac{1}{M_{aron}}\sum_{m=1}^{M_{aron}}\frac{1}{p_{aronm}}\left[\frac{1}{M_{aronm}}\sum_{l=1}^{M_{aronm}}\frac{1}{p_{aronml}}\left[\frac{1}{M_{aronml}}\sum_{k=1}^{M_{aronml}}\frac{1}{p_{aronmlk}}\left[\frac{1}{M_{aronmlk}}\sum_{j=1}^{M_{aronmlk}}\frac{1}{p_{aronmlkj}}\left[\frac{N_{aronmlkj}}{n_{aronmlkj}}\times\left(n'_{aronmlkj}\right)\right]\right]\right]\right]\right]$$

H'_{aro} = ค่าประมาณยอดรวม จากการสุ่มตัวอย่าง 5 ขั้น ของจำนวนประชากรที่มีอายุ 12-65 ปี ทั้งหมด ในปปส.ภาค o ภาค r เขตการปกครอง a

$n'_{aronmlkj}$ = จำนวนประชากร ที่มีอายุ 12-65 ปี ที่แจงนับได้ ครัวเรือน j block / หมู่บ้าน k ตำบล l เทศบาล / อำเภอ m จังหวัด n ปปส.ภาค o ภาค r เขตการปกครอง a

3) $Y''_{aro} = \frac{Y'_{aro}}{H'_{aro}} * H''_{aro}$

Y''_{aro} = ค่าประมาณยอดรวม จากการสุ่มตัวอย่าง 5 ขั้น ที่ปรับแล้ว ของลักษณะที่ต้องการศึกษา Y ของประชากรที่มีอายุ 12-65 ปี ใน ปปส.ภาค o ภาค r เขตการปกครอง a

H''_{aro} = จำนวนประชากรที่มีอายุ 12-65 ปี ทั้งหมดใน ปปส.ภาค o ภาค r เขตการปกครอง a

สูตรการประมาณค่ายอดรวมที่ปรับแล้วของลักษณะที่ต้องการศึกษา y ของครัวเรือนในปปสภาค o (ปปส. ภาค1 ถึง ปปส. ภาค 9)

$$Y''_{ar} = \sum_{o=1}^{9} Y''_{aro} \quad ;$$

o = 1 ปปส. ภาค 1

o = 2 ปปส. ภาค 2

ถึง

o = 9 ปปส. ภาค 9

สูตรการประมาณค่ายอดรวมที่ปรับแล้วของลักษณะที่ต้องการศึกษา y ของครัวเรือนในเขตการปกครองที่ a (ในเขต / นอกเขตเทศบาล)

$$Y''_{a} = \sum_{r=1}^{4} Y''_{ar} \quad ;$$

r = 1 ภาคกลาง

r = 2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

r = 3 ภาคเหนือ

r = 4 ภาคใต้

ค. การวิเคราะห์ข้อมูลปริมาณการดื่มสุรา

จากคำตอบในหมวดปริมาณการดื่มต่อครั้ง สามารถนำมาคำนวณหาดัชนีการดื่มได้ ดังนี้

1. การหาปริมาณน้ำหนักของแอลกอฮอล์ที่ดื่ม ทำโดยการนำปริมาณสุรา (หน่วยเป็นมิลลิลิตร) คูณด้วยความเข้มข้นของแอลกอฮอล์ของสุราชนิดนั้น (หน่วยเป็น % หรือกรัมต่อ 100 มิลลิลิตร) และความถ่วงจำเพาะของแอลกอฮอล์ (0.793) ตัวอย่างเช่น

เบียร์ 1 กระป๋องเท่ากับ 330 มิลลิลิตร X 5% (0.05) X 0.793 = 13.08 กรัม

เหล้า 1 เป็กเท่ากับ 50 มิลลิลิตร X 40% (0.4) X 0.793 = 15.86 กรัม

การหาปริมาณแอลกอฮอล์ที่ดื่มเฉลี่ยต่อวันต่อคน (Average daily consumption) ทำโดยการนำปริมาณน้ำหนักของเครื่องดื่มที่ดื่มแต่ละชนิดในหนึ่งครั้ง/วันของการดื่มมารวมกัน แล้วคูณด้วยจำนวนวันที่ดื่มในหนึ่งปี แล้วหารด้วย 365 วัน

ตัวอย่างเช่น ชายผู้หนึ่งตอบคำถามว่าในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมานี้ เขาดื่ม 3-4 วันต่อสัปดาห์ และในวันที่เขาดื่มเขาจะดื่มเหล้าขาวครึ่งแบน เบียร์สิงห์ 4 กระป๋อง และบรั่นดีอีก 2 เป็ก เป็นประจำ เราก็จะคำนวณปริมาณการดื่มของเขาได้ ดังนี้

เขาดื่ม 3-4 วันต่อสัปดาห์ = 3.5X52 = 182 วันต่อปี

เหล้าขาวครึ่งแบน = 175 มิลลิลิตร X 40% (0.4) X 0.793 = 55.51 กรัม

เบียร์สิงห์ 4 กระป๋อง = 4 X 330 มิลลิลิตร X 5% (0.05) X 0.793 = 52.33 กรัม

บรั่นดี 2 เป็ก = 2 X 50 มิลลิลิตร X 40% (0.4) X 0.793 = 31.72 กรัม

รวมปริมาณที่เขาดื่มในหนึ่งวันที่ดื่ม (Drinking intensity) เท่ากับ 55.51 + 52.33 + 31.72 = 139.56 กรัม

ซึ่งเท่ากับประมาณ 14 หน่วยมาตรฐาน (drinks) จึงจัดว่าเขาเป็นผู้ดื่มแบบอันตราย (harmful drinker)

ปริมาณที่เขาดื่มต่อปี = 146.45X182 = 26,653.9 กรัม

ปริมาณแอลกอฮอล์ที่ดื่มเฉลี่ยต่อวัน = 26,653.9 กรัม / 365 วัน = 73.02 กรัมต่อวัน ซึ่งก็ยังจัดว่าเขาเป็นผู้ดื่มแบบอันตราย (harmful drinker)

สำหรับผู้ที่ดื่มแต่ละครั้งปริมาณไม่เท่ากันซึ่งใช้การถามแบบสามระดับ ให้เอาผลคูณของปริมาณน้ำหนักแอลกอฮอล์ที่ดื่มรวมในหนึ่งวันกับจำนวนวันที่ดื่มระดับนั้นในหนึ่งปีมารวมกันทั้งสามระดับ แล้วจึงหารด้วย 365 วัน ตัวอย่างเช่น ชายผู้หนึ่งตอบว่า

ในวันที่จัดว่าเป็นการดื่มแบบมากที่สุดของเขา คือ เขาจะดื่มเหล้าขาวครึ่งแบน เบียร์สิงห์ 4 กระป๋อง และบรั่นดีอีก 2 เป็ก (เหมือนตัวอย่างข้างบน = 139.56 กรัม) และเขาดื่มแบบนี้ 1-2 วันต่อสัปดาห์ (=1.5X52 = 78 วันต่อปี)

ในวันที่จัดว่าเป็นการดื่มแบบปานกลางของเขา คือเขาดื่มเหล้าขาว 2 เป็ก กับเบียร์สิงห์ 2 กระป๋อง (2X50X0.40X0.793 + 2X330X0.05X0.793 = 57.87 กรัม) และดื่มแบบนี้ 2-3 วันต่อเดือน (= 2.5X12 = 30 วันต่อปี)

ในวันที่จัดว่าเป็นการดื่มแบบน้อยมากของเขาคือเขาดื่มเบียร์สิงห์ 2 ขวดเท่านั้น (2X660X0.05X0.793 = 52.34 กรัม) และดื่มแบบนี้ 2-3 วันต่อเดือน (= 2.5X12 = 30 วันต่อปี)

รวมปริมาณการดื่มทั้งปีของชายผู้นี้ (Annual alcohol intake) = 139.56x78 + 57.87X30 + 52.34X30 = 10885.68+1736.1+1570.2 = 14,191.98 กรัมต่อปี นอกจากนี้ ยังสามารถคำนวณ Consumption indices อื่นๆ ได้ ดังนี้

ปริมาณการดื่มเฉลี่ยต่อวันที่ดื่ม (Drinking intensity) = 14,191.98 /138 = 102.84 กรัม

ปริมาณการดื่มเฉลี่ยต่อวันทั้งหมด (Average daily drinking) = 14,191.98 /365 = 38.88 กรัม

ความถี่ของการดื่มต่อเดือน (Drinking frequency) = 138/12 = 11.5 วันต่อเดือน

ซึ่งสำหรับชายผู้นี้ เขาต้องถูกจัดว่าเป็นผู้ดื่มหนักเป็นครั้งคราว (Occasional heavy drinker) ซึ่งจัดว่าเป็นการดื่มแบบอันตรายชนิดหนึ่ง ถึงแม้ว่าความถี่ของการดื่มจะไม่สูงมากก็ตาม

ในการวิเคราะห์ปริมาณแอลกอฮอล์ในโครงการนี้ ได้ใช้ค่ามาตรฐานเป็นตัวคูณ (Conversion factors) ต่อไปนี้

ความเข้มข้นของแอลกอฮอล์ในเครื่องดื่มประเภทต่าง ๆ ใช้ค่าดังนี้

น้ำผลไม้ผสมแอลกอฮอล์ = 3% (0.03)

เบียร์ = 5% (0.05)

ไวน์ เหล้าหมัก (อุ กระแช่ สาโท) = 13% (0.13)

เหล้า วิสกี้ บรั่นดี เหล้าแดง เหล้าขาว เหล้าเถื่อน เหล้าพื้นบ้าน ยาดองเหล้า = 40% (0.40)

ความถี่ของการดื่มใน 12 เดือนที่ผ่านมา

ทุกวัน = 365 วัน

5-6 วันต่อสัปดาห์ = 5.5 X 52 = 286 วัน

3-4 วันต่อสัปดาห์ = 3.5 X 52 = 182 วัน

1-2 วันต่อสัปดาห์ = 1.5 X 52 = 78 วัน

2-3 วันต่อเดือน = 2.5 X 12 = 30 วัน

1 วันต่อเดือน = 1 X12 = 12 วัน

7-11 วันใน 12 เดือนที่ผ่านมา = 9 วัน

4-6 วันใน 12 เดือนที่ผ่านมา = 5 วัน

2-3 วันใน 12 เดือนที่ผ่านมา = 2.5 วัน

1 วันใน 12 เดือนที่ผ่านมา = 1 วัน

ข้อคำนึงในการเปรียบเทียบกับผลการสำรวจในปี 2544 และ 2546

การเปรียบเทียบผลการสำรวจของปี 2550 กับผลของปี 2544 และ 2546 จะไม่สามารถทำได้ทุกตัวแปร และสำหรับค่าสถิติบางตัวที่บอกข้อมูลเดียวกันก็ยังไม่สามารถเปรียบเทียบกันได้ดีนัก เนื่องจากลักษณะการสุ่มตัวอย่างและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลมีความแตกต่างกัน ดังนี้

ก. การกำหนดขนาดตัวอย่าง

ในการกำหนดขนาดตัวอย่างในการสำรวจของปี 2544 และ 2546 ใช้การกำหนดจำนวนหมู่บ้าน/ชุมรุมอาคารเท่ากันในทุกภูมิภาค โดยไม่ได้กำหนดให้เป็นสัดส่วนกับขนาดของประชากรจริง คือ เป็นจำนวนหมู่บ้าน/ชุมรุมอาคารในและนอกเขตเทศบาลอย่างละ 65 ชุมรุมต่อภูมิภาค ในแต่ละชุมรุมอาคารเลือกจำนวนครัวเรือนมาชุมรุมละ 24 ครัวเรือนเท่ากัน และในการเลือกผู้ตอบจากสมาชิกครัวเรือน กำหนดให้เลือกกลุ่มอายุและเพศละ 1 คน ดังนั้น ในครัวเรือนแต่ละหลังจึงได้ผู้ตอบแบบสอบถามไม่เกิน 6 คน จำนวนตัวอย่างในแต่ละภาคจึงใกล้เคียงกัน ขนาดตัวอย่างในการสำรวจทั้งสองปีที่ผ่านมาจึงมีขนาดใหญ่กว่าในปี 2550 มาก คือปีละมากกว่าสี่หมื่นคน

ส่วนในปี 2550 ใช้การกำหนดขนาดตัวอย่างแบบเป็นสัดส่วนกับจำนวนประชากรจริงในทุกขั้นตอนของการสุ่มตัวอย่าง จำนวนตัวอย่างในแต่ละภาคจึงไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับความหนาแน่นของประชากรในภูมิภาคนั้นๆ นอกจากนี้ ในปีนี้ได้ใช้ฐานประชากรระดับภาคบริหารงานของ ป.ป.ส. เป็นกรอบในการคำนวณขนาดตัวอย่าง จากความแตกต่างของการกำหนดขนาดตัวอย่างนี้ ทำให้ไม่สามารถนำตัวเลขค่าประมาณการจำนวนผู้มีประสบการณ์ในแต่ละปีมาเปรียบเทียบกันได้ ส่วนการเปรียบเทียบอัตราร้อยละก็ควรทำด้วยความระมัดระวังเช่นกัน

ข. เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจ

ดังได้กล่าวแล้วว่าหมวดคำถามเรื่องการดื่มสุราในการสำรวจครั้งนี้ มีความแตกต่างจากคำถามที่ใช้ในปี 2544 และ 2546 เนื่องจากวัตถุประสงค์ของการสำรวจแตกต่างกัน การเปรียบเทียบข้อมูลเรื่องการดื่มสุราของปีนี้กับอีกสองปีที่เคยสำรวจ จึงไม่สามารถทำได้อย่างถูกต้องเช่นกัน ตัวอย่างเช่น การคำนวณหาจำนวนและอัตราของประชากรที่เคยดื่มสุราในชีวิต ดื่มภายใน 1 ปีหรือใน 30 วันที่ผ่านมาในปี 2544 และ 2546 ได้มาจากการวิเคราะห์จำนวนและอัตราของผู้ที่ตอบว่าเคยดื่มเครื่องดื่มสุราอย่างน้อย 1 ชนิดใน 9 ชนิดของสุรา ในชีวิตหรือภายในระยะเวลา 1 ปีหรือใน 30 วันที่ผ่านมา ส่วนค่าดังกล่าวในปี 2550 ได้มาจากการถามโดยตรงว่าผู้ตอบได้ดื่มสุราหรือไม่ภายในระยะเวลาดังกล่าว ดังนั้นในการพิจารณาผลการเปรียบเทียบข้อมูลพึงระลึกถึงข้อจำกัดดังกล่าวเอาไว้ด้วย

ตารางที่ 2.6 เปรียบเทียบจำนวนประมาณการประชากรที่เคยดื่มสุรา ปี 2544 2546 และ 2550 (จำนวนX1000 คน)

เคยดื่มในชีวิต			ดื่มใน 1 ปีที่ผ่านมา			ดื่มใน 30 วันที่ผ่านมา		
ปี 2544	ปี 2546	ปี 2550	ปี 2544	ปี 2546	ปี 2550	ปี 2544	ปี 2546	ปี 2550
32,945.3	26,566.0	17,067,217	26,893.1	21,083.2	13,235.3	18,589.7	15,786.5	10,543.4

ตารางที่ 2.6 จำนวนที่จะเห็นว่าเคยดื่มสุราในชีวิต ใน 1 ปีและใน 30 วันลดลงเรื่อยๆ ในปี 2544 2546 และ 2550 ตามลำดับ โดยจำนวนของประชากรที่เคยดื่มสุรา ในชีวิตในปี 2550 มีค่าประมาณครึ่งหนึ่งของปี 2544 แสดงให้เห็นว่าค่าสถิติดังกล่าวถึงแม้ว่าจะแสดงความหมายเดียวกันแต่ก็เป็นค่าคนละตัวซึ่งไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้ เพราะจำนวนที่เคยดื่มสุราในชีวิตไม่น่าจะมีค่าลดลงมากได้ถึงครึ่งหนึ่งภายในระยะเวลาเพียง 6 ปี ถึงแม้จะกล่าวได้ว่าในระยะเวลาประมาณ 5-6 ปีที่ผ่านมา ในประเทศไทยได้มีการเคลื่อนไหวทางสังคมค่อนข้างมากเพื่อควบคุมการดื่มสุรา ซึ่งอาจจะทำให้ผู้ดื่มหน้าใหม่ลดลงได้ และอายุที่เริ่มดื่มครั้งแรกเพิ่มมากขึ้นก็ตาม

บทที่ 3 ผลการศึกษา

ก. ประสบการณ์ดื่มสุราจำแนกตามอายุและเพศ

ผู้ไม่เคยดื่มเลยในชีวิต (Lifetime abstainers) และผู้ที่หยุดดื่มไปแล้ว (Former drinkers)

ประชากรทั่วประเทศอายุ 12-65 ปีทั้งหมดประมาณ 29,418,170 คนหรือร้อยละ 63 ไม่เคยดื่มสุราเลยในชีวิต เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่าประชากรชายประมาณ 8 ล้านคน (ร้อยละ 41) รายงานว่าไม่เคยดื่มสุราเลยในชีวิต ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประชากรกลุ่มอายุ 12-24 ปี (ประมาณ 3 ล้านคนหรือร้อยละ 67) ประชากรหญิงส่วนมากไม่เคยดื่มสุราเลยในชีวิต (ประมาณมากกว่า 20 ล้านคนหรือร้อยละ 80) เป็นที่น่าสังเกตว่าสัดส่วนของประชากรทั้งชายและหญิงที่ไม่เคยดื่มสุราเลยในชีวิตในกลุ่มอายุ 45-65 ปี จะสูงกว่าสัดส่วนดังกล่าวในกลุ่มอายุ 25-44 ปี ข้อมูลดังกล่าวอาจจะเป็นผลมากจากอิทธิพลของรุ่น (cohort effect) ต่อการดื่มสุราก็ได้ คนรุ่นเก่าอาจจะนิยมดื่มสุราน้อยกว่าคนรุ่นใหม่ จึงไม่เคยดื่มสุราเลยในชีวิต (ตารางที่ 3.1)

นอกจากนั้น ประชากรทั่วประเทศอายุ 12-65 ปีทั้งหมดประมาณ 3,659,370 คนหรือร้อยละ 7.9 เคยดื่มสุราแต่หยุดดื่มไปแล้วนานมากกว่า 1 ปี จะเห็นว่าสัดส่วนของประชากรทั้งชายและหญิงในกลุ่มอายุ 45-65 ปี ที่เคยดื่มสุราแต่หยุดดื่มไปแล้วนานมากกว่า 1 ปีสูงกว่าสัดส่วนของประชากรในกลุ่มอายุอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประชากรเพศชาย ซึ่งสัดส่วนดังกล่าวในกลุ่มอายุ 45-65 ปีสูงเกือบเป็น 2 เท่าของสัดส่วนในกลุ่มอายุ 25-44 ปี แสดงว่า เมื่อประชากรอายุมากขึ้นอาจจะหยุดหรือเลิกดื่มสุรา ได้มากกว่าผู้ที่ยังอยู่ในวัยหนุ่มสาวหรือผู้ใหญ่ตอนต้น ซึ่งข้อมูลนี้แสดงให้เห็นอิทธิพลของอายุต่อการดื่มสุราในประชากรไทย (age effect)

ผู้ดื่มในปัจจุบัน (Current drinkers)

ประชากรทั่วประเทศอายุ 12-65 ปีทั้งหมดประมาณ 13,235,350 คนหรือร้อยละ 28.4 ดื่มสุรา ภายใน 1 ปีที่ผ่านมาและ 10,543,500 คนหรือร้อยละ 22.7 ดื่มสุรา ภายใน 30 วันที่ผ่านมา ซึ่งจัดว่าเป็นผู้ดื่มในปัจจุบัน (current drinkers) โดยคิดเป็นประชากรชายประมาณ 8.5 ล้านคน (ร้อยละ 41) และประชากรหญิงประมาณ 2 ล้านคน (ร้อยละ 7.8) และในจำนวนนี้ประชากรทั้งชายและหญิงมากกว่าครึ่งหนึ่งคงดื่มสุรา ภายใน 7 วันที่ผ่านมา อัตราของผู้ดื่มในปัจจุบันสูงสุดในประชากรกลุ่มอายุ 25-44 ปี ทั้งในเพศชายและหญิง และอัตราดังกล่าวในผู้ชายสูงกว่าในผู้หญิงถึงประมาณหกเท่าในเกือบทุกกลุ่มอายุ

นอกจากนั้นประชากรทั้งหมดประมาณ 6,757,720 คนหรือร้อยละ 14.5 รายงานว่าในบางครั้งที่ดื่มสุรา ภายใน 1ปีที่ผ่านมานี้ เคยดื่มหนักมาก เช่น ดื่มเบียร์มากกว่า 6 กระป๋องหรือ 3 ขวดใหญ่ หรือเหล้ามากกว่า 5 แก้วหรือครึ่งแบนหรือไวน์มากกว่า 5 แก้วหรือครึ่งขวด ต่อครั้ง (binge drinking) ซึ่งในจำนวนนี้ส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย โดยประชากรหญิงน้อยกว่า 1 ล้านคนเท่านั้นที่เคยดื่มหนักใน 1 ปี ที่ผ่านมา อัตราของผู้ที่ดื่มหนักสูงสุดในกลุ่มอายุ 25-44 ปีทั้งในเพศชายและหญิง ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าอัตราของประชากรชายกลุ่มอายุ 25-44 ปีที่เคยดื่มหนัก (ร้อยละ 36.3) สูงมากกว่าครึ่งหนึ่งของอัตราประชากรชายกลุ่มอายุเดียวกันนี้ที่ตอบว่าดื่มสุรา ภายใน 1 ปีที่ผ่านมา (ร้อยละ 50.6) ซึ่งอาจแสดงว่าผู้ชายที่คงดื่ม

ในปัจจุบันส่วนใหญ่จะดื่มหนักต่อครั้งที่ดื่มสุรา (ตารางที่ 3.1) เมื่อพิจารณากลุ่มวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่ยังไม่สามารถดื่มสุราได้ตามกฎหมาย (underage) จะเห็นว่าประชากรไทยวัยรุ่นชายถึงร้อยละ 14 และหญิงร้อยละ 3 ดื่มสุราในปัจจุบัน นอกจากนั้น ชายวัยรุ่นประมาณร้อยละ 11 และหญิงร้อยละ 2 เคยดื่มหนักในหนึ่งปีที่ผ่านมา

ตารางที่ 3.1 จำนวนและอัตราประชากรไทยที่มีประสบการณ์ดื่มสุราจำแนกตามอายุและเพศ

	อายุ 12-19 ปี		อายุ 20-24 ปี		อายุ 25-44 ปี		อายุ 45-65 ปี		รวม	
ชาย										
ไม่เคยดื่มเลยในชีวิต	2,625,060	(79.7)	528,496	(36.9)	2,632,329	(32.3)	2,681,943	(33.9)	8,467,829	(40.8)
ดื่มใน 7 วันที่ผ่านมา	337,256	(10.2)	487,388	(34.0)	2,986,480	(36.7)	2,384,106	(30.2)	6,195,230	(29.8)
ดื่มใน 30 วันที่ผ่านมา	467,525	(14.2)	692,396	(48.3)	4,116,607	(50.6)	3,267,305	(41.3)	8,543,833	(41.1)
ดื่มใน 1 ปีที่ผ่านมา	585,656	(17.8)	845,126	(59.0)	4,743,786	(58.3)	3,845,487	(48.6)	10,020,055	(48.2)
เคยดื่มแต่หยุดไป >1 ปี	74,278	(2.3)	46,535	(3.2)	726,163	(8.9)	1,353,640	(17.1)	2,200,616	(10.6)
ดื่มหนักต่อครั้งใน 1 ปี	355,515	(10.8)	571,040	(39.9)	2,956,938	(36.3)	1,885,725	(23.9)	5,769,218	(27.8)
หญิง										
ไม่เคยดื่มเลยในชีวิต	3,506,651	(90.8)	1,348,224	(76.8)	8,248,928	(77.9)	7,846,540	(82.2)	20,950,342	(81.3)
ดื่มใน 7 วันที่ผ่านมา	54,058	(1.4)	74,074	(4.2)	670,827	(6.3)	507,512	(5.3)	1,306,473	(5.1)
ดื่มใน 30 วันที่ผ่านมา	126,515	(3.3)	131,128	(7.5)	1,015,815	(9.6)	726,206	(7.6)	1,999,664	(7.8)
ดื่มใน 1 ปีที่ผ่านมา	274,698	(7.1)	269,349	(15.3)	1,632,885	(15.4)	1,038,367	(10.9)	3,215,299	(12.5)
เคยดื่มแต่หยุดไป >1 ปี	57,619	(1.5)	116,794	(6.7)	665,350	(6.3)	618,988	(6.5)	1,458,751	(5.7)
ดื่มหนักต่อครั้งใน 1 ปี	90,360	(2.3)	88,074	(5.0)	519,145	(4.9)	290,922	(3.0)	988,502	(3.8)

(คิดร้อยละจากจำนวนประชากรจำแนกตามเพศและกลุ่มอายุนั้น)

ข. ประสบการณ์ดื่มสุราจำแนกตามภูมิภาค

ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวนประมาณการและอัตราการดื่มสุรา จำแนกตามภูมิภาค จะเห็นว่าประชากรภาคใต้มีอัตราของผู้ไม่เคยดื่มสุราเลยสูงที่สุดเมื่อเทียบกับภาคอื่นๆ โดยผู้ชายในภาคใต้มากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 56) ยังไม่เคยดื่มสุราเลยในชีวิต และผู้หญิงภาคใต้ประมาณร้อยละ 96 ไม่เคยดื่มสุรา เลยในชีวิต ประชากรในกรุงเทพฯมีอัตราการดื่มสุราในปัจจุบันสูงที่สุด รวมทั้งยังมีอัตราของผู้ที่เคยดื่มแต่หยุดดื่มไปแล้วนานมากกว่า 1 ปี และผู้ที่เคยดื่มหนักต่อครั้งภายใน 1 ปีที่ผ่านมาสูงที่สุดอีกด้วยในทั้งชายและหญิง สำหรับในภูมิภาคต่างๆ นอกกรุงเทพฯแล้ว ประชากรชายในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอัตราการดื่มในปัจจุบันสูงพอๆ กัน แต่ประชากรหญิงในภาคเหนือมีอัตราการดื่มในปัจจุบันสูงที่สุด

ตารางที่ 3.2 จำนวนและอัตราประชากรไทยที่มีประสบการณ์ดื่มสุราจำแนกตามภูมิภาค

	กรุงเทพฯ		ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้	
ชาย										
ไม่เคยดื่มเลย	491,514	(26.8)	2,221,167	(42.9)	1,560,019	(40.8)	2,549,288	(36.4)	1,645,840	(56.1)
ดื่มใน 7 วัน	731,538	(39.9)	1,426,594	(27.6)	1,257,962	(32.9)	2,255,173	(32.2)	523,962	(17.8)
ดื่มใน 30 วัน	893,747	(48.8)	2,051,990	(39.7)	1,695,086	(44.3)	3,086,313	(44.1)	816,695	(27.8)
ดื่มใน 1 ปี	1,097,729	(59.9)	2,442,054	(47.2)	1,916,249	(50.1)	3,567,555	(50.9)	996,467	(33.9)
หยุดดื่ม>1 ปี	233,336	(12.7)	509,739	(9.9)	344,458	(9.0)	839,816	(12.0)	273,269	(9.3)
ดื่มหนักใน1 ปี	671,287	(36.6)	1,595,227	(30.8)	959,745	(25.1)	1,886,799	(26.9)	656,160	(22.4)
หญิง										
ไม่เคยดื่มเลย	1,509,032	(61.8)	4,725,275	(78.6)	3,799,924	(77.1)	7,823,500	(85.4)	3,092,611	(96.2)
ดื่มใน 7 วัน	228,469	(9.4)	310,814	(5.2)	272,126	(5.5)	461,474	(5.0)	33,590	(1.0)
ดื่มใน 30 วัน	343,583	(14.1)	500,871	(8.3)	510,780	(10.4)	600,186	(6.6)	44,243	(1.4)
ดื่มใน 1 ปี	618,046	(25.3)	728,565	(12.1)	834,478	(16.9)	971,151	(10.6)	63,059	(2.0)
หยุดดื่ม>1 ปี	291,500	(11.9)	559,474	(9.3)	283,355	(5.8)	275,897	(3.0)	48,525	(1.5)
ดื่มหนักใน1 ปี	183,600	(7.5)	290,983	(4.8)	205,382	(4.2)	279,456	(3.1)	29,081	(0.9)

(คิดร้อยละจากจำนวนประชากรทั้งหมดในภูมิภาคนั้นจำแนกตามเพศ)

เมื่อพิจารณาตามเขตที่อยู่อาศัย (ตารางที่ 3.3) ในเกือบทุกภูมิภาคประชากรชายที่อาศัยอยู่ในและนอกเขตเทศบาลมีอัตราการดื่มสุรา ในปัจจุบันสูงพอๆ กัน ยกเว้นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ประชากรชายในเขตมีอัตราการดื่มสูงกว่าประชากรนอกเขตเทศบาลมาก ส่วนในประชากรหญิงในทุกภูมิภาค ประชากรที่อาศัยในเขตเทศบาลมีอัตราการดื่มสุรา สูงกว่าประชากรนอกเขตเทศบาล ซึ่งอาจแสดงว่าผู้หญิงในเมืองนิยมการดื่มสุรามากกว่าผู้หญิงในชนบท

ตารางที่ 3.3 อัตราการดื่มสุราของประชากรไทยจำแนกตามเขตที่อยู่อาศัย (ในเขต/นอกเขตเทศบาล)

	กรุงเทพฯ	ภาคกลาง		ภาคเหนือ		ตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้	
		ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต	ในเขต	นอกเขต
ชาย									
ไม่เคยดื่มเลย	(26.8)	(41.9)	(43.4)	(45.3)	(39.6)	(30.0)	(37.5)	(55.9)	(56.1)
ดื่มใน 30 วัน	(48.8)	(37.7)	(40.6)	(42.2)	(44.8)	(54.4)	(42.3)	(24.6)	(28.8)
ดื่มใน 1 ปี	(59.9)	(47.1)	(47.2)	(47.5)	(50.7)	(59.7)	(49.4)	(32.9)	(34.2)
ดื่มหนักใน1 ปี	(36.6)	(32.5)	(30.0)	(23.4)	(25.5)	(33.0)	(25.9)	(17.3)	(23.9)
หญิง									
ไม่เคยดื่มเลย	(61.8)	(76.5)	(79.6)	(75.6)	(77.5)	(79.6)	(86.5)	(92.6)	(97.4)
ดื่มใน 30 วัน	(14.1)	(9.5)	(7.8)	(13.3)	(9.7)	(11.0)	(5.7)	(2.7)	(0.9)
ดื่มใน 1 ปี	(25.3)	(12.9)	(11.7)	(18.8)	(16.5)	(14.5)	(9.9)	(4.3)	(1.2)
ดื่มหนักใน1 ปี	(7.5)	(5.5)	(4.5)	(5.5)	(3.8)	(2.0)	(3.3)	(2.4)	(0.4)

(คิดร้อยละจากจำนวนประชากรทั้งหมดในหรือนอกเขตเทศบาลในภูมิภาคนั้นแยกตามเพศ)

ประสบการณ์ดื่มสุราจำแนกตามลักษณะประชากร

ตารางที่ 3.4 แสดงลักษณะประชากรของผู้ดื่มสุรา เปรียบเทียบตามลักษณะประชากร หญิงที่นับถือศาสนาใดๆ ส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 80 ไม่เคยดื่มสุรา ชายที่นับถือศาสนาพุทธร้อยละ 42 และศาสนาอื่นๆ ร้อยละ 53 ไม่เคยดื่มสุรา ในขณะที่ชายที่นับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 91.1 ไม่เคยดื่มสุรา ประมาณร้อยละ 70 ของผู้ที่ดื่มที่นับถือศาสนาพุทธยังคงดื่มอยู่ในระยะ 30 วันก่อนการสัมภาษณ์ ผู้ชายที่แต่งงานแล้ว และหม้าย/หย่า/ร้าง มีอัตราการดื่มมากกว่าชายโสด อัตราการดื่มหนักไม่มีความแตกต่างกันเท่าใดนัก (ร้อยละ 57-65) ในกลุ่มชายในสถานภาพต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นโสด คู่ หรือหม้าย/หย่า/ร้าง แต่ผู้หญิงที่หม้าย/หย่า/ร้างมีอัตราการดื่มสุราหนักสูงกว่าผู้หญิงที่เป็นโสดและแต่งงาน ประชากรที่ได้รับการศึกษาประถมศึกษามีอัตราการดื่มสูงที่สุด รองลงมาคือผู้ที่ได้รับการศึกษาระดับอาชีวะ ทั้งนี้ชายและหญิงเหมือนกัน ผู้ชายที่ดื่มสุรา ทั้งใน 30 วันที่ผ่านมา และดื่มใน 1 ปี ร้อยละ 70-80 จบสูงกว่าประถมศึกษา หมายความว่าผู้ชายที่มีการศึกษาจะดื่มสุรามากกว่าผู้ที่จบประถม ในขณะที่ผู้หญิงไม่เป็นเช่นนั้น ประชากรหญิงที่ดื่มและไม่ดื่มสุรา มีระดับการศึกษาไม่แตกต่างกัน อัตราการดื่มหนักต่อครั้งใน 1 ปีของหญิงอยู่ประมาณร้อยละ 30-39 หญิงที่มีการศึกษาระดับมัธยมและอาชีวะดื่มหนักมากกว่าหญิงที่จบการศึกษาระดับอื่น และเมื่อเปรียบเทียบการดื่มหนักต่อครั้งใน 1 ปี ผู้หญิงก็ดื่มสุรา หนักต่อครั้งใน 1 ปี ในอัตราที่ต่ำกว่าผู้ชาย นอกจากนี้ผู้ชายที่ประกอบอาชีพงานระดับช่างฝีมือ เช่น ช่างไม้ คนขับรถ ช่างทำผม ช่างตัดเสื้อ และแรงงานมีอัตราการดื่มในปัจจุบัน (ใน 1 ปีและ 30 วันที่ผ่านมา) มากกว่าผู้ชายที่ประกอบอาชีพอื่น สังเกตว่านักเรียนนักศึกษาชายดื่มสุราหนักต่อครั้งใน 1 ปีมากกว่าอาชีพอื่น

ตารางที่ 3.4 อัตราการดื่มสุราของประชากรไทย จำแนกตามลักษณะตัวอย่างและเพศ

ศาสนา	ไม่เคยดื่มเลยในชีวิต				ดื่มใน 30 วันที่ผ่านมา			
	ชาย		หญิง		ชาย		หญิง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พุทธ	4,784	(42.6)	11,165	(81.8)	4,457	(69.2)	1,056	(42.5)
อิสลาม	369	(91.1)	456	(96.8)	13	(36.1)	6	*
อื่นๆ	44	(53. 0)	88	(77.9)	28	(71.8)	9	(50.0)
	ดื่มใน 1 ปีที่ผ่านมา				ดื่มหนักต่อครั้งใน 1 ปี			
	ชาย		หญิง		ชาย		หญิง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พุทธ	5,239	(81.4)	5,239	(81.4)	5,239	(81.4)	5,239	(81.4)
อิสลาม	19	(52.8)	19	(52.8)	19	(52.8)	19	(52.8)
อื่นๆ	33	(84.6)	33	(84.6)	33	(84.6)	33	(84.6)

สถานภาพสมรส	ไม่เคยดื่มเลยในชีวิต				ดื่มใน 30 วันที่ผ่านมา			
	ชาย		หญิง		ชาย		หญิง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
คู่	2,810	(36.9)	7,232	(81.8)	3,262	(68. 0)	688	(42.9)
โสด	2,307	(60.3)	3,530	(86. 0)	1,085	(71.5)	244	(42.3)
หม้าย/หย่า/ร้าง	147	(29.3)	1,252	(76.2)	254	(71.5)	156	(39.9)
	ดื่มใน 1 ปีที่ผ่านมา				ดื่มหนักต่อครั้งใน 1 ปี			
	ชาย		หญิง		ชาย		หญิง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
คู่	3,808	(79.4)	1,023	(63.8)	2,165	(56.8)	328	(32.1)
โสด	1,320	(87. 0)	409	(70.9)	855	(64.8)	149	(36.4)
หม้าย/หย่า/ร้าง	277	(78. 0)	236	(60.4)	163	(58.8)	88	(37.3)

การศึกษา	ไม่เคยดื่มเลยในชีวิต				ดื่มใน 30 วันที่ผ่านมา			
	ชาย		หญิง		ชาย		หญิง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้เรียน	141	(49.5)	464	(81. 0)	88	(61.1)	52	(47.7)
ประถม	2,131	(40.2)	5,813	(82.3)	2,168	(68.5)	563	(45.1)
มัธยม	1,881	(51.5)	3,270	(85.2)	1,250	(70.5)	228	(40.3)
อาชีวะ	432	(39. 0)	826	(79.8)	478	(70.8)	75	(35.9)
มหาวิทยาลัย	641	(43. 0)	1,587	(79.1)	574	(67.5)	159	(37.9)
อื่นๆ (กศน.)	39	(35.8)	56	(67.5)	51	(72.9)	13	(48.1)
	ดื่มใน 1 ปีที่ผ่านมา				ดื่มหนักต่อครั้งใน 1 ปี			
	ชาย		หญิง		ชาย		หญิง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้เรียน	105	(72.9)	70	(64.2)	46	(43.8)	26	(37.1)
ประถม	2,504	(79.1)	819	(65.6)	1,371	(54.3)	264	(32.2)
มัธยม	1,472	(83. 0)	365	(64.5)	907	(61.6)	135	(37.0)
อาชีวะ	566	(83.9)	130	(62.2)	369	(65.2)	49	(37.7)
มหาวิทยาลัย	713	(83.8)	270	(64.4)	455	(63.3)	84	(31.1)
อื่นๆ (กศน.)	55	(78.6)	18	(66.7)	37	(67.3)	7	(38.8)

*(คิดร้อยละจากจำนวนตัวอย่างในแต่ละแบบแผนการดื่มตามแนวแถว –ร้อยละตามแถว) *ในกรณีที่จำนวนตัวหารต่ำกว่า 10 จะไม่คำนวณร้อยละ*

อาชีพ	ไม่เคยดื่มเลยในชีวิต				ดื่มใน 30 วันที่ผ่านมา			
	ชาย		หญิง		ชาย		หญิง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ว่างงาน	220	(44.6)	606	(79.7)	173	(63.4)	54	(35.1)
นักวิชาชีพ/ผู้บริหาร	50	(41.3)	161	(80.1)	44	(62. 0)	12	(30. 0)
ช่างฝีมือ	1,549	(37.6)	3,437	(84.3)	1,780	(69.2)	298	(46.6)
เสมียน/พนักงานธุรการ	757	(34.9)	1,462	(76.6)	995	(70.4)	183	(40.9)
แรงงาน	1,079	(36.7)	3,038	(80.2)	1,325	(71.3)	347	(46.3)
เกษียณ	36	(34.3)	48	(78.7)	32	(46.4)	3	*
งานบ้าน	27	(31.8)	1,202	(78.6)	29	(50. 0)	120	(36.6)
นักเรียน นักศึกษา	1,561	(80.5)	2,088	(91. 0)	236	(62.4)	74	(35.7)
	ดื่มใน 1 ปีที่ผ่านมา				ดื่มหนักต่อครั้งใน 1 ปี			
	ชาย		หญิง		ชาย		หญิง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ว่างงาน	194	(71.1)	80	(51.9)	114	(58.8)	27	(33.8)
นักวิชาชีพ/ผู้บริหาร	52	(73.2)	25	(62.5)	28	(53.8)	7	(28.0)
ช่างฝีมือ	2,061	(80.2)	449	(70.3)	1,145	(57.0)	138	(30.7)
เสมียน/พนักงานธุรการ	1,179	(83.4)	288	(64.4)	745	(63.1)	92	(31.9)
แรงงาน	1,541	(82.9)	492	(65.6)	911	(59.1)	187	(38.0)
เกษียณ	41	(59.4)	6	*	23	(56.1)	2	*
งานบ้าน	38	(65.5)	180	(54.9)	21	(55.3)	62	(34.4)
นักเรียน นักศึกษา	315	(83.3)	154	(74.4)	204	(64.8)	51	(33.1)

*(คิดร้อยละจากจำนวนตัวอย่างในแต่ละแบบแผนการดื่มตามแนวแถว –ร้อยละตามแถว) *ในกรณีที่จำนวนตัวหารต่ำกว่า 10 จะไม่คำนวณร้อยละ*

การทำงาน	ไม่เคยดื่มเลยในชีวิต				ดื่มใน 30 วันที่ผ่านมา			
	ชาย		หญิง		ชาย		หญิง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เป็นกะ	2,649	(36.4)	6,246	(80.8)	3,234	(69.9)	665	(44.9)
เป็นกะ	324	(38. 0)	681	(79.6)	411	(77.8)	81	(46.3)
ไม่ทำงาน	256	(42.8)	654	(79.7)	205	(59.9)	57	(34.1)
รายได้เฉลี่ย/เดือน	10,410.06		7,550.00		10,113.09		9,478.77	
	ดื่มใน 1 ปีที่ผ่านมา				ดื่มหนักต่อครั้งใน 1 ปี			
	ชาย		หญิง		ชาย		หญิง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เป็นกะ	3,780	(81.7)	995	(67.2)	2,240	(59.2)	322	(32.4)
เป็นกะ	467	(88.4)	116	(66.3)	244	(52.2)	49	(42.2)
ไม่ทำงาน	235	(68.7)	86	(51.5)	137	(58.3)	29	(33.7)
รายได้เฉลี่ย/เดือน	10,200.11		9,276.35		10,182.65		8,183.95	

*(คิดร้อยละจากจำนวนตัวอย่างในแต่ละแบบแผนการดื่มตามแนวแถว –ร้อยละตามแถว) *ในกรณีที่จำนวนตัวหารต่ำกว่า 10 จะไม่คำนวณร้อยละ*

อายุที่เริ่มดื่มสุราเป็นครั้งแรก

ประชากรส่วนใหญ่ทั้งชายและหญิงและทุกกลุ่มอายุเริ่มดื่มสุราเป็นครั้งแรกในช่วงอายุระหว่าง 15-19 ปี (ตารางที่ 3.5) เมื่อเปรียบเทียบอายุเฉลี่ยที่เริ่มดื่มสุรา เป็นครั้งแรก จะเห็นว่าประชากรหญิงจะเริ่มดื่มสุรา ที่อายุมากกว่าประชากรชายในกลุ่มอายุเดียวกันเล็กน้อย และประชากรรุ่นที่อายุปัจจุบันมากกว่าจะเริ่มดื่มสุราเป็นครั้งแรกที่อายุสูงกว่าประชากรรุ่นที่ปัจจุบันอายุน้อยกว่าในทุกๆ รุ่น ซึ่งอาจจะแสดงถึงอิทธิพลของรุ่นต่อการดื่มสุราในสังคมไทย ผู้ชายไทยรุ่นที่อายุปัจจุบันมากกว่า 50 ปีขึ้นไปโดยเฉลี่ยจะเริ่มรู้จักการดื่มเมื่ออายุมากกว่า 20 ปีขึ้นไป ส่วนผู้หญิงไทยรุ่นอายุปัจจุบันมากกว่า 50 ปีขึ้นไปเริ่มต้นดื่มเป็นครั้งแรกเมื่ออายุ 30 ปีขึ้นไป หากเปรียบเทียบกันคนหนุ่มสาวที่อายุต่ำกว่า 30 ปีในปัจจุบัน จะเห็นว่าชายหนุ่มมากกว่าร้อยละ 70 เริ่มดื่มสุราเมื่ออายุน้อยกว่า 20 ปี ส่วนหญิงสาวประมาณครึ่งหนึ่งเริ่มดื่มก่อนอายุ 20 ปีและอีกร้อยละ 42 เริ่มดื่มในช่วงอายุระหว่าง 20-24 ปี สำหรับวัยรุ่น ทั้งชายและหญิง (อายุระหว่าง 12-14 ปี) ที่เคยดื่มส่วนใหญ่รื่องดื่มฯ เริ่มดื่มครั้งแรกในช่วงอายุ 12-14 ปี แต่เด็กชายโดยเฉลี่ยแล้วจะเริ่มดื่มที่อายุต่ำกว่าเด็กหญิงเล็กน้อย สำหรับวัยรุ่นตอนปลาย (อายุระหว่าง 15-19 ปี) ส่วนใหญ่เริ่มดื่มที่อายุระหว่าง 15-19 ปี

ตารางที่ 3.5 อัตราประชากรไทยแสดงอายุที่เริ่มดื่มสุราเป็นครั้งแรกจำแนกตามกลุ่มอายุในปัจจุบันและเพศ

	อายุปัจจุบัน							
	12-14	15-19	20-24	25-29	30-39	40-49	50-59	≥60
ชาย								
อายุเริ่มดื่ม								
จำนวนคน	54,612	611,054	904,378	1,064,795	2,887,199	3,236,365	2,452,258	1,090,863
ค่าเฉลี่ย	11.99	15.08	17.01	17.43	18.64	19.69	21.15	21.62
<10	(2.8)	(0.8)	-	(0.3)	(0.0)	(0.6)	(0.4)	-
10-11	(36.8)	(0.6)	(1.1)	(1.3)	(0.5)	(1.3)	(0.2)	(0.6)
12-14	(60.4)	(23.5)	(10.1)	(7.1)	(3.9)	(2.2)	(2.7)	(3.5)
15-19		(75.1)	(73.4)	(67.7)	(56.1)	(46.6)	(41.1)	(36.5)
20-24			(15.4)	(22.2)	(31.5)	(36.4)	(34.9)	(36.1)
25-29				(1.4)	(6.2)	(7.5)	(9.5)	(9.9)
30-39					(1.7)	(4.8)	(7.1)	(9.4)
40-49						(0.6)	(2.6)	(2.2)
50-59							(1.4)	(1.1)
>60								(0.8)
หญิง								
จำนวนคน	69,797	276,455	400,379	451,514	1,228,377	1,228,924	806,151	304,095
ค่าเฉลี่ย	12.23	15.49	17.86	19.23	22.51	27.20	31.13	35.22
<10	(4.4)	(1.0)	(0.1)	(0.3)	(0.0)	-	(0.1)	-
10-11	(11.3)	(0.8)	(0.5)	(0.4)	(0.1)	(0.6)	(0.2)	(0.1)
12-14	(84.3)	(20.4)	(5.7)	(2.6)	(1.2)	(0.2)	(0.3)	(1.0)
15-19		(77.9)	(68.3)	(47.1)	(27.6)	(11.9)	(9.0)	(8.1)
20-24			(25.5)	(42.0)	(35.7)	(25.5)	(15.5)	(12.3)
25-29				(7.5)	(19.9)	(20.9)	(18.9)	(17.9)
30-39					(15.5)	(29.9)	(29.6)	(23.8)
40-49						(11.0)	(20.8)	(11.3)
50-59							(5.7)	(18.2)
>60								(7.4)

(คิดร้อยละจากจำนวนประชากรที่เคยดื่มสุราในชีวิตในแต่ละกลุ่มอายุและเพศนั้น)

ตารางที่ 3.6 จำนวนและอัตราประชากรไทยที่มีประสบการณ์ดื่มสุราชนิดต่างๆ (จำนวน X 1 ล้านคน)

	เคยดื่มในชีวิต			เคยดื่มใน 30 วันที่ผ่านมา		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
N =	(12,301,524)	(4,765,693)	(17,067,217)	(12,301,524)	(4,765,693)	(17,067,217)
น้ำผลไม้ผสมฯ	3.079 (25.0)	1.522 (31.9)	4.601 (27.0)	0.314 (2.5)	0.249 (5.2)	0.562 (3.3)
เบียร์	11.549 (93.9)	4.071 (85.4)	15.620 (91.5)	6.494 (52.8)	1.511 (31.7)	8.005 (46.9)
ไวน์	4.621 (37.6)	1.821 (38.2)	6.443 (37.7)	0.442 (3.6)	0.243 (5.1)	0.686 (4.0)
เหล้าแดง	9.148 (74.4)	2.118 (44.4)	11.266 (66.0)	3.162 (25.7)	0.534 (11.2)	3.696 (21.7)
บรั่นดี	4.011 (32.6)	0.785 (16.5)	4.796 (28.1)	0.715 (5.8)	0.106 (2.2)	0.821 (4.8)
เหล้าขาว	9.503 (77.3)	1.946 (40.8)	11.450 (67.1)	4.448 (36.2)	0.566 (11.9)	5.014 (29.4)
ยาดองเหล้า	6.744 (54.8)	1.596 (33.5)	8.340 (48.9)	1.551 (12.6)	0.258 (5.4)	1.809 (10.6)
เหล้าจีน	3.339 (27.1)	0.479 (10.1)	3.818 (22.4)	0.186 (1.5)	0.026 (0.5)	0.212 (1.2)
เหล้าพื้นบ้าน	6.142 (49.9)	1.522 (31.9)	7.664 (44.9)	0.734 (6.0)	0.119 (2.5)	0.853 (5.0)
เหล้าเถื่อน	4.940 (40.2)	0.938 (19.7)	5.878 (34.4)	0.774 (6.3)	0.113 (2.4)	0.887 (5.2)
เหล้านอกหนีภาษี	1.892 (15.4)	0.225 (4.7)	2.117 (12.4)	0.367 (3.0)	0.017 (0.4)	0.384 (2.2)
เบียร์นอกหนีภาษี	1.364 (11.1)	0.152 (3.2)	1.516 (8.9)	0.206 (1.7)	0.026 (0.6)	0.233 (1.4)
ไวน์นอกหนีภาษี	1.117 (9.1)	0.135 (2.8)	1.252 (7.3)	0.086 (0.7)	0.020 (0.4)	0.107 (0.6)
RTD	2.008 (16.3)	1.215 (25.5)	3.224 (18.9)	0.164 (1.3)	0.176 (3.7)	0.341 (2.0)

(คิดร้อยละจากจำนวนประชากรที่เคยดื่มสุราในชีวิตอายุ 12-65 ปีจำแนกตามเพศ)

ประสบการณ์ดื่มสุราจำแนกตามชนิดของสุรา

เมื่อพิจารณารายชนิดของสุรา จะเห็นว่าเบียร์เป็นสุราที่ประชากรทั้งชายและหญิงเคยดื่มมากที่สุด รองลงมาได้แก่เหล้าขาว เหล้าแดง ยาดองเหล้า เหล้าพื้นบ้านและไวน์ ตามลำดับ ประชากรประมาณแปดล้านคนเพิ่งดื่มเบียร์ภายใน 30 วันก่อนการสัมภาษณ์ และประมาณห้าล้านคนได้ดื่มเหล้าขาว ซึ่งแสดงว่าเครื่องดื่มทั้งสองชนิดนี้ได้รับความนิยมมากในกลุ่มผู้ดื่มไทย ผู้ชายเคยดื่มเครื่องดื่มเกือบทุกชนิดมากกว่าผู้หญิง ยกเว้น น้ำผลไม้ผสมแอลกอฮอล์ ไวน์ และเครื่องดื่มผสมเสร็จ (RTD – Ready-To-Drink) ซึ่งอัตราการเคยดื่มและการดื่มในปัจจุบันของผู้หญิงสูงกว่าในผู้ชาย นอกจากนี้ ผู้ชายประมาณสี่ล้านคนหรือร้อยละ 40 เคยดื่มเหล้าเถื่อนและประมาณ 1.1-1.8 ล้านคนหรือร้อยละ 9-15 เคยดื่มเหล้า เบียร์ หรือไวน์นอกหนีภาษี ถึงแม้ว่าเครื่องดื่มผสมเสร็จจะจัดว่าเป็นเครื่องดื่มชนิดใหม่ในตลาดสุราของประเทศไทย ก็ยังพบว่าประชากรมากกว่าสามล้านคนเคยดื่มเครื่องดื่มชนิดนี้ และประมาณร้อยละ 10 (สามแสนกว่าคน) ดื่มสุราใน 30 วันที่ผ่านมา (ตารางที่ 3.6)

หากพิจารณาตามกลุ่มอายุ น้ำผลไม้ผสมแอลกอฮอล์และเครื่องดื่มผสมเสร็จ จะเป็นสุราของคนหนุ่มสาว เพราะผู้ใหญ่ที่อายุมากกว่า 45 ปีขึ้นไปทั้งชายและหญิงน้อยกว่าร้อยละ 20 เคยดื่มสุราทั้งสองชนิดนี้ อัตราการเคยดื่มเบียร์สูงพอๆ กันในทุกกลุ่มอายุ ส่วนเหล้าขาว เหล้าพื้นบ้าน เหล้าเถื่อน เหล้าจีนและยาดองเหล้า ผู้ที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ตอนปลายเคยดื่มมากว่าคนหนุ่มสาวหรือวัยรุ่น และอัตราการดื่มเหล้าแดง บรั่นดีและไวน์สูงที่สุดในกลุ่มคนอายุ 25-44 ปี (ตารางที่ 3.7) ข้อมูลเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าความนิยมเลือกชนิดของสุรา มีความแตกต่างกันระหว่างเพศและวัย

ตารางที่ 3.7 อัตราของประชากรไทยที่เคยดื่มสุรา แต่ละชนิดในชีวิตและดื่มใน 30 วันที่ผ่านมาจำแนกตามอายุและเพศ

	เคยดื่มในชีวิต							
	ชาย				**หญิง**			
อายุ	12-19	20-24	25-44	45-65	12-19	20-24	25-44	45-65
น้ำผลไม้ผสมฯ	(29.7)	(36.3)	(27.8)	(19.5)	(40.8)	(49.2)	(39.5)	(15.6)
เบียร์	(95.0)	(96.7)	(95.1)	(91.9)	(79.0)	(76.4)	(89.6)	(83.2)
ไวน์	(36.0)	(44.8)	(40.7)	(33.2)	(36.7)	(46.2)	(44.7)	(27.8)
เหล้าแดง	(60.9)	(75.9)	(75.9)	(74.2)	(27.6)	(40.4)	(47.1)	(45.2)
บรั่นดี	(16.5)	(36.6)	(36.0)	(30.4)	(10.8)	(12.9)	(19.1)	(14.8)
เหล้าขาว	(61.5)	(65.9)	(75.3)	(83.3)	(25.9)	(20.7)	(39.6)	(50.4)
ยาดองเหล้า	(31.8)	(41.8)	(54.6)	(60.2)	(8.8)	(19.4)	(29.8)	(47.0)
เหล้าจีน	(9.5)	(15.5)	(27.4)	(31.1)	(1.9)	(4.2)	(9.8)	(13.4)
เหล้าพื้นบ้าน	(37.5)	(34.3)	(50.6)	(53.5)	(18.5)	(17.1)	(36.4)	(32.0)
เหล้าเถื่อน	(22.6)	(28.5)	(38.8)	(45.8)	(7.4)	(11.0)	(20.8)	(22.7)
เหล้านอกหนีภาษี	(9.3)	(12.6)	(16.9)	(15.0)	(2.2)	(2.9)	(5.9)	(4.0)
เบียร์นอกหนีภาษี	(4.8)	(8.2)	(12.5)	(10.9)	(1.0)	(.3)	(4.0)	(3.2)
ไวน์นอกหนีภาษี	(3.3)	(4.9)	(10.5)	(9.1)	(.4)	(.8)	(3.4)	(3.0)
RTD	(26.1)	(28.6)	(18.4)	(10.8)	(29.7)	(38.7)	(30.3)	(14.9)

(คิดร้อยละจากจำนวนประชากรที่เคยดื่มสุราในชีวิตทั้งหมดในกลุ่มอายุและเพศนั้น)

ตารางที่ 3.7 (ต่อ)

	เคยดื่มใน 30 วันที่ผ่านมา							
	ชาย				หญิง			
อายุ	12-19	20-24	25-44	45-65	12-19	20-24	25-44	45-65
น้ำผลไม้ผสมฯ	(6.2)	(4.8)	(2.9)	(1.3)	(9.7)	(7.6)	(6.8)	(1.6)
เบียร์	(63.9)	(67.1)	(59.9)	(41.5)	(28.1)	(19.7)	(34.7)	(31.2)
ไวน์	(5.7)	(4.6)	(4.4)	(2.3)	(7.9)	(6.0)	(6.0)	(3.1)
เหล้าแดง	(27.5)	(35.4)	(29.0)	(20.3)	(8.8)	(12.8)	(11.4)	(11.0)
บรั่นดี	(4.7)	(8.2)	(7.3)	(4.0)	(2.4)	(2.6)	(3.0)	(1.0)
เหล้าขาว	(27.0)	(25.8)	(37.2)	(38.0)	(7.6)	(5.8)	(9.2)	(17.9)
ยาดองเหล้า	(6.9)	(8.0)	(13.2)	(13.5)	(3.5)	(1.6)	(4.6)	(7.7)
เหล้าจีน	(2.0)	(1.1)	(1.9)	(1.1)		(.1)	(.7)	(.5)
เหล้าพื้นบ้าน	(7.0)	(5.4)	(6.3)	(5.5)	(1.2)	(.1)	(3.6)	(1.8)
เหล้าเถื่อน	(5.8)	(4.9)	(7.4)	(5.4)	(1.6)	(.4)	(2.6)	(2.7)
เหล้านอกหนีภาษี	(4.3)	(1.7)	(3.4)	(2.5)		(.4)	(.5)	(.2)
เบียร์นอกหนีภาษี	(1.8)	(1.0)	(1.9)	(1.6)			(.8)	(.5)
ไวน์นอกหนีภาษี	(.8)	(.1)	(.9)	(.6)			(.5)	(.5)
RTD	(5.3)	(2.4)	(1.4)	(.6)	(6.4)	(5.8)	(4.5)	(1.5)

(คิดร้อยละจากจำนวนประชากรที่เคยดื่มสุราในชีวิตทั้งหมดในกลุ่มอายุและเพศนั้น)

หมายเหตุ *จำนวนประชากรที่เคยดื่มสุราในชีวิตแยกเพศและกลุ่มอายุที่ใช้เป็นฐานในการหาร้อยละในตารางที่ 3.7*

	ชาย				หญิง			
อายุ	12-19 ปี	20-24 ปี	25-44 ปี	45-65 ปี	12-19 ปี	20-24 ปี	25-44 ปี	45-65 ปี
จำนวนคน (N)	665,666	904,378	5,508,847	5,222,633	346,252	400,379	2,325,998	1,693,063

นอกจากนั้น ถ้าจำแนกตามภูมิภาคที่อยู่อาศัยของประชากร ก็จะเห็นว่า คนกรุงเทพฯ เคยดื่มสุรา ชนิดใหม่ๆ ได้แก่ น้ำผลไม้ผสมแอลกอฮอล์ ไวน์และเครื่องดื่มผสมเสร็จ (RTD) มากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับคนในต่างจังหวัด ผู้หญิงกรุงเทพฯ ประมาณห้าแสนกว่าคนหรือร้อยละ 61 เคยดื่มน้ำผลไม้ผสมแอลกอฮอล์ ซึ่งเป็นอัตราที่สูงมากกว่าอัตราในภาคอื่นๆ และมากกว่าผู้ชายในกรุงเทพฯอีกด้วย นอกจากเบียร์ซึ่งมีอัตราการดื่มสูงพอๆกันในทุกภูมิภาคแล้ว คนอิสานหรือผู้ที่อยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือดื่มเหล้าขาว เหล้าพื้นบ้าน ยาดองเหล้าและเหล้าจีนมากที่สุด คนอิสานและคนใต้มีอัตราการดื่มสุราหนีภาษี ไม่ว่าจะเป็นเหล้า เบียร์หรือไวน์สูงที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าทั้งสองภาคนี้มีพื้นที่ติดกับชายแดน จึงมีแหล่งค้าสุราหนี/ปลอดภาษีมาก ส่วนคนภาคเหนือมีอัตราการดื่มเหล้าเถื่อนสูงกว่าภาคอื่นๆ เล็กน้อย (ตารางที่ 3.8)

ตารางที่ 3.8 จำนวนและอัตราประชากรไทยที่มีประสบการณ์ดื่มสุราชนิดต่างๆ จำแนกตามภูมิภาค และเพศ

	กรุงเทพฯ	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้
ชาย	1,341,324	2,951,793	2,267,321	4,451,327	1,289,759
น้ำผลไม้ผสมฯ	595,418 (44.4)	596,829 (20.2)	233,147 (10.3)	1,256,686 (28.2)	397,413 (30.8)
เบียร์	1,282,581 (95.6)	2,793,033 (94.6)	1,912,927 (84.4)	4,316,147 (97.0)	1,244,177 (96.5)
ไวน์	828,666 (61.8)	1,005,622 (34.1)	511,181 (22.5)	1,779,776 (40.0)	496,149 (38.5)
เหล้าแดง	928,389 (69.2)	2,440,658 (82.7)	1,664,376 (73.4)	3,150,894 (70.8)	963,438 (74.7)
บรั่นดี	633,396 (47.2)	947,343 (32.1)	347,371 (15.3)	1,451,718 (32.6)	631,061 (48.9)
เหล้าขาว	735,208 (54.8)	1,980,891 (67.1)	1,771,713 (78.1)	4,165,828 (93.6)	849,564 (65.9)
ยาดองเหล้า	624,998 (46.6)	1,535,963 (52.0)	1,005,863 (44.4)	2,958,918 (66.5)	618,372 (47.9)
เหล้าจีน	336,076 (25.1)	765,687 (25.9)	494,467 (21.8)	1,461,159 (32.8)	281,112 (21.8)
เหล้าพื้นบ้าน	598,096 (44.6)	1,163,946 (39.4)	1,064,180 (46.9)	2,947,652 (66.2)	368,109 (28.5)
เหล้าเถื่อน	380,834 (28.4)	805,994 (27.3)	1,158,102 (51.1)	2,137,317 (48.0)	458,133 (35.5)
เหล้านอกหนีภาษี	233,815 (17.4)	259,685 (8.8)	194,835 (8.6)	947,895 (21.3)	255,824 (19.8)
เบียร์นอกหนีภาษี	133,197 (9.9)	142,682 (4.8)	112,890 (5.0)	785,033 (17.6)	189,863 (14.7)
ไวน์นอกหนีภาษี	112,556 (8.4)	105,784 (3.6)	94,582 (4.2)	673,548 (15.1)	130,876 (10.1)
RTD	536,357 (40.0)	429,072 (14.5)	211,655 (9.3)	585,533 (13.2)	246,235 (19.1)

(คิดร้อยละจากจำนวนประชากรทั้งหมดที่เคยดื่มสุราในชีวิตในภูมิภาคนั้นจำแนกตามเพศ)

ตารางที่ 3.8 (ต่อ)

	กรุงเทพฯ	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้
หญิง	932,886	1,288,038	1,126,519	1,297,884	120,366
น้ำผลไม้ผสมฯ	566,028 (60.7)	383,565 (29.8)	166,224 (14.8)	347,708 (26.8)	58,041 (48.2)
เบียร์	753,590 (80.8)	1,100,917 (85.5)	939,813 (83.4)	1,186,626 (91.4)	90,485 (75.2)
ไวน์	515,776 (55.3)	505,828 (39.3)	330,185 (29.3)	420,667 (32.4)	48,836 (40.6)
เหล้าแดง	326,460 (35.0)	602,445 (46.8)	566,488 (50.3)	499,909 (38.5)	56,722 (47.1)
บรั่นดี	226,777 (24.3)	213,036 (16.5)	73,439 (6.5)	240,659 (18.5)	31,275 (26.0)
เหล้าขาว	169,348 (18.2)	425,654 (33.0)	587,547 (52.2)	718,337 (55.3)	45,561 (37.9)
ยาดองเหล้า	216,194 (23.2)	535,077 (41.5)	312,937 (27.8)	475,986 (36.7)	55,810 (46.4)
เหล้าจีน	111,900 (12.0)	130,716 (10.1)	103,806 (9.2)	114,688 (8.8)	18,280 (15.2)
เหล้าพื้นบ้าน	198,491 (21.3)	257,860 (20.0)	392,396 (34.8)	648,073 (49.9)	25,148 (20.9)
เหล้าเถื่อน	86,769 (9.3)	135,754 (10.5)	432,914 (38.4)	269,048 (20.7)	13,499 (11.2)
เหล้านอกหนีภาษี	44,940 (4.8)	49,111 (3.8)	28,857 (2.6)	92,397 (7.1)	10,083 (8.4)
เบียร์นอกหนีภาษี	23,284 (2.5)	25,306 (2.0)	18,733 (1.7)	92,397 (7.1)	9,576 (8.0)
ไวน์นอกหนีภาษี	14,125 (1.5)	15,723 (1.2)	21,935 (1.9)	73,581 (5.7)	9,712 (8.1)
RTD	437,917 (46.9)	386,933 (30.0)	183,259 (16.3)	195,063 (15.0)	12,657 (10.5)

(คิดร้อยละจากจำนวนประชากรทั้งหมดที่เคยดื่มสุราในชีวิตในภูมิภาคนั้นจำแนกตามเพศ)

แบบแผนการดื่มสุรา

ก. ปริมาณและความถี่ของการดื่มสุรา

ในหนึ่งปีที่ผ่านมา ประชากรชายดื่มสุราเฉลี่ย 32.8 กรัมต่อวัน ผู้หญิงดื่มสุรา เฉลี่ย 11.0กรัมต่อวัน เมื่อจำแนกตามกลุ่มอายุ ประชากรชายกลุ่มอายุ 25-44 ปีดื่มปริมาณเฉลี่ยสูงที่สุด และผู้ชายอายุ 45-65 ปีดื่มเฉลี่ยต่อวันน้อยที่สุด ผู้หญิงวัยกลางคนและสูงอายุดื่มปริมาณเฉลี่ยต่อวันสูงกว่าผู้หญิงกลุ่มอายุน้อยกว่า เมื่อพิจารณาปริมาณการดื่มเฉพาะต่อวันที่ดื่ม จะเห็นว่าปริมาณเฉลี่ยดังกล่าวสูงมากทั้งในผู้ชายและผู้หญิง โดยสูงจนถึงระดับการดื่มที่สัมพันธ์กับความเสี่ยงสูง (มากกว่า 60 กรัมในผู้ชายและมากกว่า 40 กรัมในผู้หญิง) นอกจากนี้ โดยเฉลี่ยแล้วประชากรชายดื่มหนัก (ดื่มมากกว่า 5 ดื่มมาตรฐานต่อวัน) ประมาณ 8.6 วันต่อปี ประชากรหญิงดื่มสุรา ในลักษณะดังกล่าวประมาณ 4.7 วันในหนึ่งปีที่ผ่านมา ซึ่งเป็นตัวเลขที่ไม่สูงมากนัก ทั้งนี้อาจไม่สอดคล้องกับตัวเลขปริมาณการดื่มสุรา ต่อวันที่ดื่มที่ได้กล่าวมาแล้ว

ตารางที่ 3.9 ดัชนีการดื่มสุราของประชากรไทย จำแนกตามเพศและอายุ

	ชาย					หญิง				
	12-19	20-24	25-44	45-65	รวม	12-19	20-24	25-44	45-65	รวม
จำนวนคน	547,606	815,089	4,482,065	3,666,841	9,511,600	264,926	254,027	1,492,345	940,608	2,951,905
ปริมาณแอลกอฮอล์เฉลี่ยต่อวัน (กรัม/วัน) Average daily consumption: gm/day										
ค่าเฉลี่ย	31.43	29.68	37.92	27.44	32.80	7.84	15.05	9.90	12.61	11.02
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	78.45	62.06	83.24	53.06	71.13	23.21	52.10	29.52	41.76	35.81
มัธยฐาน	6.78	9.12	11.95	8.81	10.14	0.58	1.71	1.30	1.96	1.35
ค่าน้อยที่สุด	0.02	0.04	0.02	0.02	0.02	0.01	0.03	0.01	0.02	0.01
ค่ามากที่สุด	786.08	659.55	905.61	695.93	905.61	217.84	441.89	594.24	474.50	594.24
ปริมาณแอลกอฮอล์เฉลี่ยต่อวันที่ดื่ม (กรัม/วันที่ดื่ม) Average drinking intensity: gm/drinking day										
ค่าเฉลี่ย	118.35	91.30	91.74	72.28	85.72	61.95	67.30	51.69	45.67	51.99
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	183.18	108.15	119.87	91.81	114.46	94.83	89.53	78.27	78.51	81.20
มัธยฐาน	52.34	54.38	52.50	47.58	50.75	29.08	31.01	25.38	24.98	25.38
ค่าน้อยที่สุด	1.98	1.19	0.35	0.32	0.32	0.99	0.18	1.51	1.53	0.18
ค่ามากที่สุด	1,283.60	970.63	1,332.24	1,110.20	1,332.24	1,173.64	592.98	895.93	1,188.69	1,188.69

ตารางที่ 3.9 (ต่อ)

	ชาย					หญิง				
	12-19	20-24	25-44	45-65	รวม	12-19	20-24	25-44	45-65	รวม
ปริมาณแอลกอฮอล์ที่ดื่มทั้งปี (กรัม) Annual total consumption: gm										
ค่าเฉลี่ย	11,473	10,832	13,785	10,017	11,946	2,863	5,494	3,612	4,601	4,022
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	28,633	22,651	30,088	19,368	25,797	8,471	19,017	10,775	15,243	13,069
มัธยฐาน	2,474	3,331	4,362	3,216	3,699	211	623	476	714	494
ค่าน้อยที่สุด	6.34	13.08	5.55	6.94	5.55	2.78	11.10	1.98	5.55	1.98
ค่ามากที่สุด	286,920	240,736	292,994	254,014	292,994	79,513	161,290	216,899	173,191	216,899
จำนวนวันที่ดื่มหนักต่อปี Frequency of binge drinking per year										
ค่าเฉลี่ย	9.39	8.77	8.65	8.25	8.58	3.95	4.60	5.60	3.45	4.72
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	15.83	15.60	14.74	14.81	14.92	8.25	5.76	12.47	6.54	10.21
มัธยฐาน	3	4	3	3	3	2	3	2	2	2
ค่าน้อยที่สุด	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
ค่ามากที่สุด	99	99	100	150	150	60	36	100	60	100

(คิดค่าเฉลี่ยจากจำนวนคนในกลุ่มอายุและเพศ ที่ดื่มสุราภายใน 1 ปีที่ผ่านมาเท่านั้น ไม่รวมคนที่ไม่เคยดื่มหรือหยุดดื่มมากกว่า 1ปี)

เมื่อพิจารณาความถี่ของการดื่มในหนึ่งปีที่ผ่านมา ประชากรชายร้อยละ 12.3 ประชากรหญิงร้อยละ 5.2 ดื่มสุราทุกวัน กลุ่มคนที่อายุมากมีอัตราการดื่มทุกวันสูงกว่ากลุ่มที่อายุน้อยทั้งในชายและหญิง ประชากรชายมากกว่าครึ่งหนึ่งรายงานว่าดื่มสุรา อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1-2 วัน ประมาณร้อยละ 28 ดื่มเดือนละ 1-3 วัน ส่วนในประชากรหญิงประมาณหนึ่งในสี่คนเท่านั้นที่ดื่มสุราอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 วันขึ้นไป ผู้หญิงส่วนใหญ่ดื่ม 2-3 วันต่อเดือนหรือน้อยกว่านั้น ความถี่ของการดื่มไม่ค่อยแตกต่างกันมากนั้นในระหว่างกลุ่มอายุทั้งในชายและหญิง

ตารางที่ 3.10 ความถี่ของการดื่มสุรา ใน 12 เดือนที่ผ่านมา จำแนกตามเพศและกลุ่มอายุ –จำนวน (ร้อยละ)

	อายุ 12-19 ปี	**อายุ 20-24 ปี**	**อายุ 25-44 ปี**	**อายุ 45-65 ปี**	**รวม**
ชาย					
1 วัน/ปี	13,386 (2.3)	2,055 (0.2)	18,124 (0.4)	9,841 (0.3)	43,406 (0.4)
2-3 วัน/ปี	33,028 (5.7)	17,440 (2.1)	90,746 (2.0)	92,726 (2.4)	233,939 (2.4)
4-6 วัน/ปี	26,777 (4.6)	31,846 (3.8)	143,500 (3.1)	178,001 (4.7)	380,124 (3.8)
7-11 วัน/ปี	47,222 (8.1)	40,736 (4.9)	307,911 (6.6)	257,195 (6.7)	653,065 (6.6)
1 วัน/เดือน	58,801 (10.1)	81,615 (9.8)	265,998 (5.7)	228,408 (6.0)	634,822 (6.4)
2-3 วัน/เดือน	145,075 (24.9)	190,550 (22.8)	1,015,492 (21.8)	820,879 (21.5)	2,171,996 (22.0)
1-2 วัน/สัปดาห์	134,129 (23.0)	255,501 (30.6)	1,192,154 (25.6)	858,415 (22.5)	2,440,198 (24.7)
3-4 วัน/สัปดาห์	69,105 (11.9)	113,400 (13.6)	688,806 (14.8)	572,957 (15.0)	1,444,267 (14.6)
5-6 วัน/สัปดาห์	27,911 (4.8)	40,593 (4.9)	338,899 (7.3)	253,242 (6.6)	660,646 (6.7)
ทุกวัน	26,961 (4.6)	61,568 (7.4)	586,806 (12.6)	539,442 (14.2)	1,214,777 (12.3)
หญิง					
1 วัน/ปี	33,129 (12.1)	4,346 (1.6)	81,155 (5.1)	29,691 (2.9)	148,320 (4.7)
2-3 วัน/ปี	56,678 (20.7)	38,868 (14.7)	161,179 (10.1)	88,269 (8.7)	344,995 (11.0)
4-6 วัน/ปี	48,292 (17.6)	30,633 (11.6)	204,237 (12.8)	78,683 (7.8)	361,845 (11.5)
7-11 วัน/ปี	36,169 (13.2)	35,552 (13.5)	268,352 (16.9)	127,278 (12.6)	467,351 (14.9)
1 วัน/เดือน	25,040 (9.1)	49,165 (18.6)	144,219 (9.1)	133,528 (13.2)	351,953 (11.2)
2-3 วัน/เดือน	40,432 (14.8)	43,155 (16.4)	312,624 (19.6)	179,353 (17.8)	575,564 (18.3)
1-2 วัน/สัปดาห์	22,170 (8.1)	37,390 (14.2)	219,088 (13.8)	180,246 (17.9)	458,894 (14.6)
3-4 วัน/สัปดาห์	1,920 (.7)	10,452 (4.0)	103,915 (6.5)	84,551 (8.4)	200,839 (6.4)
5-6 วัน/สัปดาห์	2,669 (1.0)	3,215 (1.2)	25,654 (1.6)	34,261 (3.4)	65,799 (2.1)
ทุกวัน	7,181 (2.6)	10,872 (4.1)	72,092 (4.5)	73,308 (7.3)	163,453 (5.2)

ตารางที่ 3.11 จำนวนและอัตราของประชากรตามระดับความเสี่ยงแยกตามปริมาณการดื่มต่อวัน จำแนกตามเพศและอายุ

ก. จำแนกตามปริมาณแอลกอฮอล์ที่ดื่มเฉลี่ยต่อวัน (กรัม/วัน) Average daily consumption: gm/day

	อายุ 12-19 ปี	**อายุ 20-24 ปี**	**อายุ 25-44 ปี**	**อายุ 45-65 ปี**	**รวม**
ชาย	547,606	815,089	4,489,225	3,666,841	9,518,761
เสี่ยงน้อย	388,060(70.9)	671,480 (82.4)	3,546,441 (79.0)	2,881,240 (78.6)	7,487,221 (78.7)
เสี่ยงปานกลาง	58,373(10.7)	52,438 (6.4)	256,414 (5.7)	318,376 (8.7)	685,600 (7.2)
เสี่ยงมาก	34,829(6.4)	40,251 (4.9)	277,252 (6.2)	229,531 (6.3)	581,862 (6.1)
เสี่ยงรุนแรง	66,345(12.1)	50,920 (6.2)	409,119 (9.1)	237,694 (6.5)	764,078 (8.0)
หญิง	264,926	254,027	1,494,266	942,573	2,955,792
เสี่ยงน้อย	237,036(89.5)	222,375 (87.5)	1,327,699 (88.9)	811,413 (86.1)	2,598,523 (87.9)
เสี่ยงปานกลาง	12,165(4.6)	12,284 (4.8)	64,408 (4.3)	76,556 (8.1)	165,412 (5.6)
เสี่ยงมาก	3,907(1.5)	5,401 (2.1)	52,860 (3.5)	13,042 (1.4)	75,210 (2.5)
เสี่ยงรุนแรง	11,818(4.5)	13,967 (5.5)	49,299 (3.3)	41,562 (4.4)	116,647 (3.9)

ข. จำแนกตามปริมาณแอลกอฮอล์เฉลี่ยต่อวันที่ดื่ม (กรัม/วันที่ดื่ม) Average drinking intensity: gm/drinking day

	อายุ 12-19 ปี	**อายุ 20-24 ปี**	**อายุ 25-44 ปี**	**อายุ 45-65 ปี**	**รวม**
ชาย	553,479	820,631	4,519,414	3,703,748	9,597,272
เสี่ยงน้อย	100,379 (18.1)	315,694 (38.5)	1,671,473 (37.0)	1,466,839 (39.6)	3,554,386 (37.0)
เสี่ยงปานกลาง	102,996 (18.6)	122,050 (14.9)	800,419 (17.7)	735,759 (19.9)	1,761,225 (18.4)
เสี่ยงมาก	100,711 (18.2)	153,784 (18.7)	736,867 (16.3)	628,302 (17.0)	1,619,663 (16.9)
เสี่ยงรุนแรง	249,393 (45.1)	229,102 (27.9)	1,310,656 (29.0)	872,848 (23.6)	2,661,998 (27.7)
หญิง	266,015	255,123	1,515,545	966,732	3,003,414
เสี่ยงน้อย	94,219 (35.4)	85,920 (33.7)	576,231 (38.0)	426,391 (44.1)	1,182,761 (39.4)
เสี่ยงปานกลาง	52,777 (19.8)	65,293 (25.6)	407,965 (26.9)	251,875 (26.1)	777,909 (25.9)
เสี่ยงมาก	52,733 (19.8)	29,287 (11.5)	183,157 (12.1)	104,793 (10.8)	369,970 (12.3)
เสี่ยงรุนแรง	66,286 (24.9)	74,623 (29.2)	348,192 (23.0)	183,673 (19.0)	672,774 (22.4)

คิดร้อยละจากจำนวนประชากรทั้งหมดในกลุ่มอายุและเพศนั้น

เมื่อคัดแยกระดับความเสี่ยงโดยอิงตามปริมาณการดื่มเฉลี่ยต่อวัน (ตารางที่ 3.11 ก.) โดยใช้เกณฑ์ตามที่แสดงไว้ในบทที่ 2 ผู้ชายเพียงร้อยละ 21.3 และผู้หญิงร้อยละ 12 เท่านั้นที่จัดว่าดื่มในปริมาณที่สัมพันธ์กับความเสี่ยงตั้งแต่ระดับปานกลางขึ้นไป แต่เมื่อใช้ปริมาณการดื่มเฉลี่ยต่อวันที่ดื่ม (drinking intensity) เป็นค่าในการแบ่งระดับ (ตารางที่ 3.11 ข.) กลับพบว่า ผู้ชายร้อยละ 63 และผู้หญิงร้อยละ 60.6 จะถูกจัดเป็นผู้ดื่มในระดับที่สัมพันธ์กับความเสี่ยงระดับปานกลางขึ้นไป โดยอัตราดังกล่าวสูงที่สุดในกลุ่มประชากรวัยรุ่นถึงวัยหนุ่มสาว (12-24 ปี) โดยที่ประชากรชายวัยนี้ถึงร้อยละ 34.8 และประชากรหญิงถึงร้อยละ 27 อาจจัดได้ว่าดื่มในระดับที่เสี่ยงรุนแรง

การจำแนกระดับความเสี่ยงตามปริมาณแอลกอฮอล์ ใช้ค่าดังนี้

ผู้ชายอายุ 20-59 ปี	เสี่ยงน้อย	= 1-40 กรัม
	เสี่ยงปานกลาง	= 41-60 กรัม
	เสี่ยงมาก	= 61-100 กรัม
	เสี่ยงรุนแรง	= >100 กรัม
ผู้หญิงอายุ 20-59 ปี	เสี่ยงน้อย	= 1-20 กรัม
	เสี่ยงปานกลาง	= 21-40 กรัม
	เสี่ยงมาก	= 41-60 กรัม
	เสี่ยงรุนแรง	= >60 กรัม

ผู้ชายอายุ <20 หรือ ≥60 ปี ใช้ค่าเท่ากับผู้หญิง

นอกจากนั้น เมื่อจำแนกตามภูมิภาคที่อยู่อาศัย คนกรุงเทพฯ และคนภาคเหนือมีอัตราการดื่มในระดับเสี่ยงปานกลางขึ้นไปสูงพอๆ กันและสูงกว่าภาคอื่นๆ โดยหากใช้ปริมาณการดื่มต่อวันที่ดื่มเป็นค่าสำหรับคัดแยกระดับประชากรกรุงเทพฯ ทั้งชายและหญิงประมาณห้าแสนกว่าคนดื่มในระดับที่จัดว่าเสี่ยงอย่างรุนแรง (ตารางที่ 3.12 ข) ประชากรชายในภาคใต้มีอัตราการดื่มระดับเสี่ยงปานกลางขึ้นไปต่ำกว่าประชากรในภาคอื่นๆ ในขณะที่ประชากรหญิงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอัตราการดื่มระดับเสี่ยงปานกลางขึ้นไปต่ำที่สุด

ตารางที่ 3.12 จำนวนและอัตราของประชากรตามระดับความเสี่ยงแยกตามปริมาณการดื่มต่อวันจำแนกตามภูมิภาค

ก. *จำแนกตามปริมาณแอลกอฮอล์ที่ดื่มเฉลี่ยต่อวัน (กรัม/วัน) Average daily consumption: gm/day*

	กรุงเทพฯ	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ตะวันออก/เหนือ	ภาคใต้
ชาย	1,052,244	2,428,372	1,837,731	3,241,315	959,099
เสี่ยงน้อย	709,312 (67.4)	1,828,534 (75.3)	1,358,436 (73.9)	2,746,363 (84.7)	844,576 (88.1)
เสี่ยงปานกลาง	84,906 (8.1)	190,789 (7.9)	162,317 (8.8)	209,208 (6.5)	38,380 (4.0)
เสี่ยงมาก	84,702 (8.0)	182,561 (7.5)	106,095 (5.8)	173,409 (5.3)	35,094 (3.7)
เสี่ยงรุนแรง	173,325 (16.5)	226,487 (9.3)	210,883 (11.5)	112,335 (3.5)	41,049 (4.3)
หญิง	587,915	726,943	804,582	778,872	57,480
เสี่ยงน้อย	498,320(84.8)	639,273(87.9)	697,847(86.7)	715,678(91.9)	47,405(82.5)
เสี่ยงปานกลาง	32,902(5.6)	30,614(4.2)	49,433(6.1)	45,406(5.8)	7,056(12.3)
เสี่ยงมาก	20,846(3.5)	22,956(3.2)	23,291(2.9)	8,118(1.0)	-
เสี่ยงรุนแรง	35,848(6.1)	34,100(4.7)	34,012(4.2)	9,669(1.2)	3,019(5.3)

ข. จำแนกตามปริมาณแอลกอฮอล์เฉลี่ยต่อวันที่ดื่ม (กรัม/วันที่ดื่ม) Average drinking intensity: gm/drinking day

	กรุงเทพฯ	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ตะวันออก/เหนือ	ภาคใต้
ชาย	1,068,990	2,429,512	1,843,400	3,289,031	966,339
เสี่ยงน้อย	350,734 (32.8)	949,384 (39.1)	598,604 (32.5)	1,250,051 (38.0)	405,612 (42.0)
เสี่ยงปานกลาง	156,423 (14.6)	437,477 (18.0)	386,970 (21.0)	626,590 (19.1)	153,765 (15.9)
เสี่ยงมาก	151,326 (14.2)	455,276 (18.7)	313,337 (17.0)	530,360 (16.1)	169,364 (17.5)
เสี่ยงรุนแรง	410,507 (38.4)	587,375 (24.2)	544,489 (29.5)	882,030 (26.8)	237,598 (24.6)
หญิง	604,638	726,943	809,687	804,666	57,480
เสี่ยงน้อย	209,629 (34.7)	269,958 (37.1)	268,189 (33.1)	409,657 (50.9)	25,328 (44.1)
เสี่ยงปานกลาง	157,494 (26.0)	213,618 (29.4)	227,154 (28.1)	165,274 (20.5)	14,369 (25.0)
เสี่ยงมาก	57,505 (9.5)	78,236 (10.8)	131,504 (16.2)	102,234 (12.7)	492 (0.9)
เสี่ยงรุนแรง	180,011 (29.8)	165,131 (22.7)	182,840 (22.6)	127,501 (15.8)	17,291 (30.1)

คิดร้อยละจากจำนวนประชากรทั้งหมดในภูมิภาคนั้น แยกตามเพศ

ข. สถานที่ เวลา โอกาสที่ดื่มสุรา และแหล่งที่มาของสุรา

ในประชากรที่ดื่มสุราในปัจจุบัน (ภายในหนึ่งปีที่ผ่านมา) ส่วนใหญ่มักจะดื่มที่บ้าน ซึ่งอาจจะเป็นบ้านของตัวเองหรือบ้านเพื่อนหรือญาติก็ได้ วัยรุ่นทั้งชายและหญิงมักจะดื่มสุราที่บ้านเพื่อนมากกว่าที่บ้านของตัวเอง ส่วนผู้ใหญ่มักจะดื่มที่บ้านของตัวเองมากกว่า เมื่อพิจารณาเฉพาะสถานที่ดื่มซึ่งเป็นสถานบริการทางธุรกิจ เช่น ร้านอาหาร ร้านของชำ ร้านขายเหล้า ผับ/บาร์ และซุ้มเหล้าอาจกล่าวได้ว่าสถานที่นิยมดื่มสุราขึ้นกับวัยของผู้ดื่ม วัยรุ่นมีอัตราการดื่มในผับ/บาร์/ดิสโก้เธคมากกว่าประชากรวัยผู้ใหญ่ ในขณะที่ประชากรวัยผู้ใหญ่มีอัตราการดื่มในร้านขายของชำ/ร้านขายเหล้ามากกว่าวัยรุ่น ผู้หญิงมีอัตราการดื่มในร้านอาหาร/ภัตตาคาร/คาราโอเกะมากกว่าผู้ชาย คนส่วนใหญ่มักจะดื่มกับเพื่อนฝูงหรือญาติพี่น้องมากกว่าดื่มคนเดียว มีประชากรเพียงร้อยละ 11.9 เท่านั้นซึ่งส่วนใหญ่เป็นวัยผู้ใหญ่ที่นิยมดื่มคนเดียว ผู้ดื่มร้อยละ 91.4 นิยมดื่มในช่วงตอนเย็นและค่ำ และหลังเลิกงาน อย่างไรก็ตาม มีประชากรร้อยละ 3.6 ที่ดื่มก่อนไปทำงานตอนเช้า หรือดื่มก่อนหรือระหว่างกินอาหารกลางวัน ซึ่งเป็นเวลาที่ไม่ควรดื่มสุรานัก นอกจากนี้ จะเห็นว่าผู้ดื่มปัจจุบันถึงร้อยละ 37.2 รายงานว่ามักดื่มโดยไม่เลือกโอกาส โดยผู้ชายให้คำตอบนี้มากที่สุด ในขณะที่ผู้หญิงโดยเฉพาะวัยรุ่นให้คำตอบว่าดื่มในงานฉลองต่างๆ ที่มีความสุข หรืองานเทศกาลต่างๆ เช่นงานปีใหม่ สงกรานต์มากที่สุด แหล่งที่มาของเครื่องดื่มสุราที่ประชากรให้คำตอบเป็นอันดับสูงสุดคือ ซื้อจากร้านซุปเปอร์มาร์เก็ตหรือร้านของชำ รองลงมาคือจากร้านที่ขายสุราโดยเฉพาะ แม้กระทั่งในกลุ่มวัยรุ่นซึ่งไม่น่าจะซื้อหาสุราจากร้านเหล้านี้ได้ตามกฎหมาย แสดงว่าร้านประเภทซุปเปอร์มาร์เก็ตหรือร้านสะดวกซื้อน่าจะเป็นแหล่งขายสุราที่สะดวกที่สุด คนจึงนิยมซื้อหาจากสถานที่แบบนี้ (ตารางที่ 3.13)

ตารางที่ 3.13 แบบแผนการดื่มสุราจำแนกตามเพศและอายุ

	ชาย				หญิง				รวม
	12-19 ปี	*20-24 ปี*	*25-44 ปี*	*45-65 ปี*	*12-19 ปี*	*20-24 ปี*	*25-44 ปี*	*45-65 ปี*	
จำนวนคน	585,656	845,126	4,743,786	3,845,487	274,698	267,228	1,625,862	1,038,367	13,226,209
สถานที่ดื่มประจำ									
บ้านของตัวเอง	(26.7)	(27.8)	(39.0)	(40.9)	(30.2)	(30.4)	(35.4)	(42.4)	(37.7)
บ้านเพื่อน/ญาติ	(47.7)	(39.8)	(25.9)	(19.6)	(39.6)	(30.3)	(18.2)	(14.9)	(24.5)
ที่ทำงาน	(4.1)	(3.3)	(6.7)	(4.7)	(0.7)	(0.3)	(2.9)	(2.7)	(4.7)
ร้านอาหาร /ภัตตาคาร/ คาราโอเกะ	(4.8)	(7.4)	(7.1)	(4.3)	(8.3)	(12.4)	(8.9)	(2.6)	(6.2)
ผับ/บาร์/ดิสโก้เทค	(1.6)	(8.6)	(1.2)	(0.0)	(1.7)	(13.1)	(4.1)	-	(1.9)
ซุ้มเหล้า/ยาดอง	(.4)	(1.0)	(2.6)	(3.1)	-	-	(0.1)	(0.4)	(2.0)
งานเลี้ยง	(8.2)	(7.1)	(11.5)	(16.9)	(15.0)	(10.1)	(28.2)	(31.7)	(16.3)
ร้านขายของชำ/ ร้านขายเหล้า	(2.0)	(3.4)	(4.7)	(8.8)	-	(0.9)	(.8)	(2.5)	(4.9)
อื่นๆ (โรงเรียน วัด รถเคลื่อนที่ ร้านน้ำชา)	(3.5)	(1.4)	(0.4)	(0.9)	(2.1)	(0.0)	(0.4)	(1.7)	(0.9)

ตารางที่ 3.13 (ต่อ)

	ชาย				หญิง				รวม
	12-19 ปี	*20-24 ปี*	*25-44 ปี*	*45-65 ปี*	*12-19 ปี*	*20-24 ปี*	*25-44 ปี*	*45-65 ปี*	
ดื่มกับใคร									
ดื่มคนเดียว	(1.6)	(2.0)	(11.6)	(19.8)	(1.4)	(1.4)	(5.2)	(14.2)	(11.9)
ดื่มกับเพื่อน/เข้าสังคม/ญาติ	(97.7)	(97.6)	(87.5)	(79.2)	(98.3)	(95.7)	(92.9)	(84.6)	(87.0)
เวลาที่มักดื่ม									
ก่อนทำงานตอนเช้า	(1.0)	(0.4)	(0.5)	(2.2)	(0.3)	-	(1.6)	(2.3)	(1.3)
ก่อนอาหารกลางวัน	(1.4)	-	(0.2)	(1.5)	(1.5)	(1.4)	(1.6)	(1.6)	(0.9)
ระหว่างอาหารกลางวัน	(1.5)	(0.3)	(0.7)	(0.9)	(8.4)	(3.5)	(2.3)	(3.2)	(1.4)
หลังเลิกงาน	(7.7)	(19.6)	(25.4)	(20.6)	(2.4)	(8.4)	(10.4)	(6.6)	(18.7)
ตอนเย็น/ค่ำ	(79.6)	(77.6)	(68.4)	(70.3)	(82.5)	(79.6)	(78.8)	(79.7)	(72.7)
ก่อนนอน	(0.9)	-	(0.3)	(0.2)	-	(0.9)	(0.7)	(0.2)	(0.3)
โอกาสที่ดื่ม									
เมื่อเข้าสังคม	(9.9)	(13.1)	(16.6)	(18.5)	(5.8)	(12.0)	(18.8)	(21.5)	(17.0)
งานฉลองต่างๆ /มีความสุข	(34.2)	(28.6)	(17.6)	(17.5)	(31.8)	(32.1)	(26.1)	(22.3)	(21.0)
ไม่เลือกโอกาส	(32.8)	(37.8)	(44.2)	(43.2)	(15.5)	(16.3)	(18.7)	(25.6)	(37.2)
ไม่สบายใจ	(0.5)	(1.6)	(0.6)	(0.8)	(0.6)	(1.6)	(0.8)	(0.3)	(0.7)
เทศกาลต่างๆ เช่น ปีใหม่ สงกรานต์	(20.0)	(17.2)	(17.8)	(17.3)	(39.7)	(33.5)	(31.3)	(25.8)	(20.8)
แหล่งที่มาของสุรา									
ผลิตเอง	-	-	(1.5)	(1.4)	-	(0.2)	(1.1)	(0.5)	(1.1)
เพื่อนบ้านที่ผลิตเอง	-	(3.6)	(3.1)	(4.1)	(3.0)	(1.7)	(1.8)	(2.0)	(3.0)
ร้านขายสุราโดยเฉพาะ	(24.3)	(28.6)	(27.9)	(28.0)	(28.2)	(20.7)	(16.8)	(16.1)	(25.4)
ซุปเปอร์มาร์เก็ต/ร้านของชำ	(83.7)	(79.7)	(79.7)	(74.8)	(71.5)	(68.5)	(67.7)	(69.3)	(75.8)
ซื้อของหนีภาษี	(0.8)	(0.7)	(0.3)	(0.4)	(0.4)	-	(0.3)	(0.6)	(0.4)
สั่งจากร้านอาหารหรือสถานที่ไปดื่ม	(16.4)	(24.6)	(23.1)	(18.7)	(16.6)	(24.3)	(18.3)	(9.6)	(19.9)
ได้มาฟรี	(28.3)	(18.5)	(20.7)	(25.7)	(29.3)	(25.2)	(40.2)	(46.2)	(27.0)

(คิดร้อยละจากจำนวนคนในกลุ่มอายุและเพศนั้นที่ดื่มสุรา ภายใน 1 ปีที่ผ่านมาเท่านั้น ไม่รวมคนที่ไม่เคยดื่ม หรือหยุดดื่มมากกว่า 1ปี – ร้อยละตามคอลัมภ์)

ความผิดปกติจากการดื่มสุรา (Alcohol-use disorders)

ก. ความชุกของความผิดปกติจากการดื่มสุรา (Prevalence of alcohol-use disorders)

ตารางที่ 3.14 แสดงจำนวนประมาณการของประชากรไทยในแต่ละช่วงอายุและเพศที่มีความผิดปกติจากการดื่มสุราจำแนกตามคะแนนของแบบคัดกรอง Alcohol Use Disorders Identification Test (AUDIT) โดยรวม ในระยะเวลา 12 เดือนที่ผ่านมา ประชากรไทยอายุ 12-65 ปีจำนวน 3,091.828 คน หรือร้อยละ 23.4 จัดได้ว่าเป็นผู้มีความเสี่ยงระดับปานกลางจากการดื่มสุรา หรือเป็นผู้ดื่มแบบเสี่ยง (hazardous drinker) นอกจากนั้นประชากร 427,779 คนหรือร้อยละ 3.2 จัดได้ว่าเป็นผู้ดื่มสุราแบบอันตราย (harmful drinker) และอีก 260,705 คนหรือร้อยละ 2.0 เป็นผู้ดื่มแบบอันตรายมากหรืออาจจะมีภาวะเสพติดแอลกอฮอล์ก็ได้ (alcohol dependence)

อัตราความชุกของภาวะผิดปกติจากการดื่มสุราทั้งสามระดับในประชากรชายสูงกว่าในประชากรหญิงมากถึงประมาณ 3 เท่า โดยในกลุ่มประชากรชายความชุกสูงสุดในกลุ่มอายุ 25-44 ปี และ 20-24 ปี เป็นผู้มีความเสี่ยงระดับปานกลาง โดยรวมแล้วสูงถึง ร้อยละ 31 และ 29 ของประชากรชายทั้งหมดในแต่ละกลุ่มอายุนี้ ส่วนความชุกในกลุ่มประชากรชายวัยผู้ใหญ่ตอนปลายและสูงอายุมีค่าต่ำที่สุด คือ ร้อยละ 24.9 เป็นที่น่าสังเกตว่าในประชากรผู้หญิง ความชุกของภาวะความผิดปกติจากการดื่มสุรารวม 3 ระดับสูงที่สุดในกลุ่มประชากรหญิงวัยรุ่นหรือผู้ใหญ่ตอนต้น (อายุ 12-19 ปี) ซึ่งเท่ากับร้อยละ 13.2 และในประชากรกลุ่มนี้มีจำนวน 922 คน ที่มีความเสี่ยงระดับอันตรายมากซึ่งอาจจัดได้ว่าเป็นผู้ติดแอลกอฮอล์

ตารางที่ 3.14 จำนวนและร้อยละของความผิดปกติจากการดื่มสุราจำแนกตามเพศและกลุ่มอายุ -จำนวน (ร้อยละ)

	อายุ 12-19 ปี	อายุ 20-24 ปี	อายุ 25-44 ปี	อายุ 45-65 ปี	รวม
ชาย	585,656	845,126	4,743,786	3,845,487	10,020,055
เสี่ยงน้อย	385,957 (66.0)	558,119 (66.2)	2,920,271 (62.3)	2,668,299 (69.7)	6,532,645 (65.7)
เสี่ยงปานกลาง	154,960 (26.5)	242,660 (28.8)	1,434,263 (30.6)	954,479 (24.9)	2,786,362 (28.0)
เสี่ยงมาก	26,427 (4.5)	23,843 (2.8)	200,937 (4.3)	135,224 (3.5)	386,431 (3.9)
อันตราย เสพติด	17,798 (3.0)	18,417 (2.2)	129,218 (2.8)	68,314 (1.8)	233,747 (2.4)
จำนวนที่ตอบ	585,143	843,039	4,684,689	3,826,315	9,939,186
หญิง	274,698	267,228	1,625,862	1,038,367	3,206,155
เสี่ยงน้อย	231,407 (84.2)	223,611 (83.8)	1,455,472 (90.2)	897,805 (87.4)	2,808,296 (88.3)
เสี่ยงปานกลาง	36,231 (13.2)	32,939 (12.3)	129,816 (8.0)	106,480 (10.4)	305,466 (9.6)
เสี่ยงมาก	6,069 (2.2)	3,783 (1.4)	16,689 (1.0)	14,807 (1.4)	41,348 (1.3)
อันตราย เสพติด	992 (0.4)	6,419 (2.4)	11,976 (0.7)	7,570 (0.7)	26,958 (0.8)
จำนวนที่ตอบ	274,698	266,753	1,613,953	1,026,663	3,182,067

(คิดร้อยละจากจำนวนประชากรทั้งหมดในกลุ่มอายุและเพศนั้นที่ดื่มสุราภายใน 12 เดือนที่ผ่านมา)

เมื่อจำแนกตามภูมิภาคที่อยู่อาศัย ในระยะเวลา 12 เดือนที่ผ่านมา ในกลุ่มประชากรชายทั้งหมด ประชากรชายกรุงเทพฯ จะมีความชุกของภาวะความผิดปกติจากการดื่มสุราสูงที่สุด โดยอัตรารวมทั้ง 3 ระดับเท่ากับร้อยละ 47.2 รองลงมาได้แก่ ประชากรชายภาคเหนือซึ่งอัตรารวมทั้ง 3 ระดับ ร้อยละ 44 ซึ่งแสดงว่านอกจากประชากรชายในกรุงเทพฯ และภาคเหนือจะมีอัตราการดื่มสุรา ในปัจจุบันสูงที่สุดแล้วดังแสดงในตารางที่ 3.15 ในตอนต้น ในกลุ่มผู้ที่ดื่มสุรานี้ก็ยังเป็นผู้ที่ดื่มแบบมีปัญหา หรือมีความเสี่ยงที่จะเกิดภาวะความผิดปกติจากการดื่มสุราสูงที่สุดอีกด้วย ส่วนในประชากรหญิง อัตราของความผิดปกติจากการดื่มสุรา สูงที่สุดอยู่ที่กรุงเทพฯ และภาคเหนือเช่นกัน สำหรับผู้หญิงในภาคใต้ เนื่องจากมีจำนวนผู้ที่เคยดื่มสุราน้อยมาก คือประมาณร้อยละ 4 ของประชากรหญิงทั้งหมด อัตราความชุกของภาวะความผิดปกติจากการดื่มสุรา จึงต่ำไปด้วย คิดเป็นร้อยละ 6.2 ของประชากรหญิงทั้งหมดในภาคใต้เท่านั้น

ตารางที่ 3.15 จำนวนและร้อยละของความผิดปกติจากการดื่มสุราจำแนกตามภูมิภาค –จำนวน (ร้อยละ)

	กรุงเทพฯ	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ตะวันออก/เหนือ	ภาคใต้
ชาย	1,093,504	2,436,223	1,915,660	3,521,299	972,500
เสี่ยงน้อย	577,730(52.8)	1,540,195(63.2)	1,071,625(55.9)	2,521,176(71.6)	821,919(84.5)
เสี่ยงปานกลาง	393,613(36.0)	724,872(29.8)	690,166(36.0)	844,532(24.0)	133,179(13.7)
เสี่ยงมาก	85,965(7.9)	112,348(4.6)	92,193(4.8)	80,914(2.3)	15,011(1.5)
อันตราย เสพติด	36,195(3.3)	58,809(2.4)	61,676(3.2)	74,677(2.1)	2,391(0.2)
หญิง	614204.2544	725,863	832,557	960,475	48,969
เสี่ยงน้อย	514,782(83.8)	634,002(87.3)	749,588(90.0)	863,973(90.0)	45,950(93.8)
เสี่ยงปานกลาง	87,560(14.3)	70,450(9.7)	77,588(9.3)	66,849(7.0)	3,019(6.2)
เสี่ยงมาก	6,155(1.0)	14,907(2.1)	1,891(0.2)	18,395(1.9)	- -
อันตราย เสพติด	5,708(0.9)	6,504(0.9)	3,489(0.4)	11,258(1.2)	- -

(คิดร้อยละจากจำนวนประชากรทั้งหมดในภูมิภาคนั้นจำแนกตามเพศที่ดื่มสุราภายใน 12 เดือนที่ผ่านมา)

ข. ปริมาณและความถี่ของการดื่มสุรา ในผู้ที่มีความผิดปกติจากการดื่มสุรา

ปริมาณแอลกอฮอล์ที่ดื่มเฉลี่ยต่อวันจะแปรผันตามความรุนแรงของภาวะความผิดปกติจากการดื่มสุรา ในผู้ที่มีความเสี่ยงระดับอันตราย- ติดแอลกอฮอล์ (คะแนน AUDIT ≥20) โดยเฉลี่ยแล้วจะดื่มปริมาณมากที่สุดต่อวัน และคนกลุ่มนี้ก็ยังมีจำนวนวันที่ดื่มหนักต่อปีสูงสุดอีกด้วย หากพิจารณาเฉพาะปริมาณเฉลี่ยต่อวัน (Average daily drinking) จะเห็นว่าค่าที่ได้สอดคล้องกับระดับที่ใช้แบ่งความรุนแรงของภาวะความผิดปกติจากการดื่มสุรา คือ ผู้ชายที่ดื่มแบบเสี่ยงน้อย (คะแนน 0-7) โดยเฉลี่ยแล้วดื่มวันละ 16.95 กรัม หรือประมาณ 1.7 หน่วยมาตรฐาน ผู้ชายที่ดื่มแบบเสี่ยงปานกลาง (hazardous drinker) ดื่มโดยเฉลี่ย 5 หน่วยมาตรฐานต่อวัน ส่วนผู้ที่ดื่มแบบเสี่ยงมาก (harmful drinkers) ดื่มประมาณ

15 หน่วยต่อวัน ซึ่งน้อยกว่าผู้ดื่มแบบอันตรายหรือติดสุราเพียงเล็กน้อย แสดงว่าการแบ่งระดับความเสี่ยงจากการดื่มสุราทั้งสองวิธีมีความสอดคล้องกัน

แต่ถ้าพิจารณาตามปริมาณแอลกอฮอล์ต่อวันที่ดื่มเท่านั้น (Drinking intensity) จะเห็นว่าผู้ชายที่จากคะแนน AUDIT จัดว่าเป็นผู้มีความเสี่ยงน้อย (คะแนน AUDIT 0-7) จำนวนครึ่งหนึ่งดื่มตั้งแต่ 41.24 กรัมขึ้นไปในวันที่ดื่ม ซึ่งเป็นระดับการดื่มที่เข้าข่ายเสี่ยงปานกลาง (hazardous drinker) โดยอิงตามปริมาณแอลกอฮอล์ที่ดื่ม และผู้หญิงในกลุ่มนี้ครึ่งหนึ่งก็ดื่มตั้งแต่ 24.98 กรัมขึ้นไป ซึ่งก็จัดว่าเป็นระดับการดื่มแบบเสี่ยงปานกลางในผู้หญิงเช่นกัน ข้อเท็จจริงเหล่านี้จึงแสดงถึงความไม่สอดคล้องกันระหว่างการแบ่งระดับความเสี่ยงของการดื่มสุราจากการใช้แบบคัดกรองและการถามปริมาณการดื่มโดยตรง

ตารางที่ 3.16 ปริมาณและความถี่ของการดื่มสุรา ในผู้ที่มีความผิดปกติจากการดื่มสุรา จำแนกตามเพศและอายุ

	ชาย				หญิง			
คะแนน AUDIT	0-7	8-15	16-19	≥20	0-7	8-15	16-19	≥20
จำนวนคน	6,532,645	2,786,362	386,431	233,747	2,808,296	305,466	41,348	26,958
ปริมาณแอลกอฮอล์เฉลี่ยต่อวัน (กรัม/วัน) Average daily consumption: gm/day								
ค่าเฉลี่ย	16.53	49.17	118.66	154.68	6.12	39.39	90.11	102.26
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	41.03	76.93	129.06	183.04	19.45	73.38	112.60	85.63
มัธยฐาน	5.42	25.38	77.28	94.90	1.08	16.27	47.28	87.56
ค่าน้อยที่สุด	0.02	0.04	1.17	2.35	0.01	0.04	0.39	1.62
ค่ามากที่สุด	802.72	905.61	786.08	794.44	594.24	474.50	441.89	550.74
ปริมาณแอลกอฮอล์เฉลี่ยต่อวันที่ดื่ม (กรัม/วันที่ดื่ม) Average drinking intensity: gm/drinking day								
ค่าเฉลี่ย	65.26	114.73	157.88	190.91	44.36	106.99	107.91	153.43
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	85.43	144.53	117.44	196.34	63.09	158.11	127.65	92.56
มัธยฐาน	41.15	74.63	120.54	127.97	24.98	58.15	67.73	180.80
ค่าน้อยที่สุด	0.32	0.79	1.14	7.95	0.18	7.42	13.08	20.97
ค่ามากที่สุด	1,110.20	1,332.24	627.96	1,283.60	895.93	1,188.69	592.98	550.74

ตารางที่ 3.16 (ต่อ)

	ชาย				หญิง			
คะแนน AUDIT	0-7	8-15	16-19	≥20	0-7	8-15	16-19	≥20
จำนวนคน	6,532,645	2,786,362	386,431	233,747	2,808,296	305,466	41,348	26,958
จำนวนวันที่ดื่มหนักต่อปี Frequency of binge drinking per year								
ค่าเฉลี่ย	4.98	11.29	17.46	28.82	3.25	6.05	22.09	28.89
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	6.99	17.27	22.25	35.09	4.73	12.73	24.24	35.40
มัธยฐาน	2	5	9	10	2	3	4	7
ค่าน้อยที่สุด	1	1	1	1	1	1	1	2
ค่ามากที่สุด	99	150	100	99	70	100	100	99

(คิดค่าเฉลี่ยจากจำนวนคนที่ได้คะแนน AUDIT ระดับต่างๆ จำแนกเพศเท่านั้น)

อย่างไรก็ตาม เมื่อดูความถี่ของการดื่มสุราต่อปีในผู้ที่ได้คะแนน AUDIT ระดับต่างๆ (ตารางที่ 3.17) จะเห็นว่ากลุ่มที่ได้คะแนน AUDIT สูงมีอัตราการดื่มอย่างน้อยหนึ่งวันต่อสัปดาห์สูงกว่ากลุ่มที่ได้คะแนนน้อย โดยผู้ชายที่ได้คะแนน AUDIT ≥20 ถึงร้อยละ 45 ดื่มสุราทุกวัน ในขณะที่ผู้ที่ได้คะแนน 0-7 เพียงร้อยละ 6.5 เท่านั้นที่ดื่มทุกวัน

ตารางที่ 3.17 ความถี่ของการดื่มสุรา ในผู้ที่มีความผิดปกติจากการดื่มสุรา แยกตามเพศและอายุ (ร้อยละ)

	ชาย				หญิง			
คะแนน AUDIT	0-7	8-15	16-19	≥20	0-7	8-15	16-19	≥20
1 วันต่อปี	(0.6)	(0.1)			(5.1)	(0.9)		
2-3 วันต่อปี	(3.4)	(0.3)			(11.8)	(4.3)		
4-6 วันต่อปี	(5.5)	(0.8)	(1.0)		(12.9)	(2.2)	(1.0)	(3.7)
7-11 วันต่อปี	(8.4)	(2.5)	(1.6)	(6.2)	(15.6)	(11.7)	(3.8)	
1 วันต่อเดือน	(8.5)	(2.8)	(1.0)	(0.5)	(12.5)	(3.5)		
2-3 วันต่อเดือน	(25.8)	(17.3)	(7.6)	(2.1)	(18.8)	(17.5)	(3.7)	
1-2 วันต่อสัปดาห์	(25.6)	(25.7)	(12.1)	(14.0)	(13.8)	(23.2)	(3.8)	(23.8)
3-4 วันต่อสัปดาห์	(11.7)	(20.7)	(20.5)	(13.8)	(5.3)	(16.3)	(13.3)	(4.7)
5-6 วันต่อสัปดาห์	(4.1)	(10.4)	(17.2)	(18.0)	(1.3)	(4.1)	(19.4)	(34.7)
ทุกวัน	(6.5)	(19.4)	(38.9)	(45.4)	(2.9)	(16.4)	(55.0)	(33.1)

ปัญหาและผลกระทบจากการดื่มสุรา (Alcohol-related problems and consequences)

ประชากรชายมีอัตราการมีปัญหาและผลกระทบจากการดื่มสุราทุกๆ ข้อสูงกว่าประชากรหญิง ปัญหา/ผลกระทบที่มีอัตราการตอบสูงสุดหรือต่ำสุดในเพศชายและในเพศหญิงคล้ายคลึงกัน โดยปัญหาที่มีการตอบสูงสุดในเพศชาย ได้แก่ การเคยรู้สึกผิดหรือเสียใจหลังดื่มสุรา (ร้อยละ 15.7) และปัญหาการเงิน (ร้อยละ 15.3) รองลงมาได้แก่ ปัญหาทางสุขภาพร่างกาย (ร้อยละ 13.5) ในเพศหญิงได้แก่ ปัญหาทางสุขภาพร่างกาย (ร้อยละ 9.6) รองลงมาได้แก่ การเคยรู้สึกผิดหรือเสียใจหลังดื่มสุรา (ร้อยละ 9.0) ส่วนปัญหา/ผลกระทบที่พบน้อยที่สุดทั้งในผู้ชายและผู้หญิงได้แก่ การเคยตกงานหรือเกือบออกจากงาน (ร้อยละ 1.8 ในผู้ชาย และร้อยละ 0.3 ในผู้หญิง) และปัญหาทางกฎหมายจากการดื่มสุรา (ร้อยละ 1.8 ในผู้ชายและร้อยละ 0.6 ในผู้หญิง) เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มอายุสำหรับคำตอบในข้อเดียวกัน จะเห็นว่าในประชากรชายกลุ่มอายุ 12-24 ปีมีปัญหาในด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนฝูงหรือชีวิตสังคม การทะเลาะวิวาทหลังดื่มสุรา ปัญหาการเงิน ผลเสียต่อการทำงาน การเรียนหรือโอกาสที่จะได้งานทำมากกว่าประชากรชายกลุ่มอายุอื่นอย่างชัดเจน ในขณะที่ประชากรหญิงกลุ่มอายุ 12-24 ปีก็มีอัตราการมีปัญหาการเงิน และการทะเลาะวิวาทหลังดื่มสุราสูงกว่าประชากรหญิงกลุ่มอายุอื่นเช่นกัน และประชากรกลุ่มอายุ 45-65 ปีทั้งชายและหญิงมีอัตราการตอบยอมรับต่อปัญหา/ผลกระทบแต่ละข้อต่ำที่สุด (ตารางที่ 3.18)

เมื่อรวมจำนวนข้อที่ตอบยอมรับเข้าด้วยกัน ประชากรชายร้อยละ 18.3 มีปัญหา/ผลกระทบ 1-2 ข้อ และอีกร้อยละ 19.2 มีตั้งแต่ 3 ข้อขึ้นไป โดยประชากรกลุ่มอายุ 12-24 ปีมีอัตราการมีปัญหา/ผลกระทบอย่างน้อย 1 ข้อสูงที่สุดและสูงกว่าอัตราในประชากรกลุ่มอายุ 25-44 ปีเล็กน้อย (ตารางที่ 3.19) นอกจากนี้เมื่อจำแนกตามภูมิภาค คนกรุงเทพฯ ทั้งชายและหญิงมีอัตราการมีปัญหา/ผลกระทบอย่างน้อย 1 ข้อสูงที่สุด รวมทั้งยังมีอัตราการมีปัญหา/ผลกระทบตั้งแต่ 3 ข้อขึ้นไปสูงที่สุดอีกด้วย ถึงร้อยละ 49.3 ในผู้ชายและร้อยละ 13 ในผู้หญิง แสดงว่าคนกรุงเทพฯ ที่ดื่มสุราส่วนใหญ่จะมีปัญหาจาการดื่มสุราอย่างน้อย 1 ข้อด้วย สำหรับในภูมิภาค อัตราการมีปัญหาสูงสุดในทั้งชายและหญิงอยู่ที่ภาคเหนือ

เมื่อดูความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนข้อของการมีปัญหา/ผลกระทบจากการดื่มกับความรุนแรงของภาวะความผิดปกติจากการดื่มสุราซึ่งจำแนกโดยคะแนน AUDIT ตารางที่ 3.20 และ 3.21 จะเห็นว่ามีความสัมพันธ์แบบ dose-response relationship นั่นคือ ผู้ที่ดื่มแบบอันตรายมากจนอาจจะติดแอลกอฮอล์ (alcohol dependents) มีอัตราการมีปัญหา/ผลกระทบ 3 ข้อขึ้นไปสูงกว่าผู้ที่ดื่มแบบอันตราย (harmful drinkers) ซึ่งผู้ที่ดื่มแบบนี้ก็มีอัตราการมีปัญหาสูงกว่าผู้ที่ดื่มแบบเสี่ยง (hazardous drinkers) หรือผู้ที่เสี่ยงน้อยมาก (low risk drinkers) เช่นกัน

ตารางที่ 3.18 อัตราการตอบยอมรับต่อคำถามเรื่องปัญหาและผลกระทบจากการดื่มสุรารายข้อ (ร้อยละ)

	12-19 ปี	20-24 ปี	25-44 ปี	45-65 ปี	รวม
ชาย	585,656	845,126	4,743,786	3,845,487	10,020,055
1. ผลเสียต่อชีวิตสมรส หรือความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับคนรักของคุณ	(3.6)	(6.2)	(15.6)	(14.6)	(13.7)
2. ผลเสียต่อความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัว รวมทั้งลูกของคุณ	(11.0)	(9.6)	(14.9)	(13.7)	(13.8)
3. ผลเสียต่อความสัมพันธ์กับเพื่อนฝูงหรือชีวิตสังคม	(10.4)	(9.3)	(7.2)	(5.6)	(6.9)
4. คุณเคยทะเลาะวิวาทขณะดื่มสุรา	(26.1)	(23.4)	(15.5)	(6.6)	(13.4)
5. คุณเคยมีปัญหาทางกฎหมายเนื่องจากการขับรถหลังดื่มสุรา	(4.3)	(4.9)	(3.9)	(2.0)	(3.3)
6. ผลเสียต่อการทำงาน การเรียน หรือโอกาสที่จะได้งานทำของคุณ	(18.2)	(18.6)	(15.8)	(13.9)	(15.5)
7. ผลเสียต่อการทำงานบ้านของคุณ	(10.3)	(10.5)	(12.1)	(12.0)	(11.8)
8. ปัญหาทางการเงินต่อคุณ	(19.1)	(24.1)	(20.7)	(15.1)	(18.8)
9. คุณเคยมีปัญหาทางสุขภาพร่างกายที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุรา	(9.2)	(14.6)	(18.3)	(15.8)	(16.5)
10. คุณเคยรู้สึกผิด หรือเสียใจหลังดื่มสุรา	(18.6)	(23.0)	(21.3)	(15.7)	(19.2)
11. คุณเคยมีปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุรา	(2.2)	(3.3)	(2.5)	(1.5)	(2.2)
12. คุณเคยตกงานหรือเกือบออกจากงานเนื่องจากการดื่มสุรา	(1.1)	(2.3)	(2.4)	(2.1)	(2.2)
13. คู่ครองของคุณเคยบอกว่าจะเลิกกับคุณเพราะการดื่มสุรา ของคุณ	(2.1)	(4.3)	(9.8)	(8.3)	(8.3)
14. คุณเคยรู้สึกไม่พอใจเพราะมีคนวิจารณ์คุณเกี่ยวกับการดื่มสุราของคุณ	(11.3)	(13.8)	(13.3)	(9.7)	(11.8)

(คิดร้อยละจากจำนวนประชากรกลุ่มอายุและเพศนั้นที่ดื่มสุรา ภายใน 1 ปีที่ผ่านมาเท่านั้น ไม่รวมผู้ที่ไม่ดื่มหรือหยุดดื่มไป >1 ปี)

ตารางที่ 3.18 (ต่อ)

	12-19 ปี	20-24 ปี	25-44 ปี	45-65 ปี	รวม
หญิง	274,698	267,228	1,625,862	1,038,367	3,206,155
1. ผลเสียต่อชีวิตสมรส หรือความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับคนรักของคุณ	(1.7)	(10.9)	(7.7)	(7.3)	(7.3)
2. ผลเสียต่อความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัว รวมทั้งลูกของคุณ	(6.3)	(8.8)	(8.6)	(7.6)	(8.1)
3. ผลเสียต่อความสัมพันธ์กับเพื่อนฝูงหรือชีวิตสังคม	(3.9)	(1.2)	(3.4)	(2.4)	(2.9)
4. คุณเคยทะเลาะวิวาทขณะดื่มสุรา	(8.2)	(9.3)	(5.3)	(2.1)	(4.9)
5. คุณเคยมีปัญหาทางกฎหมายเนื่องจากการขับรถหลังดื่มสุรา	(2.7)	-	(1.2)	(0.0)	(0.9)
6.ผลเสียต่อการทำงาน การเรียน หรือโอกาสที่จะได้งานทำของคุณ	(9.8)	(11.2)	(5.7)	(3.5)	(5.8)
7. ผลเสียต่อการทำงานบ้านของคุณ	(4.2)	(7.9)	(6.9)	(5.6)	(6.3)
8. ปัญหาทางการเงินต่อคุณ	(14.4)	(14.1)	(10.6)	(7.6)	(10.3)
9. คุณเคยมีปัญหาทางสุขภาพร่างกายที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุรา	(9.3)	(12.4)	(16.4)	(12.9)	(14.3)
10. คุณเคยรู้สึกผิด หรือเสียใจหลังดื่มสุรา	(17.5)	(13.8)	(13.9)	(11.3)	(13.3)
11. คุณเคยมีปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดื่มสุรา	(1.2)	(1.3)	(1.1)	(0.3)	(0.8)
12. คุณเคยตกงานหรือเกือบออกจากงานเนื่องจากการดื่มสุรา	-	(0.2)	(0.7)	(0.3)	(0.5)
13. คู่ครองของคุณเคยบอกว่าจะเลิกกับคุณเพราะการดื่มสุรา ของคุณ	(1.3)	(2.0)	(3.0)	(2.8)	(2.7)
14. คุณเคยรู้สึกไม่พอใจเพราะมีคนวิจารณ์คุณเกี่ยวกับการดื่มสุราของคุณ	(11.9)	(11.7)	(7.1)	(8.9)	(8.5)

(คิดร้อยละจากจำนวนประชากรกลุ่มอายุและเพศนั้นที่ดื่มสุรา ภายใน 1 ปีที่ผ่านมาเท่านั้น ไม่รวมผู้ที่ไม่ดื่มหรือหยุดดื่มไป >1 ปี)

ตารางที่ 3.19 จำนวนคนและร้อยละของคนที่มีผลกระทบจากการดื่มสุรา จำแนกตามอายุและเพศ -จำนวน (ร้อยละ)

	อายุ 12-19 ปี	อายุ 20-24 ปี	อายุ 25-44 ปี	อายุ 45-65 ปี	รวม
ชาย	585,656	845,126	4,743,786	3,845,487	10,020,055
ไม่มีปัญหา/ผลกระทบเลย	1,682 (0.6)	2,432 (0.6)	19,714 (0.8)	28,952 (1.8)	52,781 (1.1)
มีผลกระทบ 1-2 ข้อ	136,993 (48.4)	220,002 (50.9)	1,104,222 (46.9)	789,577 (49.7)	2,250,793 (48.3)
มีผลกระทบ 3 ข้อขึ้นไป	144,299 (51.0)	209,893 (48.5)	1,229,011 (52.2)	769,691 (48.5)	2,352,894 (50.5)
จำนวนคนตอบ	282,974	432,327	2,352,947	1,588,220	4,656,468
หญิง	585,656	845,126	4,743,786	3,845,487	10,020,055
ไม่มีปัญหา/ผลกระทบเลย	733 (0.7)	2,491 (2.5)	3,033 (0.6)	2,389 (0.8)	8,646 (0.8)
มีผลกระทบ 1-2 ข้อ	68,743 (67.6)	55,039 (55.2)	327,801 (61.9)	183,314 (62.2)	634,898 (61.9)
มีผลกระทบ 3 ข้อขึ้นไป	32,143 (31.6)	42,219 (42.3)	199,083 (37.6)	108,939 (37.0)	382,384 (37.3)
จำนวนคนตอบ	101,620	99,750	529,917	294,641	1,025,927

(ร้อยละคิดจากจำนวนประชากรทั้งหมดในกลุ่มอายุและเพศนั้นที่ดื่มสุราภายใน 12 เดือนที่ผ่านมา)

ตารางที่ 3.20 จำนวนและร้อยละของคนที่มีผลกระทบจากการดื่มสุราจำแนกตามภูมิภาค –จำนวน (ร้อยละ)

	กรุงเทพฯ	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ตะวันออก/เหนือ	ภาคใต้
ชาย	1,097,729	2,442,054	1,916,249	3,567,555	996,467
ไม่มีปัญหา/ผลกระทบเลย	- -	12,477 (1.2)	4,768 (0.5)	30,081 (1.8)	5,454 (1.5)
มีผลกระทบ 1-2 ข้อ	268,603 (39.5)	487,778 (47.6)	506,969 (55.3)	745,368 (44.9)	242,076 (64.7)
มีผลกระทบ 3 ข้อขึ้นไป	411,920 (60.5)	524,325 (51.2)	404,511 (44.1)	885,319 (53.3)	126,819 (33.9)
จำนวนคนตอบ	680,523	1,024,581	916,247	1,660,768	374,350

ตารางที่ 3.20 (ต่อ)

	กรุงเทพฯ	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ตะวันออก/เหนือ	ภาคใต้
หญิง	618,046	728,565	832,557	971,151	55,836
ไม่มีปัญหา/ผลกระทบเลย	3,340 (1.2)	733 (0.4)	2,622 (0.9)	1,951 (0.8)	- -
มีผลกระทบ 1-2 ข้อ	149,005 (54.5)	124,850 (62.0)	220,681 (75.1)	133,316 (54.0)	7,046 (70.1)
มีผลกระทบ 3 ข้อขึ้นไป	121,291 (44.3)	75,819 (37.6)	70,576 (24.0)	111,692 (45.2)	3,005 (29.9)
จำนวนคนตอบ	273,636	201,403	293,879	246,959	10,051

(ร้อยละคิดจากจำนวนประชากรทั้งหมดในภูมิภาคนั้นแยกตามเพศที่ดื่มสุราภายใน 12 เดือนที่ผ่านมา)

ตารางที่ 3.21 อัตราของคนที่มีปัญหา/ผลกระทบจากการดื่มสุราจำแนกตามระดับของคะแนน AUDIT –ร้อยละ

	ชาย				หญิง			
คะแนน AUDIT	0-7	8-15	16-19	>20	0-7	8-15	16-19	>20
จำนวนคน	6,532,645	2,786,362	386,431	233,747	2,808,296	305,466	41,348	26,958
ไม่มีปัญหา/ผลกระทบเลย	(1.9)	(0.6)	-	-	(0.8)	(1.4)		(0.8)
มีผลกระทบ 1-2 ข้อ	(65.6)	(38.4)	(25.6)	(8.5)	(71.1)	(46.3)	(14.3)	(61.9)
มีผลกระทบ 3 ข้อขึ้นไป	(32.5)	(60.9)	(74.4)	(91.5)	(28.1)	(52.4)	(85.7)	(37.3)
จำนวนคนตอบ	2,100,126	1,990,768	340,702	210,097	730,558	230,793	36,389	26,553

(ร้อยละคิดจากจำนวนคนที่ได้คะแนน AUDIT ระดับต่างๆ แยกเพศเท่านั้น)

บทที่ 4 สรุปผลการศึกษา

ประชากรไทยที่มีอายุตั้งแต่ 12 ปีถึง 65 ปีทั้งหมด ซึ่งมีประมาณ 46.3 ล้านคนนั้น ผลจากการสำรวจปรากฏว่า 29.4 ล้านคน หรือร้อยละ 63 ไม่เคยดื่มสุราเลยในชีวิต ประชากรไทยที่ไม่เคยดื่มสุรานี้ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย (ภาพที่ 4.1)

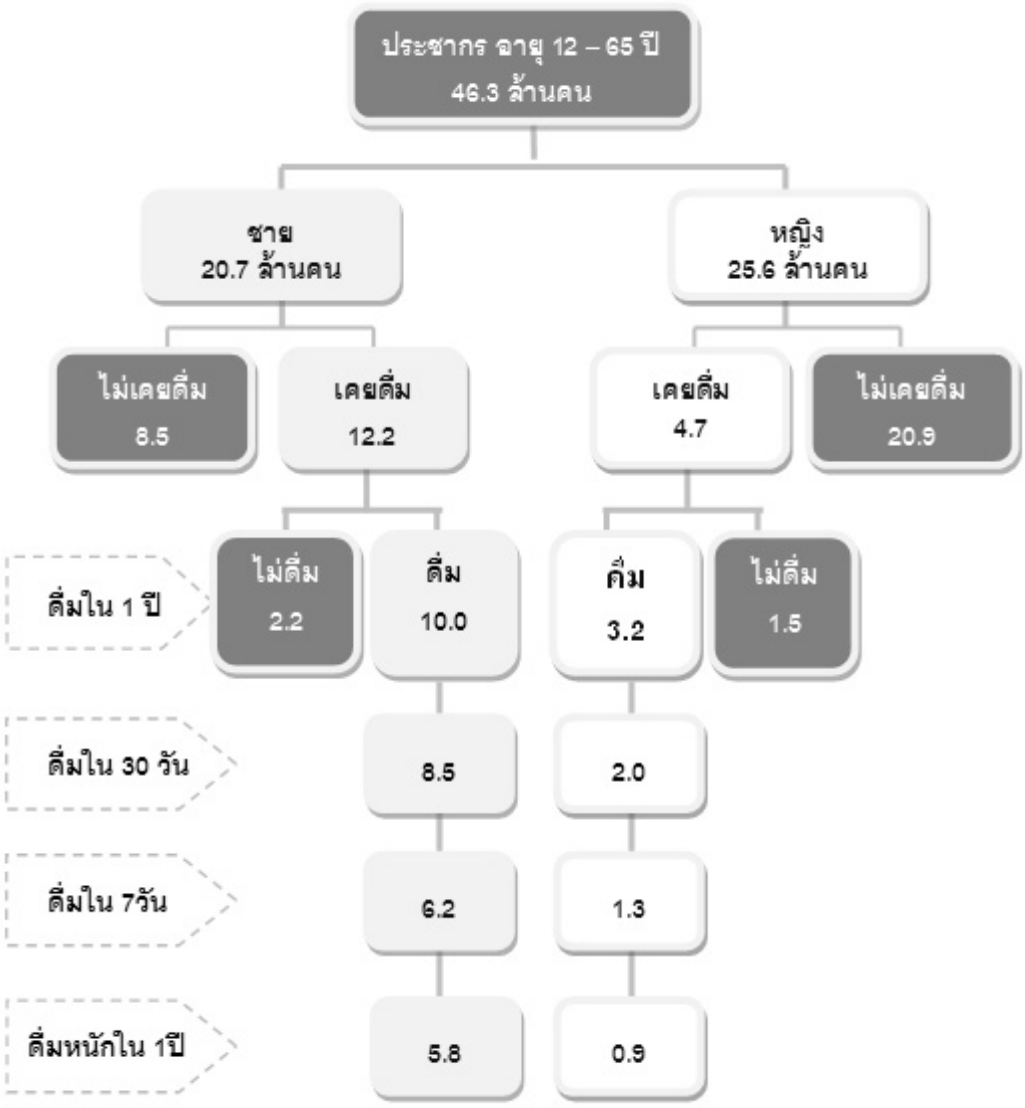

ภาพที่ 4.1 ประมาณการจำนวนประชากรที่เกี่ยวข้องกับการดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2550 (หน่วย : ล้านคน)

เป็นที่เข้าใจกันว่าผู้ที่ไม่เคยดื่มสุราส่วนใหญ่จะอยู่ในกลุ่มอายุ 12-24 ปี ซึ่งเป็นผู้ที่อายุยังน้อยไม่มีโอกาสหรือเหตุผลที่จะดื่มเช่นเดียวกับผู้ที่มีอายุสูงกว่า แต่ไม่อาจกล่าวว่าประชากรกลุ่มอายุนี้จะไม่ดื่มไปตลอดชีวิต อย่างไรก็ตาม การสำรวจครั้งนี้พบว่า มีผู้ที่เคยดื่มแล้วหยุดดื่มมานานกว่า 1 ปีประมาณ 3.7 ล้านคน หรือร้อยละ 7.9 ของประชากรอายุระหว่าง 12-65 ปีทั้งหมด และกลุ่มอายุที่หยุดดื่มสุรา มากที่สุด คือกลุ่มอายุ 45-65 ปี ซึ่งมากกว่ากลุ่มหนุ่มสาว 25-44 ถึง 2 เท่า แสดงให้เห็นค่อนข้างชัดเจนว่าประชากรไทยเมื่ออายุมากขึ้นมีโอกาสที่จะหยุดดื่มมากกว่าคนหนุ่มสาว

สำหรับผู้ที่ดื่มสุราอยู่ในปัจจุบัน คือผู้ที่ดื่มในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา มีอยู่ประมาณ 13.2 ล้านคน หรือ ร้อยละ 28.4 ของประชากรที่มีอายุ 12-65 ปีทั้งหมด และในจำนวนนี้มีผู้ที่ถูกจัดว่าเป็นผู้ดื่มในปัจจุบัน (current drinker) คือดื่มในช่วง 30 วันที่ผ่านมา ถึง 10.5 ล้านคน หรือร้อยละ 22.7 ของผู้ดื่มแอลกอฮอล์ที่มีอายุ 12-65 ปีทั้งหมด อาจกล่าวได้ว่าประชากรไทยมีอายุ 12-65 ปี มีจำนวนเกือบ 1 ใน 4 เป็นผู้ดื่มสุราปัจจุบัน หรือเป็น current drinker และผู้ที่ดื่มในปัจจุบันเหล่านี้มีทั้งผู้หญิงและผู้ชายที่มีอายุระหว่าง 25-44 ปีเป็นส่วนมาก อย่างไรก็ตามสถิติแสดงให้เห็นว่าผู้ชายมีอัตราของผู้ดื่มในปัจจุบัน สูงกว่าผู้หญิงถึงประมาณ 6 เท่า

การดื่มเบียร์มากกว่า 6 กระป๋องหรือดื่ม 3 ขวดใหญ่ หรือการดื่มเหล้ามากกว่า 5 แก้วหรือครึ่งแบน หรือดื่มไวน์มากกว่า 5 แก้วหรือครึ่งขวดต่อครั้ง (binge drinking) จึงนับว่าเป็นพฤติกรรมของการดื่มหนักมากนั้น ประชากรไทยที่มีอายุระหว่าง 12-65 ปี เหล่านี้มีมากถึง 6.7 ล้านคน หรือร้อยละ 14.5 บอกว่า เคยดื่มในลักษณะดังกล่าวในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา ซึ่งแน่นอนว่า ส่วนมากเป็นผู้ชายมากกว่าผู้หญิงและเป็นผู้ชายที่อายุระหว่าง 25-44 ปี อัตราส่วนผู้ที่ดื่มหนักมาก ใน 1 ปีเปรียบเทียบผู้ที่ดื่มสุรา ใน 1 ปีแล้วแสดงให้เห็นว่า ผู้ชายที่ดื่มในปัจจุบัน ส่วนใหญ่จะเป็นคนที่ดื่มหนักต่อครั้งที่ดื่มสุรา

ประสบการณ์ดื่มสุราในแต่ละภูมิภาค แสดงให้เห็นความแตกต่างอยู่บ้างถึงปัจจัยแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ประชากรในกรุงเทพฯ ทั้งชายและหญิงมีอัตราของผู้ที่ดื่มสุราใน 1 ปีสูงที่สุด (ชายร้อยละ 59.9 หญิงร้อยละ 25.3) น่าจะเป็นเพราะสภาพทางเศรษฐกิจและการเข้าถึงสุราหลากหลายรูปแบบของคนกรุงเทพฯเป็นเหตุผลหลัก ขณะที่ประชากรในภาคใต้ทั้งผู้หญิงและผู้ชายมีอัตราของผู้ดื่มสุราใน 1 ปีต่ำที่สุด (ชายร้อยละ 33.9 หญิงร้อยละ 2.0) ด้วยเหตุผลทางศาสนาและวัฒนธรรมของประชากรในภาคใต้ที่ส่วนหนึ่งนับถือศาสนาอิสลาม น่าจะเป็นเหตุผลสำคัญของการที่มีประชากรดื่มสุราน้อยสำหรับประชากรในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีอัตราการดื่มสุราไม่แตกต่างกัน แต่ที่น่าสังเกตคือ ผู้หญิงในภาคเหนือ มีอัตราการดื่มสุรา ใน 1 ปีสูงที่สุด (ไม่นับรวมกรุงเทพมหานคร) และไม่เฉพาะเท่านั้น อัตราส่วนผู้หญิงภาคเหนือที่ดื่มใน 30 วัน และดื่มใน 7 วันที่ผ่านมาก็สูงที่สุดสูงกว่าผู้หญิงในทุกภาคอีกด้วย

ถ้าเปรียบการดื่มสุราระหว่างคนในเมือง (ในเขตเทศบาล) กับคนนอกเมือง (นอกเขตเทศบาล) แล้วปรากฏว่าผู้ชายทั้งในเมืองและนอกเมือง ใน 1 ปีที่ผ่านมาไม่แตกต่างกันมากในทุกภูมิภาค นอกจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ผู้ชายในเมืองมีอัตราการดื่มสูงกว่าผู้ชายนอกเมือง ขณะที่ผู้หญิงมีอัตราการดื่มมากจะอยู่ในเมืองมากกว่าอยู่นอกเมือง อันหมายถึงว่าผู้หญิงในเขตเมืองนิยมดื่มสุรามากกว่าผู้หญิงนอกเมือง เนื่องจากผู้หญิงในเมืองมักเป็นผู้หญิงที่ทำงานนอกบ้าน การดื่มเพื่อสังสรรค์เกี่ยวกับการทำงานทำให้ผู้หญิงในเมืองมีโอกาสดื่มสุรามากกว่าผู้หญิงนอกเขตเมือง

ประชากรทั้งหญิงและชายและทุกกลุ่มอายุเริ่มดื่มสุราเป็นครั้งแรกในช่วงอ่ายุระหว่าง 15-19 ปี เป็นส่วนใหญ่ ผู้หญิงจะเริ่มดื่มสุราที่อายุมากกว่าผู้ชายในกลุ่มอายุเดียวกัน ผู้ชายมากกว่าร้อยละ 70 เริ่มดื่มเครื่องดื่มเมื่ออายุน้อยกว่า 20 ปี ส่วนผู้หญิงประมาณครึ่งหนึ่งเริ่มดื่มสุราก่อนอายุ 20 ปี

สุราชนิดที่เป็นที่นิยม เพราะมีประชากรไทยดื่มมากที่สุดในการสำรวจครั้งนี้คือ เบียร์ รองลงมาได้แก่ เหล้าขาว เหล้าแดง ยาดองเหล้า เหล้าพื้นบ้านและไวน์ ตามลำดับ ประชากรที่อายุ 12-65 ปี ประมาณ 8 ล้านคนเพิ่งดื่ม “เบียร์” ภายใน 30 วันก่อนการสัมภาษณ์ และประมาณ 5 ล้านคนดื่ม “เหล้าขาว” ผู้ชายดื่มเครื่องดื่มทุกชนิดมากกว่าผู้หญิง นอกจากน้ำผลไม้ผสมแอลกอฮอล์ ไวน์ และเครื่องดื่มประเภทพร้อมดื่ม (RTD: ready to drink) เป็นสุราที่ผู้หญิงดื่มมากกว่า เครื่องดื่มประเภทพร้อมดื่ม (RTD) แม้จะเป็นเครื่องดื่มน้องใหม่ในช่วง 3-5 ปีมานี้ เพิ่งมีผู้นำเข้ามาจากต่างประเทศก็ตาม การสำรวจพบว่ามีประชากรประมาณ 3 ล้านคนเคยดื่ม และประมาณกว่า 3 แสนคนเพิ่งจะดื่มในช่วง 30 วันที่ผ่านมา

เป็นที่แน่นอนว่า ชนิดสุราที่ได้รับความนิยมนั้นแตกต่างกันไปตามเพศและอายุ วันรุ่นหรือผู้ที่อายุในช่วง 12-24 ปี นิยมที่จะดื่มน้ำผลไม้ผสมแอลกอฮอล์และเครื่องดื่มประเภทพร้อมดื่ม (RTD) ซึ่งมีประมาณแอลกอฮอล์ต่ำ ส่วนเหล้าขาว เหล้าพื้นบ้าน เหล้าเถื่อน เหล้าจีน และยาดอง ผู้ที่เป็นผู้ใหญ่ตอนปลายหรือผู้ที่อายุในช่วง 45-65 นิยมดื่ม สำหรับเหล้าแดง บรั่นดีและไวน์มีอัตราการดื่มสูงสุดอยู่ในกลุ่มคนวัยทำงานคือ 25-44 ปี

แบบแผนการดื่มสุรามีความแตกต่างค่อนข้างมากระหว่างกลุ่มอายุและเพศของผู้ดื่ม ประชากรชายไทยที่ดื่มสุราเมื่อเฉลี่ยปริมาณที่ดื่มต่อวันแล้วมีปริมาณ 30-40 กรัมต่อวัน โดยที่ชายกลุ่มอายุ 25-44 ปี ปริมาณการดื่มเฉลี่ยสูงที่สุดคือ 41.2 กรัมต่อวัน แต่ในวันที่ดื่มสุรานั้น ปริมาณการดื่มจะเฉลี่ยสูงถึง 70-100 กรัมต่อวันที่ดื่ม ซึ่งหมายความว่าโดยเฉลี่ยทั้งปีประมาณการดื่มต่อคนต่อวันน้อยกว่าเฉลี่ยเฉพาะวันที่ดื่ม แสดงให้เห็นว่า ประชากรชายไทยถ้าวันใดที่ดื่มสุราจะดื่มมาก โดยเฉพาะกลุ่มชายไทยที่อายุระหว่าง 12-24 หรือวัยรุ่นนั้นเองจะดื่มมากถึงวันละ 109.8 กรัมต่อวันที่ดื่ม และปริมาณแอลกอฮอล์ที่ชายไทยดื่มทั้งปีมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 10,000-15,000 กรัมต่อคนต่อปี และแต่ละกลุ่มอายุจะมีวันที่ดื่มหนักมากถึง 9 วันใน 1 ปี

สำหรับประชากรหญิงไทยซึ่งดื่มแอลกอฮอล์น้อยกว่าผู้ชายอยู่แล้ว มีค่าเฉลี่ยปริมาณแอลกอฮอล์น้อยกว่าผู้ชาย 2-3 เท่า คือผู้หญิงจะดื่มเฉลี่ย 10-15 กรัมต่อวัน แต่ในวันที่ดื่มฯจริงๆนั้น ปริมาณแอลกอฮอล์ก็เพิ่มสูงขึ้นไปถึง 45-65 กรัมต่อวันที่ดื่ม และปริมาณแอลกอฮอล์ที่ดื่มทั้งปีก็น้อยกว่าผู้ชาย 2-3 เท่าเช่นเดียวกัน คือมีประมาณอยู่ที่ 4000-5500 ต่อคนต่อปี ประชากรหญิงมีวันที่ดื่มหนักๆอยู่เช่นกัน แต่จะดื่มหนักเพียง 3-6 วันใน 1 ปีเท่านั้น แต่จะเห็นว่าผู้หญิงในวัยทำงาน (อายุ 25-44 ปี) มีวันดื่มหนักถึง 6 วันใน 1 ปี

ความถี่ในการดื่มสุราในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาเป็นเครื่องบ่งชี้ พฤติกรรมเสี่ยงของผู้ดื่มสุรา ปรากฏจากผลการสำรวจว่าประชากรชายมีพฤติกรรมเสี่ยงค่อนข้างมาก เนื่องจากชายไทยส่วนใหญ่ทั้งผู้ที่อายุ12-24, 25-44 และ 45-65 ปี ต่างดื่มสุรา 1-2 วันต่อสัปดาห์เป็นส่วนใหญ่ หรืออาจกล่าวได้ว่า 1 ใน 4 ของชายไทยมักดื่มทุกวันสุดสัปดาห์ แต่ถ้าเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มอายุต่างๆ ก็จะพบว่าผู้ที่อายุ 44-65 ปี เป็นกลุ่มที่ดื่มทุกวันมากที่สุด สำหรับประชากรหญิง มีพฤติกรรมการดื่มที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มอายุ ผู้หญิงอายุ 12-24 ปีมักดื่มนานๆครั้ง 2-3 วันใน 1 ปี ผู้หญิงอายุ 25-44 ซึ่งเป็นวัยทำงานมักดื่ม 2-3 วันต่อเดือน แต่ถ้าเป็นผู้หญิงอายุ 45-65 ปี มักดื่ม 1-2 วันต่อสัปดาห์ หมายความว่ายิ่งอายุมากขึ้นเท่าใดก็ยิ่งดื่มถี่มากขึ้นเท่านั้น

แบบแผนการดื่มสุราของคนไทยนั้นไม่นิยมดื่มในร้านขายสุราโดยเฉพาะถึงแม้จะมีบ้าง เช่น ร้านอาหาร หรือในสถานบันเทิงแต่เป็นจำนวนน้อย ส่วนใหญ่คนไทยชอบ “ตั้งวง” ดื่มที่บ้าน อาจเป็นบ้านตนเองหรือเป็นบ้านเพื่อน ทำให้การดื่มดำเนินไปได้นานตามความพอใจ เกือบร้อยละ 40 ชอบดื่มสุราที่บ้านตนเอง และอีกประมาณร้อยละ 25 ชอบดื่มสุรา

ที่บ้านเพื่อน การดื่มในร้านขายสุราโดยเฉพาะมีเพียงร้อยละ 16 เท่านั้น และแน่นอนว่าส่วนใหญ่ร้อยละเกือบ 90 ดื่มกับเพื่อนๆ ตั้งวงสังสรรค์กันหลังจากเลิกงาน หรือดื่มในช่วงเย็นถึงค่ำ ถึงแม้ในปัจจุบันการดื่มสุราจะเป็นสื่อในการสร้างความสัมพันธ์หรือการเฉลิมฉลองโอกาสต่างๆก็ตาม แต่การดื่มส่วนใหญ่ของคนไทยไม่ใช่เป็นการดื่มในสถานการณ์เหล่านั้นทั้งหมด คนไทยส่วนใหญ่ดื่ม “ไม่เลือกโอกาส” ถึงร้อยละ 37.2 ซึ่งเป็นพฤติกรรมส่วนมากที่สุดของผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มและแหล่งที่มาของสุรามีหลากหลายแหล่ง แต่ส่วนใหญ่แล้วจะเห็นว่า ร้านสะดวกซื้อ ร้านซุปเปอร์มาเก็ต และร้านของชำในหมู่บ้านเป็นแหล่งกระจายสุราให้ถึงมือผู้บริโภคได้มากที่สุดถึงร้อยละ 75.8 แหล่งกระจายเครื่องดื่มรองลงมาคือการได้มีโอกาสกินฟรีตามงานต่างๆ เช่น งานบวช งานแต่งงาน หรืองานสังสรรค์ต่างๆ ถึงร้อยละ 27.0

ในการวัดความผิดปกติจากการดื่มสุรา (alcohol use disorders) โดยแบบคัดกรอง Alcohol Use Disorder Identification Test (AUDIT) พบว่า ประชากรไทยอายุ 12-65 ปี ประมาณ 2.8 ล้านคน หรือร้อยละ 22.7 จัดว่าเป็นผู้มีความเสี่ยงในระดับปานกลางจากการดื่มสุรา หรือเป็น ผู้ดื่มแบบเสี่ยง (hazardous drinker) ประมาณ 3.8 แสนคน หรือร้อยละ 3.1 เป็นผู้ดื่มแบบอันตราย (harmful drinker) และ 2.3 แสนคน หรือร้อยละ 1.9 เป็นผู้ดื่มแบบอันตรายมาก หรืออาจมีภาวะเสพติดแอลกอฮอล์ (alcohol dependence)

อัตราความชุกของภาวะผิดปกติจากการดื่มสุราทั้ง 3 ระดับ ปรากฏในประชากรชายสูงกว่าในประชากรหญิงถึง 3 เท่า โดยความชุกสูงสุดในประชากรชายอยู่ในกลุ่มวัยทำงาน (25-45) และเยาวชน (12-24) เมื่อพิจารณาตามภูมิภาคก็พบเช่นเดียวกันว่าประชากรชายในกรุงเทพฯและในภาคเหนือ มีอัตราการดื่มสุราสูงที่สุดและยังเป็นกลุ่มผู้ที่ดื่มแบบมีปัญหาหรือมีความเสี่ยงที่จะเกิดภาวะความผิดปกติจากการดื่มสูงที่สุดอีกด้วย สำหรับผู้หญิงแม้จะมีอัตราน้อยกว่าแต่ผู้หญิงในกรุงเทพฯและในภาคเหนือก็มีอัตราของความผิดปกติจากการดื่มสูงที่สุด

ปัญหาและผลกระทบจากการดื่มสุราที่เคยเกิดขึ้นกับประชากรไทยที่ดื่มสุรานับว่าไม่แตกต่างกันมากนักระหว่างผู้ชายกับผู้หญิง ปัญหาของผู้ชายที่ตอบมากที่สุดคือ รู้สึกผิดหรือเสียใจหลังการดื่มสุรา รองลงมาคือ เป็นปัญหาการเงิน เป็นปัญหาด้านสุขภาพ ส่วนปัญหาของผู้หญิงถ้าเรียงลำดับคือ ปัญหาสุขภาพมรอันดับแรก รองลงมาคือ รู้สึกผิดหรือเสียใจหลังจากการดื่มเครื่องดื่ม และปัญหาด้านการเงิน

มีความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนข้อของการมีปัญหาผลกระทบจากการดื่มกับความรุนแรงของภาวะความผิดปกติจากการดื่มสุรา คือผู้ที่ดื่มแบบอันตรายมากจนอาจติดแอลกอฮอล์ (alcohol dependents) มีอัตราการมีปัญหาผลกระทบจากการดื่มตั้งแต่ 3 ข้อขึ้นไปซึ่งสูงกว่าผู้ที่ดื่มแบบอันตราย (harmful drinkers) ซึ่งผู้ที่ดื่มแบบนี้มีอัตราการมีปัญหาสูงกว่าผู้ดื่มแบบเสี่ยง (hazardous drinkers) หรือผู้ที่เสี่ยงน้อยมาก (low risk drinkers) เช่นกัน

บรรณานุกรม

Assanangkornchai, S., P. Pinkaew, et al. (2003). "Prevalence of hazardous-harmful drinking in a Thai community population." Drug and Alcohol Review 22(3): 287-294.

Chongsuvivatwong, V., S. Ritsmitchai, et al. (1999). "High prevalence of drink-driving in Thailand." Drug and Alcohol Review 18: 293-298.

Chongsuvivatwong, V. and N. Samangsri (2002). "Trend of alcohol consumption in Thailand." Songklanagarind Medical Journal 20(Supp.1): 84.

Department of Mental Health and Substance Dependence, World HealthOrganization (2000). International guide for monitoring alcoholconsumption and related harm. World Health Organization, Geneva, 193.

National Institute on Alcohol Abuse and Alcoholism (2006). The physicians' guide to helping patients with alcohol problems. Washington, DC, Government Printing Office.

Obot, I. and R. Room, Eds. (2005). Alcohol, Gender and Drinking problems: Perspectives from low and middle income countries. Geneva, World Health Organization.

Room, R., T. F. Babor, et al. (2005). "Alcohol and public health." Lancet 365: 519-530.

Saunders, J. B., O. G. Aasland, et al. (1993). "Development of the Alcohol Use Disorders Identification Test (AUDIT): WHO Collaborative Project on Early Detection of Persons with Harmful Alcohol Consumption--II." Addiction 88(6): 791-804.

Substance Abuse and Mental Health Services Administration, Department of Health and Human Services (2004). Overview of the findings from the 2004 National survey on drug use and health. Rockville, MD., SAMHSA, Office of Applied Studies.

Suriyawongpaisarn, P., A. Plitapolkarnpim, et al. (2002). "Application of 0.05 percent legal blood alcohol limits to traffic injury control in Bangkok." Journal of the Medical Association of Thailand 85(4): 496-501.

World Health Organization. (2001). "Adult per capita alcohol consumption. Global Alcohol Database." Retrieved 10/03 2006, from http://www3.who.int/whosis.

กรมสรรพสามิต (2540). สถิติการบริโภคและจำหน่ายแอลกอฮอล์ต่อหัวประชากร. กรุงเทพฯ, กรมสรรพสามิต.

กรมสรรพสามิต (2546). ข่าวกรมสรรพสามิต ฉบับที่ ถ. 18/2546 วันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ.

กรมสรรพสามิต (2546). ข่าวกรมสรรพสามิต ฉบับที่ ถ. 23/2546 วันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ.

กระทรวงการคลัง (2543). ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องวิธีการบริหารงานสุรา พ.ศ. 2543 (ฉบับที่ 2) ประกาศ ณ วันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2543. กรุงเทพฯ ประกาศ ณ วันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2543.

คณะกรรมการบริหารเครือข่ายองค์กรวิชาการสารเสพติด (2547). การประมาณการจำนวนผู้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากการสำรวจครัวเรือนทั่วประเทศ พ.ศ. 2546: รายงานเบื้องต้น. กรุงเทพฯ, ศูนย์วิจัยยาเสพติด สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะทำงานศึกษาภาระโรคในประชาชนไทย. (2547). "ปัจจัยเสี่ยงและภาระโรคของประชาชนไทย พ.ศ. 2542." Retrieved 28 ธันวาคม, 2550, from http://prasri.phoubon.in.th/webbolgdir/rabat/DALY%20of%20Risk(draft).pdf.

เฉวตสรร นามวาท และ จิรภัทร กัลยาณพจน์พร (2547). "ปัจจัยเสี่ยงและภาระโรคของคนไทย." วารสารรายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์ 35(2): 19-22.

พรเทพ สิริวนารังสรรค์, ธรณินทร์ กองสุข, et al. (2547). ความชุกของโรคจิตเวชในประเทศไทย : การสำรวจระดับชาติปี 2546, รายงานวิจัย. กรุงเทพฯ, กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.

วิชัย โปษยะจินดา และ อาภา ศิริวงศ์ ณ อยุธยา (2542). การศึกษาการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในจังหวัดลพบุรี พ.ศ. 2539-2540: บทสรุปสำหรับผู้บริหาร กรุงเทพฯ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2543). "สถิติคดีอุบัติเหตุจราจรทางบก ในเขตพื้นที่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ปี 2546 เปรียบเทียบกับ ปี 2547." Retrieved 27 ธันวาคม 2550, from http://www.royalthaipolice.go.th/crime/traff_main.htm.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2548). "การสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และดื่มสุราของประชากรไทยปี 2547" Retrieved 28 ธันวาคม, 2550, from http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/service/survey/ cigar_drink_47.pdf.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2550). "สรุปผลเบื้องต้น การสำรวจอนามัยและสวัสดิการ." Retrieved 28 ธันวาคม 2550, from http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/service/survey/sum_health_50.pdf.

อุษณีย์ พึ่งปาน (2547). อัตราการผลิตสุรากลั่นและสุราแช่พื้นเมืองในประเทศไทยที่ขึ้นทะเบียนลงวันที่ 21 มกราคม 2546 กรุงเทพฯ, สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.